3 1761 07432634 9

10.33.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/minsnsbrevenov00kj

„Min Søns Breve."

Novelle.

Il y a toujours quelque chose de vrai
dans ce qu'on invente.

Lamartine.

R. L.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler Andr. Fred. Høst.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1853.

PT
8100
A1M5

LIBRARY
APR 30 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

Første Capitel.

Thi hvo har seet hiint Paradiis i Danmark,
Og mindes ei begeistret hundred Steder,
Omfattende, lig glimrende Juveler,
Vor Esrom-Sees vidunderlige Perle?

Heiberg.

Paa en lille Excursion i det nordøstlige Sjælland, til hvilken jeg i Aaret 184* havde benyttet min Sommerferie, standsede jeg tilfældigt paa et af de yndige Punkter, fra hvilke Esrom-Søen viser sit skjønne Vandspeil, som desværre med hvert Decennium maa afgive Noget af sin Udstrækning til Jordsmonnet, der, lidt efter lidt, manifesterer sin Herskerret med at fremvise Huse, Haver og Agre der, hvor engang Søen brød sine Bølger imod Kysten.

Det var min sparsomt tilmaalte Fritids sidste Dag, og med en veemodig Betragtning over de Ord: „Sohn, Du hast Dein Gutes genossen," begyndte jeg at overlægge ad hvilken Vei jeg skulde vende tilbage til Kjøbenhavn, om jeg skulde gaae til Helsingør og lade Dampen føre mig gjennem „Nordens

Dardaneller," eller om jeg, efter min oprindelige Plan, skulde ende min Udflugt — som jeg havde begyndt den — tilfods, og søge Skygge og Hvile i de skjønne Skovpartier paa Esrom=Søens vestlige Bred.

Men Udsigten var fortryllende, just fra det Punkt, paa hvilket jeg befandt mig; min Lyst til Kjøbenhavn var saare liden, eller rettere, min Ulyst var meget stor, og saa hændte det sig — som det undertiden hændes i Livet — at jeg, af Mangel paa Lyst til at træffe et Valg, betænkte mig saa længe, at jeg mistede min Valgret, og maatte lyde den Nødvendighed, der i Form af et hurtigt optrækkende Tordenveir, hvis første, svage Lynglimt alt ledsagedes af nogle tunge, lunkne Regndraaber, bød mig at søge Ly jo før jo hellere, thi da jeg var iført en let Sommerdragt, ikke var bevæbnet med Paraplui, og ikke havde forsynet min letpakkede Randsel med Remedier til en blot nogenlunde fuldstændig Omklædning, kunde der naturligviis ikke være Tale om at ville møde et Uveir i aaben Mark.

Jeg styrede da hurtigt min Curs mod et lille Huus, som i nogle hundrede Skridts Afstand laa eensomt paa Marken, og uden at reflectere over Muligheden af at komme dets Beboere til Uleilighed, uden at være betænkt paa anden Undskyldning for mit improviserede Besøg, end den, som det hurtigt

og voldsomt tiltagende Uveir lydeligt demonstrerede med Pladskregn og Slag i Slag følgende Tordenskrald, aabnede jeg, uden at banke paa, en Dør og traadte ind i den lille Vaaning, der, efter det første, flygtige Indtryk at dømme, var større og bedre end man i Almindelighed træffer Huusmandsboliger paa Landet, mindre og slettere, end selv et meget tarveligt Landhuus eller Lyststed for Kjøbstedfolk pleier at være det.

Jeg saae mig om. Der var Ingen at sige Goddag til. Jeg ledte efter en Knage, et Søm eller en Hylde, som kunde modtage min Hue og min Randsel, efter en Stol eller Bænk, hvorpaa jeg kunde sætte mig, men fandt hverken det Første eller det Sidste. Jeg aabnede en Dør endnu og traadte ind i et noget større Værelse, hvis gardinløse Vinduer vendte ud til en lille Have: samme trøstesløse Tomhed! Det var altsaa et ubeboet Huus! Ubeboet! I denne himmelske Egn og paa denne Aarstid!

I Grunden er det godt, tænkte jeg, idet jeg gjorde et Forsøg paa at anbringe mine Ting i en af de smalle Vindueskarme. Jeg behøver jo Intet uden Det, som selv et ubeboet Huus kan yde: Tag over Hovedet, og jeg kan da, under disse Omstændigheder, være sikker paa, at min ufrivillige Paatrængenhed ikke

bringer nogen agtbar, gammeldags Huusmoder ud af de vanlige Folder.

Denne Betragtning tiltrods, kan det ikke negtes, at et „Goddag", et „Hvad godt vil Han," eller et „Hvorfra kommer Han i det Guds Veir," vilde have havt en usigelig Velklang i mit Øre, og at denne fuldkomne Mangel paa alt Liv, ja, paa ethvert Minde om, at Livet havde rørt og bevæget sig i denne Bolig, gjorde et Indtryk paa mig, hvis gribende Uhygge-lighed endnu forøgedes ved Indvirkningen af den lumre, indelukkede Tordenluft. Det var da, under disse Omstændigheder, ikke besynderligt, at jeg sendte mangt speidende, længselsfuldt Blik, gjennem den qvalme Jordvaanings lave Vinduer, op til det colossale Sky-palads, hvis phantastiske Former snart rullede i sorte-graa Masser gjennem Atmosphæren, snart ved Lyn-straalens zittrende Stød oplystes af den magiske, men momentane Pragt, som minder om Østens Eventyr og al deres brogede Herlighed.

Men det hjalp ikke. Regnen vedblev og min Situations Kjedsommelighed tiltog, saa at jeg tilsidst fandt det aldeles utaaleligt at forblive uvirksom i den, hvorfor jeg, i Mangel af en bedre Beskjæftigelse, og maaskee i Haab om at opdage Noget, der kunde fængsle min Opmærksomhed og udfylde Tiden, begyndte at undersøge den lille Boligs indre og ydre Localiteter.

Det var snart bestilt, thi Huset var kun lille, og jeg troede alt at være færdig, da Lyden af en menneskelig Stemme naaede mit Øre. Jeg fulgte den uvilkaarligt og befandt mig snart ved Udgangen til en Baggaard, hvori et, paa den ene Side, aldeles aabent Skuur gav Ly mod Regnen til en temmelig stærkt bepakket Fragtvogn, hvis Kudsk syntes færdig til at kjøre, og i meget kraftige Udtryk yttrede sin Misfornøielse over den indtraadte Forsinkelse til en Karl, der med stor Koldblodighed og afmaalt Langsomhed, uden at tage mindste Hensyn til de Invectiver, som regnede ned over ham fra Kudskens ophøiede Sæde, fastgjorde endeel af Flyttegodset.

„Ja, saa kjøre vi da, Jomfru," sagde han endelig, da Regnen begyndte at tage lidt af.

„Hyp, hyp," sagde Kudsken.

„Vent lidt endnu!" sagde en tredie Person.

Det var ganske almindelige Ord, men den besynderlige Tone, eller rettere Mangel paa Tone, hvori de bleve udtalte, vakte min Opmærksomhed paa en særegen Maade, og jeg nærmede mig, lidt efter lidt, til det Sted, hvorfra disse tre Stemmer kom, og stillede mig saa, at jeg kunde see ind i Skuret.

„Naa flyt sig nu, at Hun ikke bliver slagen forbærvet af det skrøbelige Kram. Det var ogsaa Noget at vogte for den Smule Regn," brummede den utaal-

modige Kudsk, men Karlen, som nys havde sysslet med Flyttegodset, tog — som det lod til, med Magt — en lille Haand, der havde klamret sig fast til Vognen, bort fra denne, og førte dens Eierinde, som hidtil havde været skjult af den stærke Oppakning, nogle Skridt tilside, ved hvilken Manøver hun medeet blev synlig for mig.

Det var en lille, bleg, sortklædt Pige, der, efter Øiensyn at dømme, knap kunde være fyldt 14 Aar, og om hvilken den første Bemærkning, der i Almindelighed frembyder sig, naar man seer paa et ungt Fruentimmer, slet ikke kunde gjøres, idetmindste ikke af mig, der virkelig ikke vidste, om jeg skulde kalde hende smuk eller styg, thi Det, som for mig er mere end Form og Farve, Det, som jeg, med bestandig fornyet Interesse, søger i unge, midaldrende og gamle Damers Ansigter: Udtrykket af aandelig Bevægelse, Øiets, Kindens og Læbens Speilbilleder af Sjælens vexlende Indtryk: manglede i saa høi en Grad, at der ved Synet af hende, ligesom før ved Lyden af hendes forunderlige, klangløse Stemme, paakom mig en uhyggelig Følelse, der i en stille Midnatstime, paa et eensomt Sted, trods alt Raisonnement, maaskee vilde have hvidsket Noget om, at dette lille, passive, fine, ja næsten gjennemsigtige Væsen, umuligt kunde høre hjemme paa vor til Vexel og Bevægelse viede

Klode, medens den nu, midt paa Dagen og i den groteske Omgivelse, kun vakte Tanken om, at en pludselig Sorg eller Skræk havde lammet og forstenet et endnu barnligt og uudviklet Aasyn.

Der var Ingen af de tre Personer, som lagde Mærke til min Nærværelse, og det blev min egen Sag at tage mig iagt for at faae en af de — som det syntes mig — daarligt befæstede Trækasser i Hovedet, naar Vognen sattes i Bevægelse. Desuagtet stod jeg som fastnaglet og ventede paa hvad den lille Pige, der jo umuligt kunde høre hjemme i det aldeles tomme Huus, vilde foretage sig, naar Vognen var kjørt. Regnen var imidlertid hørt op, Kudsken gjentog sit „Hyp, hyp," Hestene lystrede den dem velbekjendte Interjektion og begyndte at trække den knagende, bragende Masse, en Bevægelse, hvis første Følge var, at en af de mange Kasser, som udgjorde dens Substans, faldt til Jorden og skiltes ad, saa at dens Indhold blev synligt.

„Holdt," raabte Karlen, men inden han endnu havde udtalt Ordet, hurtigere end et af de Lynglimt, som nys havde zittret i Luften, fløi den lille, sortklædte Pige hen til den sønderbrudte Kasse og fæstede sine Øine paa det Maleri — formodentlig et Portrait — som den indeholdt, og i dette Øieblik gik der en Straale af Glæde over hendes før saa ubevæ-

gelige Ansigt, og oplyste samme med en momentan Skjønhed, af hvilken det hidtil — idetmindste ikke for mit Øie — havde viist mindste Spor.

„Naa, skal vi lade den Tingest blive her? Det er da ikke Umagen værd at pakke om igjen for dens Skyld?" spurgte Kudsken, og det flygtige Udtryk af Glæde veg fra den lille Piges Ansigt.

„Det kan ikke blive her, det skal bort," sagde den samme klangløse Røst, og med Karlens Bistand forsøgte hun paa at faae Kassen til at hænge sammen, saa at den atter kunde tjene til Beskyttelse for den Skat, som den indesluttede. Det hjalp ikke. Endnu engang faldt de skrøbelige Bræder fra hverandre, endnu engang heftede hun sine Øine paa det Billede, som hun ikke turde beholde, men som for hende syntes at udgjøre al Livets Glæde. Det skulde bort. Hun tog sit store Sorgeschawl af, spændte det over Trækassen, bandt og heftede det saa fast hun kunde, og tilfreds med at have gjort hvad hun formaaede for at beskytte den dyrebare Skat, overlod hun den til Karlen, ved hvis Hjælp den atter blev stillet paa Vognen, som ufortøvet kjørte, denne Gang uden at videre Fata indtraf.

Den lille Pige saae et Øieblik efter den, bandt derpaa sin Hat, som hun under det foregaaende Ar-

beide havde løsnet, og gik, uden at standse ved Huset, hen ad Stien, fra hvilken jeg var kommen.

Hun gik lige tæt forbi mig, uden at bemærke det Vidne, som brændte af Nysgjerrighed efter at erfare hvem dette besynderlige Barn var, og hvori den, for hendes Alder, saa uvanlig bittre Sorg bestod. Men saa dybt var det Indtryk, som den forhen beskrevne Scene havde gjort paa mig, at det, min Nysgjerrighed til Trods, var mig aldeles umuligt at tiltale hende. Som Fremmed havde jeg jo heller ingen Ret til at sige hende et af de Medfølelsens Ord, som uvilkaarligt trænge sig frem ved Synet af den Sørgende, men som — efter al Erfaring — ere fuldkommen spildte i de første Stadier af en virkelig Smerte.

„Hvem var den unge Dame?" spurgte jeg Karlen, som var ifærd med at lukke Skuret og Huset, hvis Inventarium jeg havde seet kjøre bort.

„Er Jomfruen gaaet," sagde han, og saae sig om, „saa maa jeg sandelig skynde mig. Hun skulde nu endelig selv herover til det sørgelige Stykke Arbeid, som om hun ikke havde faaet nok af Fortræden ...."

„Hvor boer hun da," spurgte jeg.

„Hvad kommer det Ham ved? Det er bedst at Han lader det Barn gaae med Fred, det siger jeg Ham."

„Skal dette Huus leies bort," spurgte jeg, efter et lille Ophold, for maaskee ad en Gjenvei at skaffe mig den Oplysning, som Karlen ikke syntes tilboielig til at give.

„Vil Han leie det?"

„Det var muligt," svarede jeg tøvende.

„Ja, saa maa Han gaae til Birkedommeren paa Esrom. Der veed man vel Besked om de Dele. Det skal sagtens sælges, for Sønnen hører nu til de lærte Folk inde i Byen, og vil neppe boe herude."

„Er det Broderen til den lille Dame?"

„Broderen? Paa det Lav! Jeg mærker Han har ikke kjendt den salig Madame, ellers vidste Han nok bedre Besked, for hun talte nu til alle Mennesker om den Søn og om hans mageløse Fortræffelighed .... Ja, hun talte saamænd derom, da hun laae og droges med Døden, og kunde ikke høre op, førend Veiret gik fra hende .... Det var et farligt Afguderi, men forresten var det en god og skikkelig Kone, som havde godt Lov paa sig her i Egnen."

Under denne Replik havde han lukket alle Døre, samlet Noglerne og taget sin Hue.

„Jeg maa skynde mig efter Jomfruen, for det gjør intet Gode, at lade Folk være allene, naar de ere saa desprate, og jeg har desuden lovet at følge hende ... Farvel."

Og dermed gik han, og med ham den sidste af de tre Personer, som havde figureret i det lille Drama, hvis Slutning forøvrigt, lig mange store Dramaers, saavel i Livet som paa Theatret, havde den radicale Feil, at være yderst utilfredsstillende for Tilskueren.

Jeg havde opgivet Skovveien, deels paa Grund af den stærke Regn, som var falden, deels fordi jeg — maaskee halv ubevidst — længtes efter en mere befærdet Vei og efter livligere Indtryk, der kunde fortrænge det, som mod min Villie atter og atter vendte tilbage og kastede sin Skygge over den, efter Tordenveiret saa overordentlig skjønne Eftermiddagsbelysning, en Skygge, som jeg forgjæves vilde bortphilosophere med den Hypothese, at hiin lille Pige, der jo var meget for ung til at have hvad man, med et ofte misbrugt Udtryk, kalder „en Kjærlighedssorg", formodentlig første Gang i sit Liv havde været Vidne til en Dødsscene, første Gang havde erfaret en Omvæltning og Oprykken af rolige og lykkelige Forhold, og at denne første Erfaring af Livets Usikkerhed og Forgængelighedens Magt, hvormed man sædvanligt i ældre Aar er aldeles fortrolig og forsonet, havde grebet hendes unge, uforberedte Sjæl med hele sin rædselvækkende Styrke.

Jeg blev udreven af disse Betragtninger ved Synet af en Gruppe Bønderbørn, som legede ved en stor flad Steen, der maatte tjene dem til Bord. De

syntes i Legen beskjæftigede med Noget, som de havde fundet.

„Det duer ikke, det er aldrig Umagen værd at bringe tilbage," sagde en lille rødkindet, hvidhaaret Bondepige, „men Jorgen vil blive glad; nu kan han faae Papiir til sin Drage. See hvilken Mængde!"

De andre Børn saae med nogen Skuffelse, først paa det Fundne, dernæst paa den lille Præsident-inde, der med høi Grad af Tilfredshed udbredte det ene Hefte beskrevne Papiir efter det andet, paa den flade Steen.

Hvorfor jeg øieblikkelig bragte dette beskrevne Papiir i Forbindelse med Fragtvognen og den lille sortklædte Pige, veed jeg egenlig ikke. Vist er det, at jeg gjorde saa, og at de forsamlede Børn antog mig for en slem Bussemand, da jeg — maaskee med større Alvor end Sagen krævede — spurgte dem, hvorfra de havde faaet alt det Papiir.

„Vi have fundet det paa Landeveien," svarede den lille Bondepige, uden i mindste Maade at lade sig forbløffe, „og det duer ikke, ellers vilde vi bringe det til Skolelæreren, at han kunde skaffe det til Birke-dommeren, men Herren kan selv see, det er aldrig Umagen værd; der er ikke eet Blad, som er reent, det er ligesom de casserede Skrivebøger, overmalet Altsammen, og duer altsaa ikke."

Jeg maatte smile over det sidste Argument, som maaskee var fortræffeligt, men som ikke af mig, der er opdragen i en hellig Respect for det beskrevne Papiir, befandtes gyldigt.

Den lille Bondepige, der maaskee havde ventet en Anerkjendelse af sin og sine Legekammeraters Ret til Papiret, gjentog sin Forsikkring, at de havde fundet det paa Landeveien, og for at stadfæste dens Troværdighed, beskrev hun nøiagtigt, hvorledes der var gaaet nogle Meubler itu, ved at falde af en Vogn, og hvorledes Kudsken, der havde opsamlet de store Ting, ikke havde brydt sig om de af en Skuffe udfaldne Papirer, hvilket intet Under var, thi de duede ikke. De vare ikke rene.

„Vil Du sælge dem til mig," spurgte jeg, „saa vil jeg give Dig Penge til at kjøbe reent Papiir for til Din Broders Drage."

„Det var da en daarlig Handel for Herren," sagde Barnet, hvis Overbeviisning om det beskrevne Papiirs Værdiløshed, lod til at være urokkelig.

„Hvem veed — svarede jeg — om det ikke er en god Handel" — men jeg tænkte naturligviis kun paa at redde disse Papirer fra den visse Ødelæggelse og, om muligt, at skaffe dem tilbage til deres retmæssige Eier, og efter at have uddeelt nogen Sølvmynt iblandt Børnene og lyksaliggjort den lille Bonde-

pige med en blank Sølvdaler til reent Papiir, stuvede jeg, med nogen Besværlighed, mit Kjøbmandskab i Randsel og Lommer, og da jeg herved var bleven mere bepakket, end det egner og anstaaer sig en Fodgænger, greb jeg med Glæde en Leilighed, der bød sig, til at komme op paa en Retourvogn, og saavel min Excursion som mit Eventyr var, for den Gang, til Ende.

Andet Capitel.

Men deilig klare bleve ogsaa Ruderne.

Paludan-Müller.

Det er en almindelig Erfaring, at den samme Gjenstand, som paa en Reise eller under en Fraværelse fra Hjemmet, vækker vor Interesse, som oftest gaaer os sporløst forbi, naar vi befinde os i de vanlige Forhold, hvor hver Dag har sin Plage, hvor Livets os anviste Sysler og Sorger gjøre uafbrudt Krav paa vor Opmærksomhed. Det var altsaa i sin Orden, at jeg, efter 14 Dages Ophold i mit Hjem, betragtede mit Kjøbmandskab med ganske andre Øine end jeg havde gjort det paa Veien mellem Esrom og Helsingør. Forgjæves havde jeg, strax efter min

Hjemkomst, gjort et foreløbigt Gjennemsyn af Papirerne for at finde et eller andet Indicium af Eierens Navn og Adresse; forgjæves havde jeg med stor Opmærksomhed hver Morgen læst Artikelen „Efterlysning" i Kjøbenhavns Adresse-Avis; forgjæves havde jeg slutteligen ladet indrykke flere Bekjendtgjørelser, saavel i inden- som udenbyes Blade, der idetmindste for Eieren — om hvem jeg dog ikke kunde antage, at han var saa barbarisk eller saa selvstændig, at han slet ingen Aviser læste — maatte være meget iøinefaldende. Jeg begyndte nu at blive kjed af al den forgjæves Uleilighed, og da den Ting, som Ingen søger eller skjøtter om at besidde, efterhaanden synker i Værdi, da jeg ovenikjøbet, ved den første, flygtige Undersøgelse, med Skræk havde opdaget, at mit Kjøbmandskab hovedsagelig bestod i lyriske Digte og dramatiske Studier, og altsaa ikke gav mindste Haab om de factiske Oplysninger, jeg ønskede: tiltraadte jeg, lidt efter lidt, den lille Bondepiges Mening, at det var en daarlig Handel jeg havde gjort, og pakkede Papirerne i en lille Kuffert, for indtil videre at være af med dem.

Og i Kufferten bleve de — gjemte og glemte — thi hvorledes skulde det falde mig, eller noget fornuftigt Menneske i det nittende Aarhundrede, ind at spilde Tid paa at læse en ukjendt, navnløs Persons

utrykte Manuscripter? Ja, hvis Papirets og Blækkets Farve havde tydet paa Ælde, og derved vakt Haab om, at disse Manuscripter indeholdt Billeder fra, eller Actstykker til en forsvunden Tid: saa kunde man maaskee, trods Forfatterens Navnløshed, være bleven fristet til at skjænke dem nogen Opmærksomhed, men ak! Drewsens Maskinpapiir og godt, sort Staalpenneblæk tilintetgjorde den blotte Tanke om en saadan Tillokkelse! — I Kufferten forbleve de da, og i den vare de maaskee forblevne bestandig, hvis ikke et Tilfælde havde kaldt dem frem af deres Skjul. En Ven, som boer i Huus med mig, og som jeg — med Hensyn til det Kald han udøver — vil kalde Retmand, traadte nemlig en Morgen ind til mig, og spurgte mig, om jeg ikke kunde laane ham en lille Kuffert, da han i Hast skulde foretage en Forretningsreise og hans egen forekom ham for stor og uhandelig. Jeg stillede strax Alt hvad jeg besad af den Slags Sager til hans Disposition, og da hans Valg netop faldt paa den omtalte lille Kuffert, i hvilken jeg for fem Aar siden havde gjemt mit længst forglemte Kjøbmandskab, væltede jeg, for det Hurtigste muligt at tjene min Ven, der syntes at staae paa Gløder, Kuffertens Indhold ud paa Gulvet. Synet af dette erindrede mig atter om min Fodvandring i Sommeren 184*, om det tomme Huus, den lille

forklædte Pige, den daarligt pakkede Fragtvogn og min Handel med den lille Bondepige om det beskrevne Papiir, af hvilket jeg kun havde havt Uleilighed og Ærgrelse, og som jeg derfor betragtede med Uvillie, medens jeg — uden at betænke, at det jo var mig selv, som havde bebyrdet mig dermed — ret inderlig ønskede, at alle vordende Digtere og Forfattere herefterdags vilde forvare deres Studier saa vel, at ikke andre Folk kom i Forlegenhed med at finde Huusly til dem, en Artikel, der — som bekjendt — er noget kostbar i Kjøbenhavn.

Naar man aabner Døren for een ukjærlig og ufornuftig Tanke, kommer der sædvanlig flere ind ad den, og mit — just ikke i den frommeste Sindsstemning — opstaaede Ønske, ledsagedes øieblikkeligt af den Betænkning, at jeg, hvis jeg døde i Dag eller i Morgen, og man fandt de mange Manuscripter i mine Gjemmer, kunde faae Skyld for en Mængde Synder, som jeg end ikke havde tænkt paa at begaae. Ja, jeg kunde, hvis der tilfældigt fandtes noget Fortræffeligt blandt disse mange Vers — og det var jo ikke aldeles umuligt — og Forfatteren, som for Øieblikket maaskee var bortreist, meldte sig og beviste sin Ret til dem, endnu efter min Død blive beskyldt for at have villet begaae Plagiat, og værre endnu....

Her standsede medeet min lidet opbyggelige Tanke-

gang, og en Vision, fremkaldt af den Linie, som udgjør dette Capitels Overskrift, forfærdede mig i den Grad, at al Tænken blev umulig. Jeg saae nemlig i Aanden en genial Vaagekone eller Sygevogterske i Færd med at polere Ruder i min Liigstue med disse ulykkelige Manuscripter, som jeg i en skjæbnesvanger Stund havde reddet fra den uskyldige Anvendelse til Jørgens Drage, jeg hørte Skrivpapirets Knasen, Skjæren og Hvinen paa Glasruderne, (min gamle Moster har rigtignok engang forsikkret, at det er aldeles umuligt, at polere Ruder med Skrivpapiir, men hendes Auctoritet kan naturligviis ikke gjælde mod det berømte Digterværks) og jeg følte mit hele Nervesystem ligesaa gjennemrystet, som da jeg første Gang læste 11te Sang i „Adam Homo", og høitideligen lovede mig selv, at intet Papiir i mit Efterladenskab skulde føre nogen Vaage-, Syge- eller Gangkone i Fristelse til at polere Ruder med Skrivpapiir! Før skulde jeg brænde hvert Blad, hvert Brev . . . .

Ja, jeg vil ogsaa brænde disse Papirer, saa undgaaes alle Fremtids Vidtløftigheder! —

Jeg reiste mig virkelig for at udføre dette Forsæt. Men heldigviis var det Sommer. Der var altsaa ingen Ild i Kakkelovnen, og inden jeg fik strøget ene dnmisk Svovlstikke for at tænde Lys, kom

min Besindighed tilbage, og med den kom den fra Barndommen af indprentede Respect for det beskrevne Papiir, samt Erindringen om, at disse Manuscripter ovenikjøbet ikke tilhørte mig, og at jeg jo aldeles ingen Ret havde til at brænde dem.

Det var flaut at have gjort al den Ophævelse for ingen Ting. Det følte jeg ret vel, idet jeg atter satte mig ved mit Skriverbord, og — for dog at gjøre Noget — begyndte jeg mechanisk at forfatte en Liste over de tidtnævnte Manuscripter, til hvilken jeg, naar den var færdig, vilde føie en nøiagtig Beretning om, hvorledes de vare komne i mine Hænder, samt en tjenstlig Begjæring til mine Arvinger eller Creditorer, om at udlevere dem til hvilkensomhelst Person, der, overeensstemmende med de af mig opgivne Data, kunde godtgjøre sin Eiendomsret.

Jeg kom imidlertid ikke saa vidt, thi idet jeg vilde dechiffrere en noget utydelig skrevet Titel paa en Tragedie (alle unge Forfattere ere stærke i at skrive Tragedier) og desaarsag vendte den mod Dagslyset (en daarlig Erstatning for Lampelyset, mod hvilket den neppe er bleven vendt) faldt der en lille, omhyggelig tilbundet og forseglet Pakke, som jeg ved min tidligere Undersøgelse slet ikke havde bemærket, ud af det større Hefte.

Paa denne lille Pakke, hvis fine Satinés Om-

slag og blegrøde Silke-Korsbaand syntes at vidne om, at den havde været i qvindelige Hænder og Gjenstand for qvindelig Omsorg, fandtes de Ord „Min Søns Breve", skrevne med Blyant.

Jeg aabnede hurtigt denne lille Pakke, saae med Fornøielse, at den indeholdt en nogenlunde tydelig Prosa og — uden at klare for mig selv om disse Breve virkelig vare skrevne og afsendte fra en Søn til en Moder, eller om de udgjorde en Fiction i Brevform — fordybede jeg mig i de følgende Blades Indhold, og drømte mindst om, at dette skulde blive Nervus Rerum i en Novelle, forsyne samme med en Titel*), og ovenikjøbet med dens længste Capitel, som i bogstavelig Forstand indeholder „Min Søns Breve", og i Novellen af samme Navn er det

Tredie Capitel.

Nicht Jeder wandelt nur gemeine Stege,
Du siehst die Spinnen bauen luft'ge Wege.
Göthe.

Første Brev.

Kjøbenhavn, September 184*.

Min elskede Moder!

Saa er da det Aar gaaet, ved hvis Slutning jeg, efter vor Aftale, først skulde tage min Fremtids-

*) Med hvilken der rigtignok kan gjøres nogle Indvendinger, men som Udgiveren ikke har troet sig berettiget til at forandre.

bestemmelse og underrette Dig om samme! Fremtids-bestemmelse! Det er et besynderligt Ord, det synes at antyde, at Mennesket selv bestemmer sin Fremtid, medens dog allerede mit Livs korte og faa Erfaringer uafbrudt erindre mig om, at den Deel af Livets Skjæbner, over hvilken man selv raader, rigtignok er den ringeste og mindste, der egenlig udelukkende ind-skrænker sig til med god og redelig Villie at modtage det Givne, det Tilskikkede. Det Givne! ja, deri ligger vor Fremtidsbestemmelse, og ad den, jeg selv skal tage, skal vælge, fristes jeg til at smile! Men Smilet forsvinder, kjær Moder min, ved Tanken om at dette Brev, det første, som jeg skriver til Dig om min sjælelige Tilstand og om det, som Du kalder „min Fremtidsbestemmelse", vil berede Dig en Sorg, at dette Brev, som Du venter med Længsel og aabner med en glad Forudfølelse af et lønligt, næret Ønskes Realisation, af Dig vil blive gjemt i Faders gamle Pult, paa det til Din Søns Breve bestemte Sted, med en smertelig Følelse af skuffet Forhaabning.

Ja, kunde jeg skaane Dig derfor! Men jeg kan ikke, Moder, det er umuligt! Og altsaa, ligesaa godt springe i det som krybe i det: Jeg kan ikke vælge nogen af de mig foreslaaede Veie, jeg kan overhovedet slet ikke vælge, thi der er længst valgt for mig. Der udgaaer kun eet Kald til mig, og dersom jeg ikke

følger dette ene Kald, følger det med alle Evner og Kræfter, vil mit Liv blive ødelagt og ved dets Ende være: „Forspildt“. Jeg maa være, blive Digter!

Jeg seer i dette Øieblik Din Forfærdelse, elskede Moder! Jeg hører Dig udbryde: Saa vil da han, min Stolthed og min Glæde, min Alders Trøst, han, for hvis Skyld jeg har paalagt mig Opoffrelse efter Opoffrelse, han, i hvis Fremtid jeg har haabet at leve mit eget Liv om igjen: han vil vie sig selv — og følgelig ogsaa mig — til en uafbrudt Række af Skuffelser og Savn; vie sig selv til en maaskee aldeles frugtesløs Virksomhed, til den ulykkelige Jagen efter litterair Berømmelse, som er Tidens Modefeber, det tommeste af alle tomme Skyggebilleder, den fordærveligste af alle fordærvelige Illusioner!“

Og naar Du saa har udtalt Din bittre Sorg, da vil Du med stille Veemod tilføie: „Og jeg, som havde haabet at see og høre ham som en Lærer i Guds Ord, at læse hans Prædikener og trøste mig ved dem, at see ham i hans Faders Plads, elsket af sin Menighed, hædret af sine Embedsbrødre, jeg, som havde haabet i den nette Præstegaard at tilføre ham . . . .“ Ja, her vil jeg standse, thi jeg veed naturligviis ikke ganske nøiagtigt, hvorvidt Din moderlige Lyksalighedsvision er gaaet, men jeg veed desværre (ak, turde jeg dog sige desbedre) at jeg for

Øieblikket maa kuldkaste den, og det gjør mig ondt, meget ondt, men jeg har intet Valg, jeg maa!

Forord bryder ingen Trætte. Forud være det altsaa sagt, at ingen Magt fra Uden af — ikke engang Din Kjærlighed — vil kunne forandre min Bestemmelse, eller rettere, Det, som er bestemt over mig. Jeg har nævnet „Din Kjærlighed", fordi den er det Stærkeste og Nærmeste, jeg kjender, fordi Du — naar jeg har sagt Dig, at den ikke kan rokke mig — maa vide, at al Talen om underordnede Hensyn, om Livsstilling, Udkomme, Hjem, Giftermaal, og hvad alt det Kramstikkeri*) forresten hedder, vil være overflødig og spildt.

Kjær Moder min, vær nu ikke bedrøvet! Bliv ikke siddende i Sophakrogen med mit Brev i Haanden . . . . Naar jeg tænker paa Din Sorg over det, faaer jeg Lyst til at rive det itu, men en saadan Demonstration hjalp jo ikke til Andet, end at jeg maatte skrive om igjen, og naar det saa kom til Stykket, blev Indholdet det samme, thi hvorledes skulde jeg til Dig kunne belægge mine Ord og skrive anderledes, end just saaledes som jeg føler?

Men vær blot ikke bedrøvet! Istedenfor at sidde

*) Ordet findes ikke i Molbechs danske Lexicon, men Udgiveren har troet at burde respectere Brevskriverens Stiil, selv hvor denne forekommer ham at lide af adskillige Mangler.

U. A.

stille og tænke over disse Ting (der nok skulle klare sig til Din Tilfredshed, naar Du blot vil give lidt Tid), isteden derfor, tag den Lille under Armen og gaa ud med hende i Haven, eller bedre endnu, gaa over Marken henad Stien til Søen og see paa Septemberlovets Farvespil og Efteraarets brogede Pragt, og tal saa med den Lille . . . hun er intelligent, hun mærker strax, at der er Noget, som tynger paa Dit Sind, og derfor, tal Du kun frit til hende . . . ja, hvis det ikke kan være Andet, saa tal om mig, skjænd paa mig og siig... ja siig Alt hvad Du vil, men vær blot ikke bedrøvet!

Andet Brev.

Kjøbenhavn, October, 184 .

Jeg har tøvet med at besvare Dit Brev, har udsat at takke Dig for den Moderation, med hvilken Du deri yttrer Dig om min sidste Meddelelse.

Tilgiv, elskede Moder, naar jeg ikke skjuler for Dig, at just denne store Moderation, denne koldblodige Drøften af Forholdene, — saaledes som de stille sig for Dit Øie, thi de ere forhaabenlig anderledes — er Skyld i Udsættelsen, og at et lidenskabeligt Udbrud af Din Smerte eller Vrede havde været mig langt kjærkomnere.

Og dog i Grunden er det jo hvad jeg — saa-

ledes som jeg mindes Dig, fra min Barndom af — burde have ventet. Det er Frygten for min Fremtid, det er Angst for at jeg skal forspilde Det, som Du kalder min Lykke, der har dicteret dette Brev. Ja, jeg veed det vist, saaledes forholder det sig, og dog er der et Sted deri, som har frapperet mig, et Sted deri, som jeg maa forsøge paa at gjendrive. Og mens jeg bereder mig hertil, vil jeg, for at Du ikke skal troe, at jeg letsindigt har overseet eller feilopfattet Noget af dette Sted, her udskrive det, Ord til andet, saa at Du kan see Sort paa Hvidt for, at jeg virkelig har dvælet derved.

. . . . „Og for seent skal Du opdage Din Vildfarelse, naar de Veie, som nu ere aabne for Dig, have lukket sig, og for seent skal Du da erkjende, at Du har spildt Tid og Kræfter . . . . og hvorpaa? Paa Forsøg i en Kunst, der knap vil række Dig et Stykke tørt Brød — og det fik endda at være — men som istedenfor Brødet vil række Dig et Malurtbæger, hvis bedske Drik, lidt efter lidt, vil forstyrre Din Organismes harmoniske Velværen, vil gjøre Dit daglige Liv til en lang Kjæde af uopløste og uopløselige Dissonanser, vil ende med at forvandle min kraftige, livsglade Søn, hvis physiske og aandelige Væsen besidder alle Elementer til at gjøre sig selv og sin Omgivelse lykkelig, til en sygelig, ømfindtlig,

forfængelig og nervøs Person, som er afhængig af Boghandlere og Journalister (Publicum ikke at forglemme) som — skjøndt han hundrede Gange har læst Gøthes Ord (og dernæst seet dem citerede et Par hundrede Gange):

> Zuschlagen muß die Masse,
> Dann ist sie respectabel,
> Urtheilen gelingt ihr miserabel,

dog frygter og respecterer denne Masse og dens miserable Dom, dog bøier sig for den og beiler til dens Bifald, og ydmyger sig for at vinde det, thi han kan ikke leve det foruden! Og naar han saa tilsidst med rasende Smerte opdager, at hans Kunst, paa hvilken han naturligviis i sin taabelige Indbildning ene og allene har stolet, er afmægtig til at gribe Phantomet, efter hvilket han jager: da tyer han (istedenfor at begive det) til den fortvivlede Ressource, som frembyder sig i Harlequinader og Concessioner til Øieblikkets Modesmag og Mancer, da rider han paa Tidens Kjæphest og vælger det Forgængelige, istedenfor det Evige, mens han hvert Aar bidrager Sit til at forøge den litteraire Jammerlighed, paa hvilke de forskjellige Landes forskjellige Litteraturer frembyde en frapperende Masse af Exempler, der dog, lidt efter lidt, forsvinde i det Chaos, hvoraf de ere udgaaede."

O Moder, hvilke rædsomme Ord! — Ja, dersom der var Sandhed i det Billede, Du har udkastet med saa skarpe Træk, Moder, da vilde jeg betænke mig, jeg vilde træde tilbage, mens det endnu er Tid. Men dette Billede er for mig usandt, utænkeligt, altsaa umuligt! Det er et Vrangbillede, rædsomt, afskyeligt, og jeg vil ikke dvæle ved det!

Jeg har i lange, eensomme Nætter pleiet Samtaler med den Kunst, til hvilken jeg vier mit Liv; jeg veed hvad jeg har at haabe, hvad jeg har at vente af den; jeg veed, fremfor Alt, hvad jeg ikke haaber, ikke venter, hvad jeg hverken ønsker eller attraaer, hvad der for mig er dødt og magtesløst som den Snee, der faldt ifjor, eller som den, der engang skal falde over mit sidste Hvilested.

Hvad jeg haaber, hvad jeg venter? Alt og Intet, eftersom man vil tage det: Alt i min indre Verden, Intet af den ydre! — Din Søn, som Du kalder et Drømmens og Illusionens Barn, Din Søn, som Du vil vække med Dine alvorlige Ord, siger Dig, Moder, at det er Dig, som tager feil. Jeg er lysvaagen, og langt fra at nære Drømme og Illusioner, har jeg, i hele det henrundne Aar, heftet et skarpt, ufravendt Blik paa de ydre Forhold, paa den nøgne Virkelighed, paa det Liv, som til dagligt Brug rører sig i vor gode Hovedstad, og Resultatet af dette Blik

(til hvilket jeg ikke uden megen Anstrængelse og Overvindelse har kunnet tvinge mig selv) er, at jeg veed, at jeg maa være og forblive en isoleret Figur, der ligesaa godt først som sidst kan gjøre Afkald paa alt Det, hvorefter Menneskene i Almindelighed hige og tragte; Resultatet er endvidere, at jeg veed, at jeg — forend jeg kommer saa vidt, at der kan være mindste Tale om, mindste rimelige og billige Fordring paa, at Kunsten skal række mig det tørre Stykke Brød, Du nævner — mageligt kunde faae Tid til at sulte ihjel, her paa mit Qvistkammer, og at denne uhyggelige Proces ovenikjøbet vilde gaae saa stille af, at intet Menneske bemærkede den, førend den lykkelig og vel var overstaaet, da jeg aldrig har kunnet klage, aldrig har kunnet eller villet bede til Andre end til den gode Gud i Himlen, der neppe for min Skyld vilde nedlade sig til at gjøre et eller andet Mirakel, og altsaa . . . . Dog, jeg vil ikke dvæle ved disse Ting, som jeg kun har berørt, for at Du skulde see, at jeg virkelig har tænkt over dem, og at mine Forventninger, i den Retning, just ikke ere store, thi at det — efter menneskelig Sandsynlighed — ikke kan komme saa vidt med mig, ja, at jeg endogsaa foreløbigt — takket være stakkels Tante Barbaras curiøse Testamente, af hvis mange vidtløftige, vidtrækkende Bestemmelser jeg, skjøndt de komme mig tilgode,

næsten ikke kan lade være at lee — er sikkret mod den haarde Ting, man kalder Mangel, og har Tid til at vente paa det omtalte, uvisse tørre Stykke Brød: kan jo hverken tilskrives mine egne Fortjenester, eller tilkommende Forlæggeres mulige Liberalitet, forandrer altsaa Intet paa de ydre Forhold, og har ikke mindste Indflydelse paa min faste Bestemmelse at følge det Kald, som udgaaer til mig, som jeg maatte følge, enten denne aldeles tilfældige Omstændighed, der af mig anerkjendes som gunstig, existerede eller ikke existerede. Jeg veed, at de fleste Mennesker i den saakaldte dannede Sphære vilde ansee sig for fattige — og altsaa efter de gængse Begreber for ulykkelige — naar de skulde dømmes til at leve og til at komme ud af det med denne lille, aarlige Indtægt, der egenlig kun er beregnet paa at være mig en Understøttelse i de Aar, jeg tilbringer ved Kjøbenhavns Universitet, og som (Gud velsigne den kjære Sjæl, der tænkte saa vidt, langt videre end vi nogensinde komme) engang i Tiden, paa min Bryllupsdag skulde gaae over paa min Hustru og være hendes, indtil min og samme, mig hidtil ubekjendte, Hustrus ældste Datter blev confirmeret, ved hvilken høitidelige Leilighed den unge Pige, der naturligviis var prædestineret til at bære Testatrices Navn, skulde lyksaliggjøres med disse Penge.

Det kan man dog virkelig kalde at gaae vidt i Texten med en Dreng paa 11 Aar, thi ældre var jeg neppe, da hun gjorde disse Bestemmelser, og skruede den lille Formue, hun havde sparet sammen i sin gamle Vigestand, saa fast, at ingen Jurist, hvor duelig han end forresten er, hvor perfect han end forstaaer den Kunst at gjøre Sort til Hvidt og Hvidt til Sort — som der staaer etsteds i en gammel Comedie — skal kunne skrue den løs igjen. Men een Ting oversaae den gode Sjæl dog. I sin Iver for at indrette Alt, saa at hun bestandigt kunde komme til at gjenleve i den ældste Datter (og de ældste Døttre) der skulde bære hendes Navn og med dette faae hendes Penge (det vil sige Renterne af samme) glemte hun den mulige Casus, at jeg kunde falde paa, slet ikke at gifte mig, og derved gjøre al Omsorg for den ældste Datter og de ældste Døttre, som successive skulde forevige Navnet Ellen Barbara (det er dog et fortvivlet Navn og det er sandelig ikke mere end billigt, at Den, der skal bære det, faaer Erstatning) aldeles overflødig.

Dog jeg veed egenlig ikke, hvorfor jeg skriver om disse Ting, som Du jo længst kjender, og som jeg blot flygtigt vilde berøre for at berolige Dig med den Forsikkring, som jeg, efter de, i det forgangne Aar, gjorte Erfaringer, er istand til at give

Dig, at denne Indtægt for mig er Uafhængighed, altsaa Rigdom, takket være de noisomme Fordringer, jeg — ifølge Natur og Opdragelse — stiller til det ydre Liv, til de materielle Goder, hvis Nydelser jo alle betinges af Savn, hvis fuldeste Maal — det veed jeg forud — ikke vilde kunne tilfredsstille Det herinden i mig, som hungrer og tørster, Det, som driver mig til at søge hen til det rige, uudtømmelige Væld, som man i Almindelighed benævner Digtekunst, Poesi, som jeg vilde kalde den himmelske Aabenbaring af det evig uforkrænkelige Skjønhedsspeil, der luttrer og forklarer de jordiske Billeder.

O jeg veed, at Veien er lang! Jeg veed, at der paa den lange Vei vil komme Timer (maaskee Dage og Aar) da det bliver mørkt omkring mig, da jeg fristes til at tvivle, at forsage, at vende om! Men jeg har alt seet Glimtet af den fjerne Klarhed, og derfor maa jeg fremad, og kan ikke tilbage, og Du maa lade mig gaae min egen stille, maaskee tunge og mørke Gang; Du maa huske paa, at dens Mørke, med Haabet paa, ja, Forvisningen om den fjerne Glands, er mig kjærere end alle sikkre, saakaldte Nydelser paa en anden Vei; Du maa huske paa, at ethvert Menneske kun bliver god og lykkelig paa sin egen Maade, ifølge de Gaver og Betingelser, Forsynet har skjænket til og stillet for dette enkelte

Menneske, og at al Trækken og Dragen til Høire og til Venstre efter en, menneskelig talt, klog, men i høiere Forstand daarlig og uviis Beregning, er at nedværdige dette Menneske, der stræber i sin egen, givne og anviste Sphære, til en ussel Hensynsboutik, i hvilken det kun gjælder om at sælge sit Indhold og sig selv til den Høistbydende.

Hvad jeg haaber og venter! O Moder, jeg har alt levet Timer, om hvilke det næsten forekommer mig Formastelse at tale, at skrive, selv til Dig! Timer, da der bredte sig et tryllende Slør for mit Øie, og jeg saae den hele synlige Verden, det hele rigt bevægede Menneskeliv, Historiens Begivenheder og Slægternes Udvikling, de gamle Mythers forunderlige Sammentvinden med en nyere Tids Romantik, og dennes Luttren i Videnskabens Klarhed, saae den evige Fremgang mod det Uendelige, Usynlige, der omfatter det Endelige, det Synlige, som vi kjende: Alt gjennem dette tryllende Slør. Og i al den brogede Mangfoldighed saae jeg ogsaa mig selv, saae mig kæmpende og stridende mod mit Livs Skjæbner, saae mig bøiet og afmægtig og elendig, men dog intet Øieblik slippende Troen paa den evige Klarhed, hvis Glimt engang havde naaet mig; og mens al min Higen og Stræben, midt i den haarde Livskamp, kun tragtede efter den, brast medeet Forhænget, der

dækkede den, og jeg kjendte, at nu var Tiden forbi, og at det var Evigheden, som omgav mig .... Da vilde jeg videre og videre, jeg vilde see den høieste Klarhed, Guds eget Aasyn ... og da forsvandt Alt, og jeg sad ene og i Mørke paa mit Kammer og stammede: Min Herre og min Gud, mens jeg i dyb Ydmyghed mindedes, at vi her skulle vandre i Troen, ikke i Beskuelsen.

En saadan Time, Moder, kjøbes ikke for al Verdens Guld; den gives fra Oven, den er en Forsmag paa det høiere Liv, som skal afløse dette. Og saadanne Timer har jeg alt levet, Moder, paa saadanne Timer tør jeg haabe!

Dog det er tilvisse ikke gjort hermed! Der maa — hvis jeg skal kunne tilfredsstille mig selv — ogsaa komme Timer, hvori det gives mig at fastholde, ordne og anskueliggjøre de mange Billeder, som i Henrykkelsens salige Stund stode klare for mit Øie, de mange brogede og vexlende Billeder, som bevæge sig i den ydre og indre Verden. Ak Moder, der er maaskee langt frem, inden jeg naaer disse Timer! Jeg føler ret vel, at der endnu mangler mig Meget, især skorter det paa den klare Besindighed, uden hvis Hjælp de mange Billeder let kunne blive til et forvirret Chaos, der hverken kan glæde mig selv eller Andre; den er mig ikke givet, denne klare Besin-

dighed, den skal erhverves, maaskee med megen Anstrængelse og, tilsyneladende, forgjæves Møie, men desuagtet haaber jeg fuldt og fast paa den Tid og de Timer, da min Bevidsthed skal sige mig, at jeg til det Givne ogsaa redelig lagde det Erhvervede; da jeg skal fryde mig over, at jeg ikke tabte Modet, ikke ophørte at fæste Øiet paa det fjerne Maal, selv naar det imellem skjultes af Taager.

Og hermed har jeg sagt Dig Alt; udenfor det Sagte venter jeg Intet, hverken Ære eller Guld, hverken Tak eller Berømmelse. Jeg har ikke bedet derom, agter — med Guds Hjælp — aldrig at bede om Det, som efter min Livsanskuelse er, maa være og forblive fuldkommen underordnet, og altsaa ikke kan stilles som et fristende Maal, der skulde lokke mig fra den ene Vei, som jeg — i hvor trang og besværlig den end kan blive — vil og maa vandre; der skulde realisere det sørgelige Vrangbillede, som Dit Brev har skildret, og som aldrig — det lover jeg Dig, Moder, ved Alt, hvad der er mig kjært, helligt og dyrebart — aldrig skal finde Anvendelse paa Din Søn, end ikke en temporair og forbigaaende.

Hils min lille Veninde fra mig, og siig hende, at hun ikke maa brodere flere Morgenskoe til mig, med mindre hun vil have dem anbragte paa en eller anden Udstilling i den store By, thi hvad mig selv

angaaer, kan jeg umuligt holde ud at træde paa de Blomster, hendes lille Haand har virket. Og giv hende saa et Kys fra mig (men paa Panden, Moder, ikke paa Munden, det kan jeg ikke udstaae; en Jomfrulæbe maa kun røres i den ene, rette Stund) og siig hende, at jeg er flittig — thi det er jeg, Moder, endogsaa meget flittig — og siig hende at jeg bestemt, ved given Leilighed, skal sende hende den omtalte Bog . . . . hvis den forøvrigt er smuk og god og from og barnlig, saa at den passer for hende, hvorom jeg — mellem os sagt — nærer en betydelig Tvivl. Farvel.

Tredie Brev.

Kjøbenhavn, October, 184*

Naar Du siger, at mit hele forrige Brev kun er en lang Kjæde af Illusioner, og at jeg i Et og Alt bedrager mig selv, saa har jeg intet Svar paa denne Paastand, men maa overlade det til Fremtiden og til de Erfaringer, den ufeilbarligt vil bringe Dig, at modbevise og tilintetgjøre den haarde Anklage men naar Du samtidigt hermed erindrer mig om af den Lykke, som er bleven mig tildeel i min Barndom og i de første, tidlige Ungdomsaar; naar Du beder mig om at see tilbage paa den henrundne Tid, paa den glade Tilværelse, som det beroer paa mig selv at fortsætte og som jeg — ved at fremture ad den

nu valgte Vei — udelukker for bestandigt: Da maa jeg, paa det Bestemteste, modsige Dig; da fristes jeg til at vende den mod mig gjorte Anklage mod Dig selv, Moder, fristes til at beskylde Dig for, at Du lever i Illusionen om en svunden Lykke, der aldrig blev mig tildeel. — Ak, aldrig! Saavist som Mennesket ikke lever af Brød allene, men af hvert Ord der gaaer ud af Guds Mund, saavist kunde jeg aldrig udbryde med den melancholske, engelske Digter*):

„Once more who would not be a boy!"

Og dog, lad mig — som Du ønsker det — see tilbage paa det Svundne, lad mig med Taknemmelighed mindes, at de ydre Forhold vare lykkelige. Jeg havde kjærlige og retskafne Forældre; jeg var det eneste Barn (den Lille er jo ikke min rigtige Søster — er hun vel?) og blev som saadant — saavidt min Erindring naaer tilbage — behandlet med overordenlig Omhu; det er muligt, at Du og Fader, i hiin Periode, ikke vare ganske frie for Næringssorg, men jeg mindes ikke en eneste Begivenhed fra min Barndom, der vidner om, at dens Tryk nogensinde har berørt mig, ja, jeg kjendte, end ikke af Navn, dens Tilværelse; jeg havde en stor Lethed ved at lære, og har — som Følge deraf — ikke en eneste Gang faaet Prygl for Lærdommens Skyld, ikke engang for

*) Byron.

den latinske Grammatik, ikke for det lette Verbum amare (som jeg da rigtignok heller ikke har faaet lært tilgavns, og som jeg — det være sagt in Parenthesi — neppe faaer lært ud i dette Liv) ikke for den tydske Grammatik, som jeg forøvrigt hadede hjerteligt, hadede i den Grad, at jeg havde besluttet at foretage et Felttog mod alle tydske Grammatiker, som vare til i Verden, saasnart jeg var kommen til Skjels Aar og Alder, men inden jeg kom saavidt, strandede min Don-Quijottiske Plan heldigviis paa et Bind af Schillers Digte, der forsonede mig baade med Tydsken og Grammatiken, mens jeg grundede paa de Ord:

„Willst Du in meinem Himmel mit mir leben,
So oft Du kommst, soll er Dir offen seyn,"*)

grundede paa dem saa dybt og saa længe, at jeg en Dag forglemte at svare min Rector, til hans og Classens Forbauselse, thi det var med mig et uhørt Tilfælde; og dog trykkede Fliden mig ingenlunde i de første Aar af min Skolegang, og jeg forbauses næsten ved at huske paa, hvorledes jeg — stolende paa min Lethed og paa Lykken, der virkelig i det Capitel var mig gunstig — slap heelskindet fra mangen Examination, til hvilken jeg var gaaet med en — mildest talt — flygtig og skjødesløs Forberedelse; jeg havde en god Helbred og en ypperlig

*) Die Theilung der Erde.

physisk Constitution, som endnu var hærdet ved en fornuftig Opdragelse: Hvad i al Verden hindrede mig da i at være den lykkeligste Dreng, den meest fornøiede og selvtilfredse Skolediscipel under Solen?

Ja, det vidste jeg ikke, det var Ulykken! Jeg gjorde mig da heller ingen Uleilighed med at spørge derom, og skjøndt jeg, med min Alders medfødte Utaknemmelighed, oversaae og undervurderede de mange og store Goder, jeg besad, mindes jeg dog ikke, at Bevidstheden om en indre Forstemmelse, om det Manglende, det Savnede, nogensinde i min Barndom er traadt frem for mig selv i en saa tydelig Form, at jeg har kunnet udtale mig, har kunnet klage! Med desto piinligere Skarphed følte jeg derimod, at jeg var utilfreds, at der hvilede et uhyre, uforklarligt Tryk paa mig, at der manglede Noget, og at dette Manglende var det Bedste, det Vigtigste — men hvori det egenlig bestod — ja det vidste jeg ikke og, mærkværdigt nok, jeg spurgte heller ikke derom, medens dog min overordenlig livlige Natur ikke vilde finde sig i at lide, uden at forsøge paa at gjøre Modstand, en Modstand, som yttrede sig i en Masse af Experimenter, i de forskjelligste Retninger, som dog — den store Forskjel til Trods — havde en General-Lighed med hverandre: de fik nemlig alle et uheldigt Resultat, der til Syvende Sidst beviste, at jeg var

meget langt fra det rette Experiment, at jeg hverken havde fundet eller havde Udsigt til at finde det savnede, men ubekjendte Gode, hvis Mangel gjorde mig utilfreds, utaknemmelig, ja bragte mig til undertiden at stirre paa den kjære Esrom-Sø med en inderlig Lyst til at gaae lige midt ud i den og blive derude med det Samme. Jeg vil nu ikke trætte Dig med Skildringen af Enkeltheder, som jo tildeels ogsaa maa være Dig bekjendte, derimod vil jeg dvæle et Dieblik ved det Factum, at jeg i Løbet af de sex Aar, i hvilke jeg freqventerede den lærde Skole i H., ikke bragte det til at stifte Kammeratskab, end sige Venskab, med en eneste af mine Meddisciple, skjøndt jeg i Grunden holdt af de Fleste, og aldrig mindes at være bleven tilsidesat eller forurettet. Tvertimod, man havde Respect for mine Kundskaber (hvori de dengang bestode, skal jeg rigtignok ikke kunne sige) og tyede ofte til mig om Hjælp med Løsningen af et eller andet af de lette Problemer, der i den Alder kan kruse Hovedet paa en Skolediscipel, ligesaa meget som de svære, der i en mere fremrykket Alders alvorlige Studier træde os imode som mægtige, af, ofte uovervindelige Stridsmænd. Men Hjælp, selv naar den ydes med redebon Haand, er endnu ikke Venskab, der kun gives til Gjengjæld for Venskab. Man respecterede mig, men man holdt

ikke af mig — idetmindste ikke som jeg vilde holdes af, og mit ømfindtlige Hjerte følte Forskjellen og lukkede sine Døre, ovenikjøbet i den hovmodige Indbildning, at der skete mig en uhyre Uret, som berettigede mig til at see ned paa Dem, som vare saa dumme eller slette at udøve den. At Feilen laa hos mig selv, at det var en gjærende, sensitiv Digternatur, der gjorde mig ubillig og utaknemmelig, faldt mig naturligviis aldrig ind dengang, og Gud maa vide hvor vidt den aandelige Eensomhed, i hvilken jeg befandt mig, og den af samme udspringende forunderlige Blanding af Hovmod og Misfornøielse havde bragt mig, dersom ikke til min Lykke den første erotiske Gnist var falden i det, for andre Følelser lukkede Hjerte, og — lig den lille Lunte, der tænder Minen, som atter sprænger det store Fæstningsværk, — havde aabnet det Væld, hvis første Drik — mig selv uafvidende — blev min Fremtidsbestemmelse, det Væld, der for mig indeslutter al Livets Fryd og Glæde, men ogsaa al dets Sorg og Nød og Fristelse.

O jeg seer hende endnu som hun sad paa Skammelen i Dagligstuen, da jeg kom hjem i Sommerferien (hiin lyksalige Sommerferie, der staaer for mig som mine triste Skoleaars Lys- og Glandspunkt) og heftede sine store, mørke Øine med ubeskrivelig Forundring paa den lange lømmelagtige Dreng, der

med en for hende exempelløs Ugeneerthed, profanerede det Sancto Sanctorum, hvis ziirlige Orden hun, skjøndt hun knap var fem Aar gammel, og kun havde været nogle Maaneder under Dine beskyttende Vinger, var vant til at respectere som noget Bestaaende og Blivende, der ikke kunde, ikke maatte rokkes. Ja, det var den babylonske Forvirring, som drog ind med mig i den stille Præstegaard, og ikke engang skaanede Din Dagligstue, hvis store Bord maatte bære Experimentmagerens heterogene Magazin af Skole= Morskabs= Stile= og Caracteerbøger, af colorerede og ucolorerede Billeder, af Blyanter, Sortkridt og Pensler, af Farver, Tusk og Glas, af Bly, Tin og Støbeforme, af magnetiske Naale og alskens Værktøi, uden at tale om Insecter, Segl og Conchylier. Ak, jeg havde saa Meget, fordi jeg havde fusket paa saa mange Ting, mens jeg vexelviis havde tænkt paa at blive Landmand, paa at fare tilsøes, paa at gaae i Krigen, paa at blive Maler, eller idetmindste Kobberstikker, paa at vanke Verden rundt som Spillemand, paa at blive en stor Naturforsker, eller en Mechanicus, der maatte og skulde blive udødelig ved en eller anden mærkværdig Opfindelse, som slog alle hidtil gjorte Opfindelser af Marken.

Og hvor hun stirrede paa det Altsammen, hvor tydeligt hendes lille, søde Ansigt malede hendes Angst

for at Mama skulde blive vred og skjænde for al den Uorden, thi hun vidste naturligviis ikke endnu, at den eneste Søn, naar han kom hjem i Ferien havde fuldkommen Frihed til at gjøre og lade Alt hvad han vilde. O det Indbegreb af Intelligens og Godhed, som straalede og lyste i dette Barneansigt, gjennem disse mørke Øine, staaer endnu efter saa mange Aars Forløb, efter at hiin første, erotiske Følelse længst baade er død og begraven, for mig som Billedet af det Skjønneste, denne synlige Verden har viist mig. Ja, død og begraven som erotisk Følelse, men kraftigt levende og virkende i det Indtryk, det Vendepunkt, som den frembragte. Da var det forbi med Experimenterne, da blev det ovenfor beskrevne, heterogene Magazin splittet og adspredt, for aldrig mere at samles af mig, da grublede jeg ikke længer, da glemte jeg at stirre paa Esrom-Søens Bølgegrav, da glemte jeg Savn og Mangel og Tryk: Jeg besang min lille Legesøster (o hvor jeg elsker det Navn!) og aandede — for første Gang i mit Liv — frit.

Det er ogsaa det Eneste, jeg veed om de mange Vers, jeg dengang skrev: Det gjorde mig godt at skrive dem; hver Strophe, som blev færdig, forekom mig at være en Byrde, som længe havde trykket paa min Sjæl, fra hvis Vægt jeg nu, mens jeg med

ubeskrivelig Nydelse lænkede den til Rhythmer og Riim, befriede mig selv (hvorfor jeg, i mit stille Sind, døbte Poesien „Befrielsens Kunst", et Navn, den for mig gjerne maa beholde) og i den livsalige Følelse af aandelig Befrielse glemte jeg aldeles at tænke paa, om noget andet Menneske vilde bryde sig om at læse de mange Vers, som med fast utrolig Hurtighed lob af Stabelen, og hvoraf jeg siden selv har viet de fleste til Glemsel, hvilket i al Fald er bedre, end om jeg havde overladt den uhyggelige Commission til den Læseverden, der med fuldkommen gyldig Grund er streng mod den begyndende Digter, en Strenghed, der er ligesaa gavnlig og nodvendig for ham, som Pløining for Sædemarken og Storm for det unge Egetræ.

Jeg skrev da og skrev, og blev bestandig gladere og friere, og mens jeg tilbad den Lille som min Musa, begyndte jeg at elske alle Mennesker, at see alle Gjenstande i Verden gjennem min egen Friheds og Glædes Tryllebriller, og jeg begyndte — hvad der tilvisse var mindre heldigt — at blive yderst tilfreds med mig selv, hvem jeg betragtede som en af alle gode Genier begunstiget Yngling, om hvis store Selvtillid og forvovne Fremtids-Drømme Schillers Ord:

„Nichts war so hoch und Nichts so ferne,
Wohin ihr Flügel ihn nicht trug,"*)

med Føie kunde anvendes.

Men hvorlænge var Adam i Paradiis?

Jeg formoder, at min Rector maa have klaget til Fader over min Mangel paa Flid, thi jeg fik en Dag et Tordenbrev, hvori de meget strenge Irettesættelser og alvorlige Formaninger afløstes af en bitter Klage over den skuffede Forventning, som maatte blive en uundgaaelig Følge af min Ligegyldighed for de Disciplinet, hvis flittige Studium ene baner Vei til at blive en god academisk Borger, og som endte med en Erindring om, at den gamle Homer — hvor fortræffelig han end er — dog ikke ene kan klare Sagen, allermindst i vor practiske Tid, i hvilken man gjerne rev ham og al anden poetisk Herlighed af Pinden, hvis man blot kunde, blot vidste hvorledes, og havde Ro til at tænke derover, hvad man heldigviis ikke har. (Denne sidste Bemærkning er naturligviis min egen, ikke Faders, der tilvisse aldrig til mig har nedsat den Tid, efter hvis Fordringer han ønskede, at jeg skulde rette mig.)

Og dette Brev — den første og eneste alvorlige Irettesættelse, jeg mindes at have faaet fra det kjærlige, overbærende Hjem — blev for mig Cherubens

*) Die Ideale.

Sværd, der tilstængede de gyldne Illusioners lykkelige Have. Jeg maatte — med eller mod min Villie — erkjende, at Brevet havde Ret fra Først til Sidst, og saasnart denne Erkjendelse gjorde sig gjældende, sagde jeg i en meget pathetisk og yderst forskruet Ode (som jeg for Curiositetens Skyld har gjemt) et evigt Farvel til min Musa og min Kjærlighed, til Livet og dets Lykke, (man leger med Evigheder, naar man er femten Aar, og har — ved hver given Anledning — een til sin Disposition) og da jeg saa havde været fortvivlet i Imaginationen, søvn- og appetitløs i Realiteten, i Løbet af nogle Dage og Nætter, tog jeg med Anstand mit Parti, og kastede mig over de tilsidesatte Studeringer med en saadan Kraft, at selve Kraftanstrængelsen blev min Læge; og ligesom den stærke, physiske Bevægelse skærper Appetiten, saa at Maden smager dobbelt saa godt som ellers: saa-ledes skærpede den stærke, mentale Anstrængelse min aandelige Hunger og Tørst i den Grad, at jeg alde-les ikke kunde nøies med de mig i Skoleunderviis-ningen tilbudte Retter, men maatte søge Hjælpetropper i min Rectors ret gode Bibliothek, som han med faderlig Velvillie aabnede for mig. Det var mit første Bekjendtskab med den Velværen, som en vedhol-dende og anstrængt Flid, rettet paa et bestemt Maal, formaaer at skjænke, reent uafseet om Maalet kan

naaes eller ikke. Dengang var det dog af de opnaaelige: Jeg gjorde en god Examen og blev indkaldt.

Fjerde Brev.

Kjøbenhavn, November, 184*

Jeg blev betagen af en pludselig Angst, mens jeg skrev paa mit forrige Brev, og derved fik det en afbrudt Slutning. Jeg blev nemlig bange for, at min Vidtløftighed kjedede Dig, og denne Frygt bragte mig til instinctmæssig at lægge Pennen, ved hvilken Proces nogle endnu tidligere Barndomserindringer fik Tid til at passere Revue. Og veed Du saa hvem jeg tænkte paa? Paa stakkels Tante Barbara og hendes lange Fortællinger om hendes egen Ungdom, om den vestindiske Fætter, det forsvundne Skib og al den Herlighed, som var ivente, hvis dette forsvundne Skib og denne forreiste, sandsynligviis forulykkede Fætter (paa hvis Død hun dog ikke troede ret) ikke var forsvunden eller forulykket. Og saa tænkte jeg paa alle de Krigspuds, den utaalmodige Dreng brugte, for at slippe bort fra disse lange Fortællinger, mod hvilke den længste i et Calderonsk Drama er at regne for ganske kort, og paa hvor gyseligt jeg kjedede mig, naar Krigspudset mislykkedes, saa jeg blev nødt til at høre hvad jeg alt havde hørt hundrede Gange, hvad der ufravigeligt

endte med den Sætning: „Ja saa erfarede vi aldrig mere Noget derom“, en Sætning, der udelukkede alt Haab om den interessante Forvikling og fornøielige Opløsning, som i det spanske Drama er den lange Fortællings trøstelige Følgesvend.

„Ja saa erfarede vi aldrig mere Noget derom!“ Naar Tante Barbara vel havde udtalt de Ord, foldede hun sine Hænder og blev ligesaa taus som hun før havde været snakkesalig, og jeg, som hidtil kun med Uvillie havde hørt paa hende, fik lige medeet Lyst til at høre, og spurgte: Men, Tante, siig mig dog . . . Videre kom jeg aldrig, thi saa lagde hun sin magre, tynde Haand paa mit Hoved, lænede sig tilbage i den store, gammeldags Bedstefaderstol, (af hvilken jeg, naar jeg allene kunde faae fat paa den, lavede en ypperlig Karet, med fire Heste) og sagde høitideligt: „Du er en god Dreng, jeg skal ogsaa sørge for Dig.“ Og dermed var hun i andre Tanker og tog ikke længer nogensomhelst Notice af mig, der blev staaende og grundede paa hvad det vilde sige, at sørge for et Menneske. Og nu, Moder, nu efter de mange Aars Forløb, da jeg tilvisse burde kunne definere det Verbum „at sørge for“, „at sørge over“, „at forsørge“, „at være forsørget“, nu melder dette Spørgsmaal sig atter: Hvad er det at sørge for et Menneske, og atter, som dengang i

de tidlige Barndomsaar, vil Svaret ikke blive mig klart. — Just i det Dieblik, da jeg nedskriver disse Ord, sender Psalmen „Hvo veed hvor nær mig er min Ende“, sine alvorlige, skjønne Toner ned til mig fra St. Petri Taarn, hvor den formodenlig blæses — efter Bestilling — over et fornemt Liig, og disse Toner lyde for mig som et Accompagnement til min Tankegang, ja, mere endnu, de blande sig med den, de smelte sammen med den, de blive til Eet med den, og Svaret paa mit Spørgsmaal: Hvad det er at sørge for et Menneske, opgaaer i Tanken: „Hvo veed, hvor nær mig er min Ende.“

At sørge for et Menneske! — Havde I ikke sørget godt for mig, da jeg byttede Skolen med Universitetet? Var jeg ikke fri for mange af de Tryk, som ofte gjøre Opholdet i den store By saa besværligt for den unge Studerende, og nøde ham til at splitte sine Kræfter og sløve sine Evner paa aandsfortærende Informationer o. d. l.? Jo, tilvisse. Men trods Eders Sørgen for mig, udeblev Trykket ikke. Det tunge, bittre Savn, min Barndoms uudtalte, uforstaaede Lidelse, meldte sig med fornyet Styrke, og ingen af den store Bys mange Kunstnydelser, ingen af de Fornøielser, som det selskabelige Liv rundhaandet tilbød mig, mægtede at stille det, ikke engang for en kort Tid. Jeg vidste — eller troede idet=

mindste at vide — hvor der var Lægedom at finde, men desuagtet betænkte jeg mig paa at søge den, thi det gjaldt jo ikke længer om at tilfredsstille Drengens Indfald, men om at gribe Mandens Fremtid, om at fyldestgjøre Eders Forventninger, om at holde et til min Fader givet Løfte!

Det var i denne Periode (der sandelig ikke kunde kaldes lykkelig), at jeg en Dag faldt paa, at det maaskee nok var muligt at forbinde Hensynet til min Faders Ønsker og Opfyldelsen af mit — vistnok i en overilet Stund — givne Løfte med min egen Lyst og Tilbøielighed. Uden at ane, at et saadant Forsøg paa at tjene to Herrer, vilde gjøre mig uduelig til at tjene hverken den ene eller den anden, og føre mig til en Tilstand, i hvilken det var aldeles overflødigt at skruple over, om jeg var kaldet til Theolog eller Digter, iværksatte jeg det, og lagde endnu samme Dag Planen til et omfangsrigt Digterværk, paa hvilket jeg længe havde tænkt; (saavidt jeg mindes skulde det omfatte den græske Mythologi, i et stort Epos, der naturligviis tog sit Forbillede af „Nordens Guder", men ved det ulige rigere Stof ogsaa maatte faae et langt større Omfang, skjøndt jeg beskedent og viseligen havde besluttet ikke at røre ved den trojanske Krig, men lade denne nøies med hvad den havde faaet i gamle Dage, og skjøndt det overhovedet kun skulde omfatte de

Perioder, som tænkes før Heroernes Tidsalder, og for at gaae ret grundigt tilværks, vilde jeg begynde fra den første Begyndelse af, med det frygtelige Chaos, der berørt og befrugtet af Kjærlighedens første Aande, halv ubevidst og uvillig maa lade Natten stige af sit Skjød, for at den kan udfolde det høitidelige, hemmelighedsfulde Slør, hvori Spiren til Lysets og Dagens endnu ufødte Skikkelse hvile, og hvoraf de Straalende skulle udvikle sig.)

Jeg kan neppe bare mig for at lee, naar jeg nu tilfældigt kommer til at tænke paa denne vidtløftige Plan; men dengang lo jeg sandelig ikke, og Göthes Ord: „In der Beschränkung zeigt sich erst der Meister", kjendte jeg enten slet ikke, eller ogsaa faldt de mig aldrig ind, mens jeg med ufortrøden Iver, dog uden at bæres og hæves af min tidligere Lethed — hver Nat arbeidede paa dette — som jeg dengang meente — colossale Værk, der skulde føre mit Navn til de sildigste Slægter, (saa barnagtig var jeg endnu!) og samtidigt hermed viede jeg hver Dag til de theologiske Studier, om hvilke jeg — i en mig nu fast ubegribelig Blindhed — havde sat mig i Hovedet, at jeg, ved Hjælp af vedholdende Flid, nok kunde expedere dem i Hast.

O, Moder! jeg rødmer, mens jeg nedskriver denne Beretning! jeg skamrødmer ved at mindes med hvil-

ken vanhellig Aand jeg fordybede mig i de hellige Skrifter, læste Kirkefædre og Dogmatiker, gjorde Uddrag af homiletiske og exegetiske Værkers Fortolkninger og Spidsfindigheder, og over al den Fortolken reent glemte de livsalige Ord, som kunde have taget den tunge Byrde af min Sjæl, hvis jeg blot havde lyttet til dem. Men jeg havde kun een Tanke: den at blive færdig; det var Maalet, som jeg uden Begeistring, uden Andagt, blot ledsaget af Jernflid og Udholdenhed, vilde naae.

Og færdig blev jeg, men just ikke paa den Maade eller med de Resultater, jeg havde ventet. Færdig blev jeg baade med Theologien og Mythologien, baade med at studere og med at digte! — Det hændte sig nemlig en Dag, da jeg med vanlig Iver vilde tage fat, at min Haand negtede mig sin Tjeneste til at vende Bladet i den foran mig liggende Bog, og just som jeg vilde tænke over, hvad der gik af Haanden, mærkede jeg, at jeg ikke kunde tænke, fordi Alt i mit Hoved løb rundt som et Møllehjul, bestandigt hurtigere og hurtigere, og at denne Omdreinings-Proces meddeelte sig til Alt, hvad jeg saae paa, og ledsagedes af en skjærende og sydende Smerte, der fra Hovedet udbredte sig over det hele Legeme med Electricitetens Hurtighed. Endnu vilde jeg gjøre et afmægtigt og fortvivlet Forsøg paa at forklare, hvori al denne plud-

selige og uvante Lidelse egenlig bestod, men da lammedes medeet det sidste Glimt af Villie ved Synet af en Skikkelse, hvis stive, ufravendte Blik indgød mig en navnløs Rædsel, mens den traadte mig imøde fra et lille Speil, hvis Tilværelse jeg i Uger og Maaneder havde glemt. Den nærmede sig til mig med Haanlatter, og med en fordømt Aands djævelske Glæde over et andet Væsens Lidelse, gjentog den atter og atter: „See rigtig til, det er Dig selv, Du Jernflittige, Du Udholdende, det er Dit eget aandsforladte Billede!"

Og denne forfærdelige Skikkelse forfulgte mig gjennem den lange Feberdrøm, den lange Kamp mellem Liv og Død, og martrede mig med de samme Ord, der selv naar Feberens Rasen havde døvet Øret, lød dybt inde i min Bevidsthed: „Det er Dig selv, Dit eget aandsforladte Billede."

O det var en rædsom Tid, maaskee rædsomst da jeg vaagnede til klar Bevidsthed af min egen Modløshed og Udmattelse!

Og atter blander min lille Søsters Billede sig med mit Livs Erindringer, og naar jeg mindes Eders venlige Ansigter derhjemme i Præstegaarden, hvor jeg tilbragte min Reconvalescentstid, mindes Eders kjærlige Bestræbelser for at opreise den Forsagte, for at vække Livslyst og Haab hos mig, der i min Sjæls

Bitterhed følte, at det var Altsammen min egen Skyld: da dvæler min Tanke længst og helst ved den lille, blege, stille Pige — saa ulig det blomstrende Barn, der for fem Aar siden havde vakt min første Kjærlighed, og med den min første Sang og første Lykke — da seer jeg hende som en god og hjælpende Fee, uafbrudt beskjæftiget med at pleie den elskede Broder, med at sige ham noget Mildt og Trösteligt, og da mindes jeg, hvorledes hun, naar al Umage syntes forgjæves, blev siddende stille ved min Side og heftede sine vidunderlige, dybe, mørke Øine — hvis straalende, ildfulde Glands dog var aldeles forsvunden med de røde Kinder — paa mig, med et bønligt Blik, der tydeligere end alle Ord spurgte: „Er der da slet Intet, jeg kan gjøre for Dig, min Broder?" Da mindes jeg, at disse vidunderlige Øine, dette bønlige Blik fyldte mig med dyb Veemod og drog mine Tanker, der hidtil udelukkende havde beskjæftiget sig med mit eget Væsen, bort fra mig selv til den Lille. Da vilde jeg sige Noget til hende, men jeg havde ingen egne Ord længer til min Raadighed, og gjentog derfor de smukke Linier af Christian Winther:

Det ængster mig meer end om Taarerne steg,
Det ængster mig saa, at Du er saa bleg,
Og sidder saa stille! —

Jeg har omtalt denne — i sig selv meget ubetydelige — Omstændighed i mit Forhold til Maria,

fordi Erindringen om det første Spor af et gjenvakt indre Liv, efter min Sygdom, knytter sig dertil. Det var den første Episode i den alvorlige og trættende Fortælling, som hidtil uafbrudt havde lydt for mit Øre, om det Formastelige i Menneskets Færd, naar han ikke underordner sit Arbeide, sin Virksomhed de af Gud givne Betingelser og Evner, om det Forfeilede og Forspildte i de Kraftanstrængelser, som havde bragt mig paa Gravens Rand, beredt mine Kjære saa megen Sorg, sinket og svækket mig, saa at jeg — istedenfor at være den videst Komne blandt mine Jævnaldrende — stod langt tilbage, selv for de mindst Begavede iblandt dem: denne alvorlige Fortælling om mit eget Liv, der havde afpresset mig saa mange tunge Taarer! — Og saa Nødvendigheden af at staae stille! —

Alt Studium, i alle Retninger, var mig forbudet, Beskjæftigelse derimod var mig anbefalet; men hvormed? Jeg, som kun havde tænkt paa det intellectuelle Livs Udvikling, jeg, som i en falsk Idealismes ulykkelige Forvildelser, havde overseet alle ydre Betingelser for Velværen, jeg, som med usigelig Foragt, i et fast ubegribeligt Hovmod, havde stemplet Alt, hvad der ikke vedkom Studium og aandelig Interesse og aandelig Fremgang, som det Materielle, med hvilket jeg Intet havde at skaffe! Og nu skulde jeg see at finde

paa en eller anden mechanisk Beskjæftigelse, for at faae Tiden til at gaae, for at udfylde Tiden, den Livets Capital, som jeg var fordømt til at see forsvinde for mine Øine, uden at turde nytte den!

Og her lad mig slippe denne Lidelsens Periode, som jeg jo henlevede i Din Nærhed, ja under Dine Øine; men hvis Aarsag hverken Du eller min Fader nogensinde erfarede, idetmindste ikke af mig. Det hed sig, at jeg havde været altfor flittig, og jeg modsagde ikke denne Mening. O, naar man først kan udtale sig om en Sjælelidelse, saa existerer den egenlig ikke længer! — Men jeg kunde ikke dengang. Den brændte paa min Sjæl, den nagede Nat og Dag, og just derfor kunde den ikke naae til Læberne. Maaskee vilde jeg, hvis jeg havde været opdragen i den romersk-catholske Tro, have kunnet kaste mig for min Skriftefaders Fødder, have udøst mit hele Hjerte for ham, og derved — om end ikke borttaget — saa dog lettet Byrden; men hvorledes skulde jeg kunne sige til min oplyste, redelige, protestantiske Fader, der i en Landsbypræsts beskedne, fast ubemærkede, men dog saa velsignelsesrige Virksomhed, havde styrket sig selv og Andre med Evangeliets ophøiede Lærdomme og salige Forjættelser, hvorledes skulde jeg kunne sige til ham: „Disse Ord, vor Herres og Mesters livsalige Ord, har Din Søn villet gjøre til en Prøve- og Experiment-

Klud; han har villet affærdige dem, som man affærdiger et Haandværk, der læres, fordi man af en eller anden verdslig Aarsag ønsker Borgerbrev i denne eller hiin Profession; han har villet tage med menneskelig Klogt, hvad der kun kan gives til Den, der er fattig i Aanden, troende og ydmyg i Hjertet, og skjøndt Formastelsen ikke blev fuldbyrdet — thi Legemet udholdt ikke Aandens Anmasselse — saa har dog baade Villien og dens Udførelse været der, og Straffen hviler tungt paa hans Hoved!

Jeg kunde ikke sige det. Jeg maatte endnu til anden Lidelse føie den Tortur at høre Lovtaler over min exemplariske Flid, mit exemplariske Forhold fremfor andre unge Mennesker; jeg maatte høre vor gamle Læge sige til Dig: „Siden Deres Søn har gaaet den Tour igjennem, saa lever De sagtens den Dag, at De seer ham som Biskop; thi naar man i hans Alder" o. s. v. Jeg maatte høre Dig istemme den ubetimelige Roes, og jeg ønskede, at jeg kunde synke i Jorden, for ikke at høre den, mens jeg forekom mig selv at være værre end den værste Pharisæer!

Foraaret kom, med physisk Helbredelse til mig, med den uventede, pludselige Opløsning af de Forhold, i hvilke jeg fra Dreng af havde været Vidne til mine Forældres huuslige Lykke, og ud fra Dødskammerets alvorlige Stilhed traadte jeg som et for-

nyet Menneske med lindrende Taarer paa min Kind, med brændende Tak i mit Hjerte, den første Tak for at jeg selv endnu hørte til de Levendes Tal, jeg, som ikke havde kunnet gaae bort som han, i den salige Fortrøstning paa Opfyldelsen af Herrens Ord: „Du var tro over Lidet, jeg vil sætte Dig over Mere."

O Moder, misforstaa mig ikke, kald mig ikke, hjerteløs, naar jeg bekjender, at min Faders Bortgang fra os blev mit aandelige Livs Gjenfødelse. Det dybe Veemod, som fyldte min Sjæl ved den uventede Afsked, virkede paa mit Væsen og dets Evner som en befrugtende Regn, der atter kalder de henvisnede Spirer tillive, og til det Meget, som læres ved et gudhengivent Menneskes selvbevidste Bortgang fra den Kreds, i hvilket det her har levet og virket, føiedes endnu hos mig den Overbeviisning, at han paa sit Dødsleie havde gjennemskuet min hele lange Sjælekamp, at Det, jeg ikke havde kunnet skrifte for ham, dog var bleven ham klart, og den Mildhed, hvormed han uopfordret løste mig fra det ham givne Løfte, og anbefalede mig — naar jeg først fuldkommen havde gjenvundet min Helbred og ordnet Dine og Marias Anliggender paa det Bedste — at leve et Aar midt i det praktiske Liv, at undersøge Menneskenes forskjellige Stillinger og Vilkaar, førend jeg — beriget med de Erfaringer, disse Undersøgelser vilde bringe —

vendte tilbage til de afbrudte Studeringer, og tog min endelige Fremtidsbestemmelse: satte Seglet paa min Overbeviisning.

Aaret er gaaet, Moder! dets Resultat er det første af disse Breve. Vi have nu naaet det Nærværende, og jeg antager alt videre Tilbageblik, al Moraliseren over den forgangne Lykke, paa hvilken Du beraaber Dig i Dit sidste Brev, men som Du — ifølge de nu af mig gjorte Bekjendelser — vil finde reduceret til nogle faa Momenter, for aldeles overflødig.

Og altsaa til det Nærværende!

Femte Brev.

Kjøbenhavn, November, 184*.

Og om dette Nærværende indeholder Dit sidste Brev saa mange Spørgsmaal, at jeg bliver ganske forvirret, naar jeg tænker paa at besvare dem, og frygter for, at dette ikke kan skee paa en tilfredsstillende Maade, allermindst i et stakkels Prosabrev, der burde være fornuftigt og sammenhængende og dertil ikke for langt. Desuden er der i mit indre Liv Meget, om hvilket jeg maa sige: Det Bedste udtrykkes ikke med Ord; Meget, hvormed det gaaer mig som med den i Eventyret beskrevne Skat, der forsvinder, naar den nævnes, før den er greben; Meget som endnu ikke er ganske klart for mig selv, og som altsaa frem-

stillet for en Anden — endogsaa for Dig, min Moder!*— vilde give Anledning til Misforstaaelse. Saaledes den Sætning, med hvilken jeg (saafremt jeg skal svare paa Dine Spørgsmaal) maa begynde: Jeg er meget lykkelig i det Nærværende, en Sætning, som jeg knap har nedskrevet, forend Fru Nemesis er i Hælene paa den, og bringer mig til hurtigt at tilføie: Jeg er ogsaa meget ulykkelig.

For at dæmpe Din Forbauselse over disse Contradictionspunkters (tilsyneladende) Urimelighed, vil jeg forsøge paa at orientere Dig i min Lykke, i min Ulykke! Jeg maa begynde med den sidste.

Har Du nogensinde hørt tale om en lille Trold, der bestaaer af lutter Øine, Øren og Følehorn? Et lille Utyske, som, naar det har faaet Indpas i et Værelse eller i en Menneskesjæl, ikke kan fordrives med at stroe Hørfrø for Sengen i Værelset eller slaae Kors og læse Bønner over Sjælen, en lille Huusdjævel, som man, trods al den Uleilighed og Lidelse, den foraarsager, ikke tør slaae ihjel, thi det er sandsynligt, at man, naar den vel var død og begraven, kom til at savne den ganske uhyre, og forgjæves vilde opbyde alle Evner og Kræfter, for atter at kalde den tillive?

Du vil sandsynligviis svare benegtende, og dernæst spørge om Troldens Navn, Væsen og Egenskaber, Spørgsmaal, hvoraf det første sætter mig i nogen

Forlegenhed, thi jeg finder intet Ord i det danske Sprog, hvormed den charakteristisk kan betegnes (Omfindtlighed er ingenlunde det rette*), heller ikke mindes jeg noget Nomen proprium, med hvilket den passende kunde døbes (Daaben vilde heller ikke hjælpe synderligt, thi ifølge Troldenaturen er og bliver den en forstokket Hedning), og naar jeg, for at undgaae altfor hyppige Gjentagelser af Ordet Trold og især fordi dette bruges om, og svarer til en Mængde forskjellige Utysker, som spøge i Verden, og som ikke have det Mindste at skaffe med min lille, skarpsynede, lydhøre, aarvaagne og vimse Huusdjævel, kalder den Sensificus: saa er Benævnelsen blot en Nødhjælp, til hvilken jeg tyer i Mangel af den rette, som jeg — for mine Synders Skyld — er dømt til at føle, uden at kunne udtrykke den.

Men om dens Væsen og Egenskaber kan jeg give Besked, og den skal Du faae saa god (maaskee Du vil sige: saa slet) som jeg har den.

For det Første spøger den ganske forfærdeligt og kommer aldrig til Ro. Den staaer om Morgenen paa mit Skriverbord, spiler sine Argusøine op, spidser sine Øren, som en Hare, der lugter Jægerens Hund, og nøder mig til at see og høre ligesaa skarpt som den

---

*) Er heller ikke et ægte dansk Ord og findes ikke hos Molbech.
Udg. Anm.

selv. Bliver jeg nu træt heraf — og Du kan troe, Moder, at Sensificus er en meget trættende Person, og jeg vil indestaae for, at intet Menneske, som er besat af den, nogensinde bliver fed eller vel ved Magt — og sætter den ned af Skriverbordet, saa varer det ikke længe, forend den stikker Hovedet op af Blækhornet. Jeg bliver da imellem utaalmodig over dette Drilleri, reiser mig, helder Blækket bort, fylder Blækhornet af en ny Flaske, forsøger at samle mig, sætter mig atter til at skrive, og troer et Dieblik, at den hellige Grav er vel forvaret: vips, der løber Personen op og ned af Staalpennen, og synes ret at finde Velbehag i denne Balanceerstang. Utaalmodig over de mange Spilopper, og fortvivlende paa at finde den indre Ro og Klarhed, der er en nodvendig Betingelse for al Fremstilling, kaster jeg Pennen, forlader Skriverbordet og sætter mig til at læse. Vil Du troe mig, kjæreste Moder, at den forstaaer at spadsere mellem Bogens Linier, og at den engang imellem har indtaget en Favoritplads under Seglet paa Dine Breve, saa at jeg, ved at bryde dette, modte dens skarpe Dine, istedenfor Dine kjærlige Ord?

Dog, det er endnu Bagateller i Sammenligning med de Puds, den spiller mig, naar jeg gaaer ud. Det hjælper ikke at indelukke den: Sensificus bryder sig hverken om Laas eller Slaa, den leer ad Staal

og forslagte Vaaben, og har ikke mindste Respect for de Midler til at tæmme Spøgelser og Gjengangere, som anbefales i gamle Marens Hexebog. Den hører heller intet Raisonnement om at det tjener mig bedst, at den bliver hjemme, og hører den det, saa bryder den sig ikke om det, men stikker dristigt Hovedet op af Lommen, naar jeg vel er kommen ud paa Gaden, træder ind med mig i det Selskab, den Familiekreds eller til den enkelte Person, hvem mit Besøg gjælder, og nu bliver den først for Alvor farlig, thi den bliver usynlig, og vil gjerne i samme Dieblik, dén piner mig meest, indbilde mig, at den slet ikke er til, at dèt ikke er den, som manøvrerer i mine See-, Høre- og Opfattelses-Organer, saalænge til al Samtale, al Omgang, ja al Berøring med det ydre Liv, bliver en eneste uhyre Smerte, som jeg rigtignok anstrænger mig for at skjule, fordi jeg instinctmæssig veed, at den — hvis jeg blottede den — vilde gjøre mig latterlig, men under hvilken jeg lider saameget, at jeg sædvanligt flygter fra det selskabelige Liv som fra en stor Ulykke, der forfølger mig, og paa Flugten foresætter jeg mig da herefterdags at undgaae det aldeles, et Forsæt, hvis Udførelse naturligviis i Længden bliver meget vanskelig, ja undertiden umulig; men hver Gang jeg bryder det, begynder Historien forfra, og den er meget angribende.

„Slaa Trolden ihjel, min Søn, slaa den ihjel, jo før jo heller!"

Saaledes udbryder Du sagtens, efter at have læst det Ovenstaaende.

Ak, Moder, det kan jeg ikke, og om jeg kunde, saa vilde jeg ikke, thi Sensificus er i Grunden — for en Trold at være — en overmaade skikkelig og brugbar Person, der, styret og regeret godt, kan gjøre mere Nytte, end hele Husets øvrige Tjenerskab tilsammen, og naar jeg har nævnet den som min Ulykke, saa kommer det af, at jeg endnu ikke er mægtig til at styre og regere den godt, skjøndt jeg bestandigt kæmper og arbeider for at opnaae det absolute Herredømme over den, og i Bevidstheden om denne Kamps Nødvendighed ligger min Styrke til at bære de Lidelser, jeg betragter som forbigaaende, de Lidelser, hvis Grund, jeg ikke søger i ydre Forhold, i Menneskenes Misforstaaelse, o. s. v., men dybt inde i mig selv, eller med andre Ord, i den Magt, af hvilken Trolden endnu ofte (ak, saare ofte!) er i Besiddelse. Som Herre er den frygtelig, men som Tjener fortræffelig, og naar jeg har nævnet den som mit Livs Ulykke, er det ikke mere end billigt og retfærdigt, at jeg ogsaa nævner den som mit Livs Lykke, og løser den skarpe Modsigelse, som Begyndelsen af dette Brev synes at indeholde.

Ja, i Sandhed, mit Livs Lykke!

Thi det er Sensificus, som præger ethvert Tankens og Phantasiens Billede med uudslettelige Træk i min Erindring; det er den, som efter Aars Forløb formaaer med fuldkommen Nøiagtighed og Sikkerhed at gjengive de fineste, sagteste Nuancer i det Betoningssystem, som gav (og som bestandigt giver) de samme Ord saa forskjellig Betydning, de samme Toner saa forskjellig Vægt; det er Den, som lærer mig instinctmæssig at undgaae alt det Hæslige og Uværdige; (in Parenthesi, mens jeg husker det, jeg har ikke kunnet bare mig for at lee af Din — i et af Dine sidste Breve omtalte — Frygt for at min Moralitet skulde tage Skade af at læse Gøthe saameget. Troer Du, for Alvor, kjær Moder min, at nogensinde en virkelig Digter, forudsat at han blev læst og forstaaet rigtigt, har skadet et Menneske? Vær Du kun rolig, og husk paa Skriftens Ord: „Alt er Eders", men husk tillige, at Din Søn altid ledsager Skriftstedets Anvendelse med en inderlig, brændende Bøn om at maatte kunne bruge, ikke misbruge dette Alt!) Det er Sensificus, som viser mig den synlige Verdens Herlighed i et tryllende Lys, og lærer mig at finde mangen yndig Oase paa Steder, hvor jeg, uden dens Hjælp, kun vilde see Støvet eller Ukrudet, hvoraf den omgives eller bedækkes; det er endelig

Sensificus, som gaaer med mig ind i Litteraturens store Kongeborg og lærer mig instinctmæssig at søge de luftigste Haller, de rige Billedgallerier, de smaa hyggelige Cabinetter, og at undgaae de mørke Kjældere, de uordentlige Pulterkammere, de mange smaa og store Labyrinther, i hvilke man kun spilder Tiden til ingen Nytte.

Og naar Du saa vidste hvilket Liv jeg fører inde i denne Kongeborg, mod hvilken al Verdens øvrige Slotte kan regnes for Myretuer! Ja derinde kan jeg tale om Lykke! Med denne Kongeborgs Nydelser bliver jeg aldrig færdig; jeg opdager stedse nye Skatte, nye Skjønheder, nye Guldminer, og Livet forekommer mig uhyre kort, naar jeg tænker paa at explorere al den Herlighed, som endnu er skjult for mig. — Imellem fristes jeg da ogsaa til at blive derinde i den gyldne Borg, og give hele den øvrige Verden en god Dag, men jeg afviser denne Fristelse, som udspringer af Egoisme, og stræber at erindre, at denne altid straffer sig selv.

Og derinde er Sensificus min Tjener. — Nu, det forstaaer sig, at den, selv som saadan, ikke fornegter sin Troldenatur, men, ved Siden af de mange og store Tjenester, som den troligt viser mig, ogsaa undertiden regalerer sig selv, med at spille mig et eller andet Puds, og har jeg da bemærket, at den

til saadan Extra=Moro og Tidsfordriv vælger de aller=skjønneste og største Haller, i hvilke jeg elsker at dvæle.

Naar Calderon engang imellem beruser mig med saamange Billeder og Lignelser, at jeg for lutter Perler, Dugdraaber, Bølgeblomster, Blomsterbølger, Rosenskyer og Skyroser, for lutter Stjerner, Sole og Magneter: ikke kan see det ene Billede, Digteren vil vise mig igjennem de mange: da er det Sensificus, som er paa Spil, og trætter mig med de enkelte Gjenstandes for stærke Fremtræden, saalænge til jeg, bedøvet af den brogede Mangfoldighed, maa søge Hvile i et mindre glandsfuldt Opholdssted, før jeg atter tør lytte til den spanske Lyras melodiske Billed=strøm; og naar jeg, paa en langsom Vandring i den dybe, store Shackespeare=Hal, pludselig forfærdes for de truende Skikkelser, som træde mig imøde og til=raabe mig: „Vi ere Liv og Sandhed, føl vor Magt", og jeg maa flygte for denne Magt, just fordi jeg føler den saa stærkt: Da er det atter hiin lille Trold, der spiller en større Rolle i Kunstnydelsen, end den har Lov til.

Og veed Du saa hvorhen jeg flygter? Til den største, rigeste og luftigste Hal, i hvilken jeg aldrig er bleven træt, aldrig beruset, aldrig forfærdet, (det vil sige: Ud over Kunstnydelsens Grændse) i hvilken jeg

lærer at herske over Sensificus, lærer at forsone mig med Livet, med Menneskene og Forholdene, lærer at tage Verden som den er, og hvor dog Poesiens evige Skjønhed præges i de meest vexlende Former; til Livets og Erfaringens Digter, der i sine rige Fremstillinger har optaget al Fryd og Smerte, har optaget og nuanceret Menneskeaandens uendelige Flexibiliteter, har trængt ind i Naturens Mysterier, og som — med altid gribende Sandhed — har varieret Livets Thema paa Menneskehjertets lange Tonescala, uden nogensinde at gjøre eet falsk Greb i de glimrende Variationer.

Det er denne indre Sandhed, der gjør mig Gøthe saa kjær! — Med Fuldkommenheds Idealer har han aldrig befattet sig, hans elskeligste Skabninger ere feilfulde og have ikke mindste Lighed med tobenede Engle, der hverken tilhøre Himmel eller Jord, og ei engang ere deelte mellem begge. Nei, han har tegnet Mennesker, fordi han selv var et sandt Menneske, og hans vidunderlige Kunst bestaaer just i, at man, nolens volens, maa elske disse feilfulde, skrøbelige Mennesker, maa udbryde: Det er Kjød af mit Kjød og Blod af mit Blod, maa leve, virke, elske, lide, frelses eller gaae til Grunde med dem, og derpaa, beriget med Erfaring — som om man selv i Realiteten havde gjennemlevet Digterens Fictionsverden — kan

vende tilbage til Livet, styrket til dets Nydelser, Lidelser og Kampe, over hvilke Digterens ophoiede Ro svæver, aabenbarende Tidens jævnende Nemesis, pegende mod Evighedens ubestikkelige Gjengjældelse.

Dog jeg glemmer nok reent hvad jeg skulde skrive om, og fordyber mig i Gøthe, der sandelig hverken trænger til min Roes eller til mine Commentarer. Tilgiv, kjære Moder, Du seer hvad der kommer ud af at spørge mig om det Nærværende: Mit Brev er blevet meget langt, og maa være til Ende, skjøndt det — som Svar paa Dine Spørgsmaal — kun kan betragtes som et utilfredsstillende Fragment.

Hils den Lille. Du skal just ikke tage Anledning af hvad jeg har skrevet til at lade hende læse Gøthe. Han er ikke Barnets, men Menneskets Digter, og skulde kun med stor Circumspection og i behørigt Udvalg gives i Hænderne paa Personer, som ere under 20 Aar*). Godnat.

---

*) Den unge Brevskriver havde vist med større Sandhed kunnet sætte: „Under 30 Aar", især hvis han har meent sine Ord som en almindelig Regel; men maaskee er det forekommet ham ubeskedent at nævne en Livsperiode, der endnu var fjern fra ham selv, og dermed gjøre Fordring paa at betragtes som en Undtagelse. Udg. Anm.

Sjette Brev.

December 184*

Det var da et ordentligt Tordenveir! —

Saadan har Du aldrig skjændt før, og hvor skal jeg begynde og hvor skal jeg ende med at forsvare mig? Ja, jeg seer da af Dit Brev, at jeg har en Talsmand i min lille Legesøster, der umuligt kan troe, at jeg er saa slem, som jeg, ifølge mit sidste Brev, skal være, og i sin hellige Eenfoldighed kun veed, at hendes elskede Broder umuligt kan have Uret! —

Hendes Broder! ja, for mig gjerne. Det maa i al Fald være Din Sag. Du maa vel kjende Din Pleiedatters Herkomst? Jeg har aldrig grublet derover, det var mig nok, at hun var min egen, søde lille Legesøster; ja, der har været Timer (i min Drenge-Forelskelses-Tid), da jeg fandt det saa sødt, at jeg slet ikke vidste, hvorfra hun var kommen, og hvem hun var. Jeg kunde altsaa uden videre, uden Forstyrrelse af Slægt og Venner, uden noget Menneskes Ret til Indsigelse, gjøre hende til mit Livs gode Genius, min Lysalf . . . Pah . . jeg maa lee af de forslidte Romanudtryk, som jeg, der har forbundet en sand og levende Betydning med dem, ikke burde bruge nu, da jeg saa ofte har læst dem i en falsk, død, intetsigende! —

Der var Noget i Dit sidste Brev (det var ikke

Skjændene, thi de vare sandelig tydelige nok) som jeg ikke ret forstod, som maaskee, hvis jeg havde forstaaet det, havde ængstet mig. Hvorfor vil Du tale til mig i Gaader, Moder? Hvorfor — selv blot med en Hentydning — sætte mig slige Griller i Hovedet? Dog jeg vil ikke dvæle ved dem . . . Det er et altfor taabeligt Indfald, og jeg er hverken dum eller forfængelig nok til at beskjæftige mig med de mulige Indtryk, jeg muligt har gjort . . . ! Desuden er hun jo et Barn, et reent Barn, og der kan jo ingen Fare være for hendes lille Hjerte, undtagen i Din Indbildning, kjær Moder min! — Du maa ikke troe, og endnu mindre maa Du forlange, at al Verden skal see mig med Dine Dine, og allermindst maa Du forestille Dig, at Din Søn er prædestineret til at være det, som Franskmanden kalder: Un homme à bonne fortune. Ak nei, Moder, det er det Sidste, jeg er skabt til... Oprigtig talt, jeg skjøtter heller slet ikke om at være det, og mindst af alle Roller i Livets store Drama, gad jeg spille den moderne Elskers. Jeg er ogsaa meget uskikket til den, thi, — uden at tale om at jeg, naar Sensificus, hvis Hjælp ikke altid er den ønskeligste, negter mig sin Bistand, er baade nærsynet og distrait (to meget uheldige Beskaffenheder) — har jeg af Scribes Stykker faaet en saa rasende Aversion for den brillante Modeherre, den

tamme, friserede Love, i hvilken de stakkels Damer, ifølge Forfatterens haarde, ja undertiden ubarmhjertige, Dom og Execution, ere nødte til at forelske sig, at jeg for min Deel hellere vilde staae ved et Led og lukke op, fra Morgen til Aften, for Crethi og Plethi, end være et Contrafei af denne, det nittende Aarhundredes flaueste og fadeste Typus.

Det gjør mig ondt, at Du saa aldeles har misforstaaet min Bekjendelse af den Smerte, som min for skarpe og sagtens ogsaa eensidige Opfattelse af det ydre Liv, undertiden volder mig. Især gjør det mig ondt, at Du driver denne Misforstaaelse saa vidt, at Du, paa mine Vegne, troer Dig beføiet til at være vred paa de stakkels Kjøbenhavnere, en Vrede, der sandelig er meget ugrundet, thi jeg har hidtil kun mødt Forekommenhed, Velvillie og Gjæstfrihed herinde, og jeg er rede til at erklære Kjøbenhavnerne for det godmodigste Folkefærd under Solen, saalænge man ikke modsiger dem, og ikke forsøger paa at belære dem. Hverken til det Første eller til det Sidste føler jeg mig opfordret. Jeg kommer for lidt ud, til at jeg skulde spilde den korte Tid paa unyttige Disputer, og jeg har endnu for travlt med min egen Belærelse, Opdragelse og Udvikling, til at jeg skulde falde paa, at tage mig af Andres.

Og saa Din Vrede paa de danske Digteres Vegne!

Ikke Een af dem har jeg nævnet, da jeg omtalte mine Nydelser i den gyldne Kongeborg, og Du forfærdes og harmes over, at jeg er bleven saa unational, at jeg ikke skammer mig ved at holde af Gøthe, den tydske, fæle Gøthe!

Hør, sødeste Moder, jeg vil betroe Dig Noget: Jeg anseer det for et meget daarligt Tegn paa et kjærligt og lykkeligt Samliv, naar en Mand hvert Dieblik finder det fornødent at fortælle, hvor høit han elsker sin Kone, hvor fortræffelig hun er o. s. v.; men jeg troer, at det er et endnu daarligere Tegn paa Respect for og Kjærlighed til sit Fædreland og dets Litteratur, naar man ved at omtale belletristiske Værker og æsthetiske Studier, antager sig forpligtet til uafbrudt at henlede Opmærksomheden paa Det, der som National-Eiendom og Stolthed maa forudsættes at være kjendt, elsket og skattet af ethvert blot nogenlunde dannet Menneske. Forøvrigt kan det da umuligt være Din Mening, at jeg skulde være utaknemmelig mod de danske Digtere, med hvis Værker jeg er opvoxen, til hvilke jeg skylder saamange glade Timer, saamegen Nydelse og Belæring, fordi jeg holder af Gøthe, thi en saadan Mening vilde smage af den sygelige Nationalitet, der føler sig saa svag og kraftes-

løs, at den ikke troer at kunne hævde sig selv, naar den anerkjender, hvad der er fortræffeligt hos Andre. Gud skee Lov, at vi slet ingen Fristelse have til en saadan taabelig Eensidighed, da vi — navnlig i Litteraturen — kunne holde Hovedet i Veiret og maale os med de Bedste, og den Nationalitetsfølelse, der gjør mindste Indsigelse heri, vil jeg, for mit Vedkommende, strax kaste overbord, thi den er aldrig Umagen værd at holde paa.

Egentlig gjorde jeg vel bedst i at afbryde disse Meddelelser, thi de føre jo kun — som Dit sidste Brev udviser det — til Misforstaaelser, og jeg kan forsikkre Dig, at disse, mere end nogen Dadel eller Irettesættelse, betage Lysten til at skrive, til at udtale sig. Desuden er jeg for Øieblikket aldeles ikke i Stand til at give Dig Det, som Du ønsker og forlanger i mine Breve: „Genrebilleder af det kjøbenhavnske Liv." Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan tilfredsstille Dig, i saa Henseende, men det er mig aldeles umuligt. Jeg seer meget for lidt til det Liv, som rører og bevæger sig i vor gode Hovedstad, til at skildre det; og naar jeg imellem vover mig ud deri, har jeg Censificus paa Nakken og hundrede Planer i min Hjerne; under disse Omstændigheder vilde sagtens de Billeder, jeg tegnede, blive meget ucorrecte, ja baade skjæve og vinde. Desuden staaer jeg selv

i Tidens store Genremaleri, paavirkes og afficeres, med eller mod min Villie, af det; men for at tegne godt, skal man staae i en vis Afstand, thi det er ikke nok at kjende Perspectivets Love, man maa ogsaa kunne anvende dem, en Kunst som Forf. til de bekjendte „Hverdagshistorier" besidder i eminent Grad, og til hvilken disse underholdende og belærende Fortællinger skylde den Lykke at glæde en meget stor Læsekreds, uden nogensinde — selv naar de belyse og gjennemgaae Tidens Svagheder og Daarskaber — at saare ved næsthetisk Udhæven af enkelte Træk. Til en saadan Udhæven fristes Den, der staaer for nær ved de Gjenstande, han vil tegne, og skjøndt jeg ikke vil negte, at der gives Tilfælde, i hvilke Billeder, som lide under denne Feil, vække Interesse, saa maa jeg samtidigt hermed erindre om, at denne, enten er meget dyrekjøbt, eller ogsaa vender sig mere mod Personen, der tegnede, og i sin Tegning aabenbarer sit Standpunkt, end paa Tegningen, der umulig, ifølge dette Standpunkt, kan være correct. Hvis nu Personen er meget interessant, saa fortryder man ikke, at man gjennem det forfeilede Arbeide, gjorde hans Bekjendtskab, og seer med Glæde og Forhaabning frem til den Tid, da han, fra et andet Standpunkt, vil bringe en bedre og rigtigere Tegning. Men da nu min Personlighed ikke er interessant, tør jeg ikke

indlade mig paa saadanne Experimenter, der — Ti mod En — vilde faae et uheldigt Udfald, og paa hvilke jeg — selv om jeg var forvisset om et heldigt — ikke vilde spilde Tid og Kræfter. Du maa altsaa vente med de ønskede „Genrebilleder af det kjøbenhavnske Liv", indtil — ja hvorlænge? Det kan jeg ikke sige Dig, thi det beroer jo meget paa Omstændigheder, der endnu slumre i Tidens Skjød, om jeg nogensinde kommer til et saadant Arbeide — indtil jeg bliver ældre: Det er en Termin, der idetmindste har den heldige Beskaffenhed at kunne drages ud og ind.

Jeg sender Dig derimod, istedenfor de ønskede Genrebilleder, en Pakke lyriske Digte, som i bogstavelig Forstand indeholde! „Mit Nærværende," og som — saafremt Du har Taalmodighed til at læse dem igjennem — hvorom jeg rigtignok tvivler — ville besvare næsten alle Dine Spørgsmaal.

Du vil finde meget store Modsigelser i disse Digte, og dog er der ikke een Linie i dem, som jeg ikke, idet jeg nedskrev den, har følt som Sandhed — den, i det Moment, da jeg skrev, nærværende. Ved at gjennemlæse dem, finder jeg det undertiden selv utroligt, at de hidrøre fra een Pen, og uvilkaarligt erindres jeg om de Ord, Henrik siger til Petronius om sin Madames mange Sjæle. Mon man ikke, uden at

være vægelsindet, kan have en halv Snees Sjæle, der, i forskjellige Perioder føre et forskjelligt Regimente? Jeg fristes næsten til at troe, at saadant er Tilfældet med mig, men fortrøster mig dog til, at der maa være en Erkesjæl, under hvilken de andre kun kan betragtes som Vicekonger, og at det er i denne, min Kjærlighed til Poesie, Kunst og Videnskab har bygget sit Paulun; thi den lever under alle vexlende Regimenter, og i den lever mit egenlige Liv. Og derfor, Moder... Dog lad os ikke tale derom... Det er umuligt, det skal og maa være umuligt!

Syvende Brev.

Kjøbenhavn, 184*.

„Hvorledes forvildede De Dem hen til det nittende Aarhundrede? Det forekommer mig, at De, hvis De ikke, jo for jo heller, begiver de, i Aften, til mig yttrede Anskuelser, vil faae meget ondt for at finde en god og passende Plads i det."

Disse Ord bleve forleden henvendte til mig af Professor *, som jeg undertiden besøger, deels for at opfylde Dit desangaaende yttrede Ønske, deels fordi jeg er overbeviist om hans oprigtige Velvillie for mig. Uheldigviis havde denne Overbeviisning forledet mig til, paa den omtalte Aften, at udtale mig noget mere, end det ellers er min Sædvane; thi i Bevidsthed af,

at Verden (Livet, Livsforholdene) maler sig noget anderledes i mit Hoved end i de fleste mig bekjendte Menneskers, i Bevidsthed af ikke at besidde nogen af de glimrende Egenskaber, der gjøre billig Fordring paa, at man, i Lighed med hiin spanske Monark*), for een Gangs Skyld slipper sin egen Maalestok: er jeg i Regelen meget taus og tilbageholdende, og yttrer mig sjeldent frit, uden med Pennen i Haanden.

„Hvorledes forvildede De Dem hen til det nittende Aarhundrede?"

Spørgsmaalets Gjentagelse blev ledsaget af et Blik, hvori et let ironisk Anstrøg, lidt efter lidt, veg for Udtrykket af inderlig Medlidenhed. Dette sidste Udtryk var mig mindre behageligt, thi jeg kan ikke godt fordrage at vække Medlidenhed, og fortrød derfor hjerteligt Alt hvad jeg havde sagt.

„Jeg formoder," svarede jeg, efter nogen Betænkning og i en Tone, hvis afmaalte Ro contrasterede stærkt mod de livlige Yttringer, som vare Anledning til Professorens Spørgsmaal — „jeg formoder, at jeg, da jeg ikke selv har valgt det nittende Aarhun-

---

*) Anders,
Begreif ich wohl, als sonst in Menschenköpfen,
Malt sich in diesem Kopf die Welt — auch will
Ich fremdem Maaßstab Euch nicht unterwerfen.
Schiller, Don Carlos.

drede til min Fødselstid, maa kunne finde en Plads i det. Hidtil har jeg Intet at beklage mig over."

„Men De vil aldrig komme frem, De vil aldrig blive til Noget, dersom De ikke jager endeel af Deres exalterede Ideer paa Flugt, dersom ... hvad leer De af? Sagen er meget alvorlig."

„Tilgiv, Hr. Professor, det Ord: „Dersom," anvendt paa Menneskeskjæbner, og paa Valget af Livslodder — saavidt Valget stilles os — erindrer mig uvilkaarligt om en Mand, der i mit Rusaar sagde til mig, at han vidste, hvorledes han vilde fortjene en meget stor Formue, dersom... Jeg ventede naturligviis at høre en eller anden rimelig Plan til den store Formues Erhvervelse, men Mandens „Dersom" faldt ud til: Dersom jeg blot havde en brillant Tenorstemme, som for Øieblikket savnes ved alle europæiske Theatre, vilde jeg indtage Rubinis forladte Throne, og naar jeg havde beklædt den i ti Aar, vilde jeg komme herhjem som en Matador, bygge et elegant Hotel og leve som en Prinds."

Professoren lo.

„Jeg indrømmer" — vedblev jeg — „at Mandens Formuesplan, som beroede paa en brillant Tenorstemme, han ikke besad, var meget naragtig. Men er det klogere, eller blot mindre naragtigt, naar et Menneske siger: Dersom jeg var skabt som Paul

eller Peder, Jens eller Jacob, eller dersom jeg blot kunde skabe mig om til Lighed med Hans eller Søren, Christen eller Rasmus, eller dersom jeg blot var født i det 14de, 15de, 16de, 17de eller 18de Aarhundrede, eller blev født i det 20de, eller dersom jeg blot var sat i en anden Tid, end netop den, i hvilken det har behaget Vorherre at sætte mig: saa vilde jeg kunne gjøre en Carriere, saa vilde mine Talenter — saafremt jeg forøvrigt besidder saadanne — komme til Anvendelse, saa vilde jeg blive hædret, anseet, o. s. v.? Er det ikke dette Dersom, der til alle Tider, paa besynderlig Maade ligger i ethvert Menneskes indre og ydre Forhold, dette Dersom, der er ethvert Menneskes særegne Livsopgave at overvinde?"

„Men det er just Ulykken" — tog Professoren Ordet med en, hos ham usædvanlig Iver — „det er just Ulykken, min unge Ven, at De aldrig vil overvinde det Dersom, Aarhundredet med dets practiske, mod den ydre, man kunde sige haandgribelige Fremgang, rettede Tendenser, vil stille Dem, hvis De ikke til en vis Grad falder tilføie, gaaer ind paa Tidens Retning ..."

„Tidens Retning! Hvad har jeg med den at bestille?"

„Meer end De troer."

„Men jeg forlanger Intet af min Tid," sagde

jeg med en vis Stolthed, der atter fremkaldte hiint halv ironiske, halv medlidende Udtryk paa Professorens Ansigt, idet han svarede:

„Nonsens, min unge Ven! De baade forlanger og modtager. De vil maaskee sige mig, at De ikke bryder Dem om Embede, Rang, Værdigheder o. dsl., og jeg vil troe, at det, i dette Dieblik, er Deres oprigtige Mening — skjøndt meget faa Mennesker i Længden vedblive at have en saadan Mening — De vil maaskee ogsaa fortælle mig, at De, for Diebliket, ikke lægger nogen Vægt paa at fortjene Penge, og jeg vil tage Deres Ord for gode Varer, skjøndt endnu færre Mennesker kunne eller bør være ligegyldige ved at mangle Løn for deres Arbeide — i hvilken Sphære dette Arbeide end hører hjemme — men" og han fæstede sine kloge, skarpe, graae Dine paa mig, med et gjennemborende Blik) hvis De fortæller mig, at det ogsaa er Dem ligegyldigt, om De kommer til at udrette Noget med Deres Arbeide eller ikke, hvis De fortæller mig, at det er Dem ligegyldigt om De, om 20—30—40 Aar — eller hvor lang nu Deres Livsbane kan være Dem tilmaalt — maa træde bort fra den os bekjendte Skueplads, med den Bevidsthed, at De er gaaet over den som en Statist, der hverken har gjort Ondt eller Godt."

„Saa vilde De forhaabenlig ikke troe mig" —

udbrød jeg heftigt — „men en saadan Fortælling skal De aldrig høre af mig. Hvilket Menneske tænker ikke paa at udrette Noget, paa at føie en Steen til den store Verdensbygning, paa at fylde en Plads — stor eller lille, derpaa kommer det vel egenlig ikke an — men dog paa at fylde den? Det forekommer mig, at Den, der opgiver dette Haab, ogsaa opgiver sine Menneskerettigheder, sin Menneskeværdighed, og degraderer sig selv til Staldbroderskab med Markens Dyr."

„Saa sagte — tog den ubøielige Professor Ordet — saa sagte, min unge Herre! — Det er ikke saa let at udrette Noget, som De indbilder Dem. Tro mig, der har 30 til 40 Aars Erfaring forud for Dem, jeg har seet og kjendt mere end eet ungt Menneske, paa hvem dets Kreds med Grund byggede Forhaabninger, for hvem de ydre Betingelser stillede sig endnu gunstigere, end de stille sig for Dem, som maaskee havde langt rigere og ualmindeligere Evner end Deres, og ligesaa brændende Begeistring som De: aldeles at forfeile sin Livsopgave, ja aldeles Intet at udrette. Og veed De, hvorledes det gik til? Man oversaae sin Omgivelse, istedenfor at studere den. Just Det, De er i Færd med at gjøre."

„Oversee min Omgivelse! Det har jeg aldrig tænkt paa. Jeg er selv saa lille . . ."

„Falsk Beskedenhed! Betyder slet Intet, naar den

stilles mod det Factum, at De i Deres Alder gjør en Eremitage af et Qvistkammer, unddrager Dem al Omgang med Deres Jævnaldrende, flyer alle offentlige Steder: kort og godt: Indbilder Dem, at De er Dem selv Nok."

„Men det indbilder jeg mig ingenlunde, Hr. Professor. Naar jeg gjør en Eremitage af mit Qvistværelse, saa er det blot for uforstyrret at kunne leve med alle Fortidens Herlige . . . ."

„Fortidens!" — afbrød Professoren mig — „men Deres egen Tid, Deres Jævnaldrende?"

Der undslap mig et dybt Suk, thi disse Ord berørte mig paa en smertelig Maade, og jeg havde helst undgaaet at besvare dem.

„Jeg maa bekjende" — sagde jeg efter en Pause — „at jeg føler mig selv som en aldeles isoleret Figur blandt mine Jævnaldrende. Jeg kan — i ni Tilfælde af de ti — ikke gaae ind paa deres Interesser."

„Men det er Deres Feil," udbrød Professoren, „og en meget stor Feil er det."

„Som jeg dog for Øieblikket umuligt kan tænke paa at rette."

„Men hvad bestiller De da egenlig? Hvad er Deres egen Interesse? Man lever dog ikke — og allermindst i Deres Alder — uden at have en saadan?"

„Jeg læser til min Attestats", svarede jeg tøvende.

„Det glæder mig at høre, men hvilket Fag har De valgt? og hvorledes gaaer det til, at man aldrig seer Dem paa Forelæsninger? Jeg veed nok, at De begav Theologien ...."

„Jeg beder om Forladelse, Hr. Professor" ...." (Jeg vilde have fortalt ham, at dette Studium aldrig havde været mit frie Valg, men han lod mig ingen Tid dertil.)

„De gjorde vel deri" — sagde han ivrigt — „saa excentriske Folk som De maae ikke befatte sig med at lære Andre, med mindre der trænges til en Reformation, og selv da gjøre de ofte mere Ondt end Godt. Men hvad læser De da til?"

Dette directe Spørgsmaal satte mig — som Du kan begribe det, kjære Moder — i nogen Forlegenhed. Jeg skyldte ham imidlertid et Svar.

„Jeg læser til min poetiske Attestats," lød det.

„Deres poetiske Attestats! Hvad er det for En?"

„Det er et uendeligt Arbeide, Hr. Professor, paa hvilket jeg aldrig vilde have begyndt i denne Verden, hvis jeg ikke haabede paa den næste, haabede paa at tage et godt Stykke af Evigheden til Hjælp ...."

„Men Gud forbarme sig, hvad er det De siger? Agter De da at læse til Attestats Deres hele Liv igjennem?"

„Man læser paa mange Maader, Hr. Professor, først i Bøgerne, saa i Livet, i Tidens Begivenheder, i Verdensbygningen, i Naturens Phænomener, og tilsidst“ — jeg standsede.

„Nu?“

„Tilsidst forsøger man — hvis man kommer saa vidt — at læse ind i Evigheden.“

„Jeg vil haabe, at De, inden De kommer saavidt, maa have faaet adskilligt Andet at tænke paa,“ sagde Professoren smilende. „De bliver nok kjed af en saadan resultatløs Attestatslæsen ....“

„Men Hvem har sagt Dem, Hr. Professor, at den skal være resultatløs? Det er foreløbig min Agt, hvert fjerde eller femte Aar, at gaae op, for at tage en lille Grad af den lange Examen ....“

„At gaae op! Men Hvem skal examinere Dem?“

„Publicum,“ svarede jeg med et lille Suk, „det er Skribenternes anerkjendte Professor.“

„Om det faaer Lyst dertil,“ sagde Professoren med usigelig Torhed. „Det er et Spørgsmaal. Forøvrigt vilde jeg bede Dem om ikke at gjøre Publicum til Professor ....“

„Men det giver jo dog Characteren, om end ikke altid den rette, saa dog ganske bestemt den, der gjælder i Verden ....“

„Jeg be'er Dem, lad Personen være og forblive et Fruentimmer."

„Men hvorfor?"

„Aa fordi det er i sin Orden, naar et Fruentimmer er lidt lunefuld, lidt bizar, og ikke ret veed at angive Grunden til sin Forelskelse, Ligegyldighed eller Vrede. Hun er forelsket, er ligegyldig, er vred: Det er hendes Grund, at hun er det, og den er slet ikke saa gal. I al Fald undskylder man hende, tilgiver hende, og hvis man uheldigviis er Den, som lider under hendes Luner, trøster man sig med Veirets Ustadighed. Men en lunefuld Professor! Fy! —"

„Professor eller Professorinde," sagde jeg, der ikke fandt det fornødent ved denne Leilighed at gjendrive den gamle Herres haarde og urimelige Beskyldning, „det gjør Intet til Sagen, naar Characteren gjælder."

„Har De mange Venner," spurgte Professoren efter et kort Ophold.

„Ikke Een i den vide Verden."

„Fjender?"

„Nei, hvor skulde jeg have dem fra? Det er en Ære, som først bliver betydelige Folk tildeel."

Kjender De personlig nogen Redacteur?"

„Nei, Hr. Professor, jeg har, saavidt jeg veed, aldrig seet en Redacteur."

„Og De vil gaae op og lade Dem examinere af Publicum?"

„Ja, hvorfor ikke? Jeg vil jo forberede mig godt, og give Tid — idetmindste en fire à fem Aar."

„De vil faae en meget upartisk Characteer," sagde Professoren, med et spørgende Udtryk."

„Det haaber jeg, da jeg Ingen kjender, som kunde falde paa at protegere eller angribe mig, intet Navn har, til hvilket der skal tages billige Hensyn. Det er en sand Fordeel."

Professoren saae paa mig med uforstilt Forbauselse.

„Ved Gud," sagde han, uden at henvende sig til mig, „det er næsten at være altfor uskyldig."

Og han gned sine Hænder og lo saa smaat.

„De leer af mig, Hr. Professor," sagde jeg, der var bleven noget ubehagelig tilmode, idet jeg reiste mig.

„Nei, nei, vist ikke" — og han vinkede mig med Haanden til atter at indtage min Plads — „jeg leer blot ved at tænke paa den Revolution, som Forordningen om en poetisk Attestats, efter hvis hæderlige Absolveren man først fik Borgerbrev som Forfatter og Ret til at udgive Bøger, vilde afstedkomme paa Parnasset og i alle typographiske Værksteder. Den gode Dame Publicum er just ikke vant til, at Aspiranterne

til hendes Gunst gjøre saa store Ophævelser. Men een Ting falder mig ind: Har De tænkt paa det Tilfælde, at De — efter at have ventet og forberedet Dem en fire à fem Aar (hvorfor ikke ligesaa gjerne følge Horats' Regel og vente ni Aar?) endelig gaaer op for at tage den omtalte første Grad af Examen, og det saa hænder sig, at De slet ingen Characteer faaer? De betænker Dem paa at svare? De har altsaa ikke tænkt paa dette Tilfælde?"

„Jeg har overhovedet kun tænkt meget lidt paa Publicum, og slet ikke paa Characteren. Det ligger endnu for fjernt. Men i al Fald var da den Sorg, ingen Characteer at faae, at foretrække for den bittre Ydmygelse, som vilde ledsage en Characteer, der var opnaaet ved uværdige Midler, over hvilken man siden bestandigt maatte rødme, og som da heller ingen virkelig Betydning kunde have."

„Og heri skal De have Ret," sagde Professoren og rakte mig venligt sin Haand.

„Og hvad mig angaaer," — vedblev jeg — „da troer jeg, at jeg, ganske uden at blive forknyt, vilde ligne et saadant første Arbeide, der var gaaet over Læseverdenens Scene, uden at faae Characteer af Publicum, ved den unge Skuespiller, der forend han faaer ordentlige Roller, maa finde sig i at komme ind som Statist, for at vænnes til at bevæge sig paa

de ukjendte Bræder, til at strække sig i Klæderne, og fremfor Alt til, uden Skræk, at see paa den, med skarpe Dobbeltkikkerter bevæbnede Masse, der naturligviis slet ikke bemærker ham."

„En meget philosophisk Betragtning," sagde Professoren med et sardonisk Griin, „jeg vil ret ønske, at De maa kunne anstille den, naar Rubicon er passeret."

„Jeg vilde heller ønske, at jeg ingen Anledning maa faae til at gjøre den. Men hvordan det end gaaer hermed, Hr. Professor, saa kan jeg forsikkre Dem, at jeg, naar jeg først har passeret Rubicon, ikke vender om. Der er en god Portion af det Metal, man kalder Jern, i min Natur."

„Den Tid, den Sorg," svarede Professoren tørt, og der indtraadte en Pause, af hvilken jeg tog Anledning til at reise mig for at byde Godnat.

Men Professoren blev siddende, uden at besvare min Afskedshilsen. Det forekom mig, at han var langt borte fra Det, som vi nys havde talt om, og dog betragtede han mig med en Opmærksomhed, der gjorde mig det umuligt, at udføre mit Forsæt.

„Det er besynderligt," sagde han endelig, „hvorledes de samme Træk, den samme Maade at udtrykke sig paa, ja de samme Ideer kunne gaae igjen i en Familie. Ved at see Dem, og ved at høre Dem tale, erindres jeg uvilkaarligt om Deres Moders

ældste Søster .... Hun døde ugift, saa vidt jeg mindes."

„Tante Barbara!" udbrød jeg.

„Rigtigt. Barbara var hendes Fornavn. De ligner hende meget."

Det var just ingen Compliment, og jeg tænkte med Undren paa, hvad Lighed, der kunde findes mellem mig og den kjære Tante Barbaras bøiede Skikkelse, gustne og rynkede Ansigt.

Professoren læste formodentlig mine Tanker, thi han vedblev smilende:

„Hun var en meget smuk Pige, og dertil livlig og aandfuld. Jeg har levet den Dag, da jeg gik en lang Omvei, blot for at faae en Hilsen af hende. De seer saa vantro ud, som om De ikke kunde begribe, at vi ogsaa have været unge engang. Det er en nødvendig Betingelse for at blive gammel, at have været ung engang. Men hun hørte til Dem, der vilde vedblive at være det, og det duer ikke. At offre den levende Lykke for 'en indbildt Lyksalighedsdrøm, at give sit Liv for en Illusion, en Skygge! Det er Daarskab! De ligner hende, tag Dem iagt! —"

Og Professoren sænkede sit Hoved, mens jeg tænkte paa det Besynderlige i at ligne min kraftige, selvbevidste Stræben mod et bestemt Maal med stakkels Tante Barbaras trofaste Hængen ved sin Ungdoms-

kjærlighed. Men jeg betvang min Harme over den — som det forekom mig — fornærmelige Sammenligning, og sagde roligt:

„Den Lykke, stakkels Tante Barbara engang i sin Ungdom skal have attraaet (hvis jeg forøvrigt har forstaaet hendes noget vidtløftige Fortællinger, thi anden Hjemmel har jeg ikke for de Begivenheder, til hvilke Professoren formodenlig sigter — min Moder har aldrig nævnet dem) d e n Lykke var da ikke af de uopnaaelige. Hvis Skibet ikke var forliist, saa var hendes Kjæreste jo kommen hjem, og Alt havde været godt."

Der gik et besynderligt Udtryk over Professorens Ansigt.

„Naa, De har ogsaa hørt det Eventyr? Ja, ja, Hver bliver salig ved sin Tro .... siger Ordsproget, og hun baade levede og døde i sin .... Meer kan der vel ikke forlanges. Men det er dog en egen Sag, at spilde et heelt Liv paa en Illusion. Og nu, Godnat unge Ven, Klokken er bleven mange. Det er sandt, jeg glemte, da De for talte om Deres Fremtidsplaner, at raade Dem til imellem at tage en Aftentime til at studere Digterbiographier. Godnat."

Studere dem, tænkte jeg, da jeg gik ned ad Trappen, ja det kan maaskee være godt! Men naar det vel er gjennemstuderet og læst Altsammen, kommer

jeg dog til at gaae min egen Vei, thi hverken Betingelser eller Gaver stille sig eens for to Mennesker. Og nu hjem til min Kongeborg, til den gamle Mythe, som har grebet min Sjæl, som lever og aander dybt i mit eget Væsen, og hvis hele lange Indhold dog for mig kan udtrykkes i den ene Linie: Sors tua mortalis: non est mortale quod optas!*)

Jeg længes efter at høre fra Dig, kjære Moder. Det forekommer mig, at Dit Brev tøver saa længe denne Gang. Jeg gjør ingen Undskyldning for at jeg ordret har nedskrevet min lange Samtale med Professor *, thi Du har selv foranlediget denne, under andre Omstændigheder, utilgivelige Vidtløftighed. Godnat, hils Maria! —

Ottende Brev.

Februar, 184*

Nei, nu er Hundrede og Eet ude! Det var da altsaa det eneste Resultat af mine stakkels lyriske Digte, som jeg sendte Dig i Slutningen af forrige Aar: At jeg har havt en Forlovelse paa Strandveien, foruden en Mængde andre Forelskelser, og at jeg er et meget letsindigt, for ikke at sige et meget ugudeligt Menneske.

Ja, Gud hjælpe mig! — Det seer i Sandhed sort ud, især med de lyriske Digte. Hvad Forlo-

*) Ovid. Met. 2, 56.

velsen forøvrigt angaaer, som Du synes at tage Dig saa særdeles nær, kan jeg trøste Dig, men hvis Du vil begynde at sørge over mine Forelskelser, saa faaer Du et meget vidtløftigt og yderst utaknemmeligt Arbeide, og jeg kan ikke lette Dig det med Løfter om Bod og Bedring, og om jeg kunde, vilde jeg ikke, da jeg holder paa (og agter at vedblive at holde paa) den meest uindskrænkede Frihed i det Capitel, uden hvilken jeg hverken kan digte eller leve, og haaber jeg, at Du ingen Indsigelse vil gjøre, thi den Dag, da jeg er færdig med det lette Verbum amare. maa Du for mig helst begrave mig.

Til Din Trøst og fremtidige Beroligelse, vil jeg imidlertid for een Gangs Skyld give Dig en Forklaring, og fortælle Dig, hvorledes det gik til med de smaa Situationsstykker paa Strandveien, der ere den uskyldige Aarsag til Forlovelses-Hypothesen og Din, af samme følgende Hjertesorg over min Letsindighed. Forresten veed jeg godt, at jeg, idet jeg giver en saadan, trækker det korteste Straa, og sagtens ødelægger den lille Cyclus, som — hvad end dens øvrige Mangler kan være — dog har havt den Fortjeneste at stille sig for Dit Øie med Virkelighedens levende Farve. — Men — som sagt — det er kun for een Gangs Skyld, kjær Moder min, at jeg indlader mig paa Sligt, thi hvad der i den Retning

af Litteraturen ikke kan forstaaes uden Forklaring, maa, efter min Mening, helst forblive uforstaaet.

Jeg vandrede en af de sidste, klare Septemberdage, forrige Efteraar, ud ad Strandveien. Jeg havde badet mit Øie i Himlens, Sundets, Skovens og Markens saa forskjellige og dog sammensmeltende Farvepragt, og var saa let og lykkelig tilmode, at jeg blot manglede Vingerne for at flyve ud over Sundet eller op imod Stjernerne, der begyndte, lidt efter lidt, at tænde deres endnu blege Lys. Da gled der en klar hvid Solhat og en lyseblaa Kjole forbi mig, og ud af Solhatten lyste et aabent, livsgladt, rodkindet Ansigt, og Luften bar et mildt Godaften til mit Øre, og den lette Skikkelse forsvandt, thi hun gik meget hurtigt, og var vist bleven lidt længere ude, end hun havde Lov til. Det var et yndigt Syn, men dog faldt det mig ikke ind at følge det. Jeg lod det svinde, for ikke at fordærve det smukke Indtryk og det milde, tillidsfulde Godaften, hun havde udtalt, idet hun gik forbi mig.

Jeg fulgte hende ikke. Men min Sjæl blev greben af en sød Veemod, en unævnelig Længsel, og mens jeg vandrede langsomt hjemad, udtalte jeg min veemodige Længsel i sagte Toner, som jeg henvendte til den søde Pige, hvis lyse, livsglade Skikkelse havde frydet mit Øie endnu meer end Himlens, Sundets,

Skovens og Markens forenede Farvepragt, og mens jeg udtalte mig, hørte jeg ogsaa hendes Svar, og da jeg naaede Østerbro, var alt det første af de smaa Situationsstykker færdigt, og jeg længtes efter mit Skriverbord for at fængsle det til Papiret, førend det løb sin Vei, eller fortrængtes af det følgende, thi jeg begyndte alt at glæde mig til at møde hende igjen, og til at fortsætte den begyndte Samtale.

Og den næste Aften mødtes vi atter, og min Sjæl samtalede lidt længere og lidt friere med sit skjønne Tankebillede, og Samtalen blev det andet af de smaa Situationsstykker.

Og den næste Aften drev jeg det lidt videre. Vi mødtes ikke blot, vi samtalede ikke blot, men jeg fik Lov til at følge hende hjem til det lille Skovløberhuus, i hvilket hun boede med sin Moder. Og atter næste Aften drev jeg det lidt videre, thi jeg gik ind med i Skovløberhuset, og hørte paa Mamas Passiar om de dyre Tider, de høie Priser paa Brød og Smør og den forfærdelige Huusleie inde i Kjøbenhavn. Og midt under Mamas Ængstelse for disse Ting, vare vi saa glade — gladere end det kan udtrykkes — thi vi vare unge og forelskede og tænkte hverken paa Brødet eller Smørret eller Huusleien, vi havde kun een Tanke og den gik op i os selv, og trængte til Intet udenfor os selv. Og lidt

videre endnu drev jeg det. Jeg fik min Deel af Mamas Skjænd, naar vi kom for silde, naar Theemachinen begyndte at gaae af Kog, og hun var kjed af at vente paa os. Og lidt videre endnu drev jeg det. Vi sad sammen i Skovløberhuset, mens Regnen pidskede paa Ruderne, og talte sammen om Fremtiden og al den Herlighed, den gjemte til os, og Mama sagde „Du" til mig og kaldte mig sin Søn og mindedes sin egen Forlovelsestid, og meente, at der dog ogsaa var endeel at gaae igjennem, men det hørte til, sagde hun, det kunde ikke være anderledes, og det vilde ikke gaae os værre end Andre. Og vi syntes, at det var Himmerige Altsammen, thi nu vare vi forlovede Folk, og vor Glæde kjendte ingen Grændser.

Men saa kom Octoberstormene, og jeg mærkede en Morgen, at mine Støvler begyndte at blive noget medtagne af de mange Vandringer ud til Strandveien, og samtidigt hermed gjorde jeg den Opdagelse, at den lille Cyclus af Situationsstykker accurat var færdig, og at det vilde være at fordærve den, hvis jeg tilføiede mere, og saa blev jeg hjemme, og mine Vandringer til det bestemte Punkt paa Strandveien, som jeg i Løbet af en Uge, hver Aften havde besøgt, vare til Ende.

Og her har Du den sandfærdige Beretning om Situationsstykkerne paa Strandveien, og dersom Du endnu — efter at have læst den — vil sørge over Forlovelsens letsindige Arrangement: saa kan jeg ikke hjælpe Dig.

Dog Du vil ikke sørge længere? Du vil herefter mindes, at alle de mange Forelskelser ere Digterforelskelser, og af ligesaa uskyldig Natur som den ovenfor beskrevne, og dersom Du — ved at læse Noget af Det, jeg har skrevet, eller Noget af Det, som jeg herefterdags kan komme til at skrive — uvilkaarligt standser ved en eller anden Skildring, og fristes til det uæsthetiske Experiment deraf at ville uddrage Slutninger om min Op- og Nedgang i den virkelige Verden, (Slutninger, som vilde føre Dig paa de meest fortvivlede Vildspor) saa vil Du ikke give efter for Fristelsen, men sige: Min Søn har tilegnet sig det Billede, hans Sjæl har været sammensmeltet med det, han har fastholdt det med Kjærlighed og gjengivet det med Troskab, eller med andre Ord, han har givet det Identitet som et poetisk Portrait, og for at kunne gjengive det saaledes, maa han som Digter have været forelsket i det. Det vil Du sige, kjæreste Moder, og Du vil endnu — det haaber jeg idetmindste — faae Anledning til at erindre, at Forelskelsens Gjenstande ikke behøver at

indskrænke sig til unge og smukke Piger — som den lille Sylphe, der svævede mig forbi paa Strandveien — men at den hele vide Verdens Skjønhedsfylde afgiver den uudtømmelige Gjenstand for en Digters Kjærlighed, og at denne Kjærlighed kan omfatte Barn og Qvinde, Mand og Olding, Blomst og Træ, Bjerg og Dal, Himmel og Jord, det Ydre og det Indre, med lige brændende Kræfter.

En Ting forуroliger mig undertiden. Jeg veed nemlig slet ikke, hvorledes jeg, naar jeg engang tager fat paa større Arbeider, skal komme ud af at tegne Skygger, thi hvorfra skal Inspirationen komme, naar den ikke fødes af Kjærlighed, og hvorledes skal man forelske sig i Mørket?

Det maa dog være muligt. Af alle Shackespeare's mangfoldige Skabninger har jeg ikke beundret Nogen saa meget som Jago. Jeg har læst, gjenlæst, gjennemstuderet denne Characteer, hvis rædselvækkende Sandhed fængsler mig paa samme Maade som Klapperslangens Blik sit udkaarne Offer; jeg har grædt over, at det var muligt, at et Menneske kunde være saaledes; jeg har sørget over, at den store Digters vidunderlige Kunst ikke lader mindste Tvivl om, at Jago er et rigtigt Menneske, og efter at have udtømt Beundring, Taarer og Sorg, har jeg heftet min Tanke paa den psychologiske Mærkværdighed, at Shacke-

speare har været forelsket i Jago. Ja, Du leer. Jeg seer Dig, i dette Dieblik for mig, idet Du tager Brillerne af, og lægger Brevet paa Bordet, for at gjøre en eller anden Bemærkning til Maria, der sidder ligeover for Dig med sit Sytøi, og alt i en halv Time har speidet Dit Ansigt, for deri at læse, om Du er tilfreds med de fra mig modtagne Efterretninger. Og Du leer, men jeg kan ikke hjælpe Dig, Shackespeare har været forelsket i Jago, hans hele Sjæl har været opgaaet i Jago, mod hvis poetiske Farve den sorteste Afrikaners sorte Hud er hvid som Snee, og nu spørger jeg hvorledes en slig Forelskelse er mulig? Den gaaer aldeles over min Forstand, og det ængster mig, at jeg ikke kan begribe den, thi det maa jo beroe paa en Evnemangel hos mig selv, der, i Tidens Løb, kan blive følelig nok. Kan den maaskee afhjælpes ved en poetisk Aabenbaring? Jeg veed det ikke. Jeg har altid tænkt mig en saadan som et Lysmoment i Mørket. Mine faa Erfaringer bekræfte denne Forestillings Rigtighed. Men Shackespeare har beviist, at ogsaa Mørket har sin Aabenbaring. Hans Beviser ere uomstødelige, og naar jeg betragter dem, føler jeg en smertelig Afmagt, der vilde forknytte mig aldeles, naar det ikke var min stadige Trøst, at der vækkes, udvikles og modnes Meget i Aarenes Løb for Den, der stræber. Kun

maa man stræbe i en rigtig Retning; det forekommer mig, at denne for Øieblikket er mig anviist, at jeg maa gaae just den Vei, jeg gaaer, og at enhver anden er lukket. Men undertiden farer der mig en Gysen gjennem Marv og Been, og som et Spøgelse i Midnatstimen kommer det Spørgsmaal: Hvis denne Stemme herinde var falsk, hvis Retningen var urigtig, hvis den Klarhed, mod hvilken jeg stræber med alle Evner og Kræfter, var et lokkende Gjøglespil, en vildledende Lygtemand, udsendt af min Sjæls Fjende? Dog nei, det er umuligt!

Der er nogle Linier i Gøthes Faust, som har sat mig Fluer i Hovedet, skjøndt jeg endnu ingenlunde kan indrømme deres Sandhed. De lyde:

„Und sehe, daß wir Nichts wissen können,
Das will mir schier das Herz verbrennen."

Det var et rædsomt Resultat at komme til, selv om man — naar man var kommen til det — med god Samvittighed kunde tilføie:

„Zwar bin ich gescheidter als alle die Laffen,
Doctoren, Magister, Schreiber und Pfaffen."

Et rædsomt Resultat var det, og dog maatte man være uhyre vidt for at have opnaaet det. Saalænge man stræber, saalænge man arbeider i Haabet, udfolder der sig jo hver Dag nye Blade paa Kundskabens Træ, og man har — til Løn for sin An=

strængelse — dog Følelsen af at gjøre Fremgang, langsommere eller hurtigere paa de forskjellige Punkter, men dog bestandigt Fremgang. Og det er en Lyksalighed: at lære, at oplyses, at trænge igjennem Det, som er dunkelt!

„Und sehe, daß wir Nichts wissen können,
Das will mir schier das Herz verbrennen.“

Rædsomt!

Dog det er umuligt . . . og var det end muligt, saa kommer jeg dog aldrig saa vidt.

Apropos om Faust, saa havde jeg forleden en Ærgrelse. Jeg fik nemlig fat paa en fransk Oversættelse af den mærkværdige Monolog, som aabner det berømte philosophiske Drama. Jeg vil, istedenfor al Critik, afskrive de fire første Linier, for at Du af dem kan faae et Begreb om, hvorledes Monsieur de Lamartine opfatter og behandler Gøthe. De lyde:

„Philosophie, hélas, jurisprudence, médecine, et toi aussi, triste théologie, je vous ai donc étudiées à fond, avec ardeur et patience.“

Hvad siger Du til den Version, Mama? Hvad troer Du, at Gøthe vilde have sagt til:

„Et toi aussi, triste théologie“, istedenfor „Und leider auch Theologie?“ Hvad havde der vel været at klage over, dersom Faust ikke havde behøvet

at tilføie dette: „Und leider auch Theologie?" Det er jo deri den hele Ulykke ligger.

Det er besynderligt! Naar Nogen falder paa den fortvivlede Idee at gaae hen og lemlæste Et af sine Medmennesker (der dog rimeligviis kan forsvare sig) saa naaer Lovens Arm den Skyldige, og Tyve mod Een kan man gjøre Regning paa, at det blotte Forsøg paa at angribe sin Næstes Liv eller Eiendom bliver straffet; men naar Nogen gaaer hen og lemlæster det Tankens Værk, som en udødelig Aand har stemplet med sit individuelle Præg: saa faaer Personen Roes og Tak, fordi han har lært saameget af det Sprog, hvori Digteren oprindelig skrev, som der behøves til, i sit eget Sprog, at ødelægge eller forringe hans Arbeide, og dette er aldeles ubeskyttet, thi de Levende have nok at gjøre med at varetage deres Eget! — Jeg var tilfreds, at jeg kunde ødelægge alle slette Oversættelser af gode Digterværker, som burde være lukkede Bøger for Dem, der ikke vilde gjøre sig den Uleilighed at lære det Sprog, i hvilket de bære Originalitetens uigjengivelige Præg.*)

---

*) Ligesom adskillige andre af den unge Brevskrivers Yttringer, trænger ogsaa denne sidste til nogen Modification. Det synes saaledes som om han aldeles glemmer Theatret, der dog neppe vilde være tjent med, at man forjagede alle

Om Forladelse, søde Moder, nu har jeg nok igjen forsyndet mig! — Du vil have lettere Stof, staaer der i Dit sidste Brev. Men lidt længere nede paa samme Side, staaer der, at jeg skal skrive om Alt, hvad der rører og bevæger sig i min Sjæl. See, det er nu hvad man kalder en Modsigelse, Mama, for hvilken jeg iøvrigt har stor Respect, thi jeg finder Intet saa rimeligt, saa naturligt og menneskeligt som Modsigelser, uden hvilke, efter min Overbeviisning, intet aandeligt Liv kommer til Gjennembrud.

Ja Den, der som jeg har et heelt Regimente af Sjæle at trækkes med, Den veed hvad det vil sige, at færdes mellem Modsigelser, at føre en indbyrdes Krig, at have Rebellionen for Døren, at maatte bruge sin hele Skarpsindighed til at forsone og sammensmelte de stridige Elementer, og dog engang imellem at maatte tye til den sørgelige Udvei, som en commanderende General kalder: At erklære Fæstningen i Beleiringstilstand.

Oversættelser og Bearbeidelser fra dets Repertoire, og skjøndt en Digter vistnok altid er bedst tjent med at kjendes og læses i sit eget Sprog, røber det dog en temmelig stærk Grad af Eensidighed, naar man vil udelukke Enhver, der ved maaskee aldeles tilfældige Omstændigheder ikke har lært dette Sprog, fra at stifte Bekjendtskab med ham.

U. A.

Hvad meente Professoren egenlig, da han forleden spurgte mig, om jeg ogsaa havde hørt det Eventyr? Kom der senere nogen Efterretning om den vestindiske Fætter, stakkels Tante Barbaras Elsker, paa hvilken hun ventede sit hele Liv, om hvilken alle hendes lange Fortællinger dreiede sig, indtil de ufravigeligt endte med den triste Sætning: Saa erfarede vi aldrig mere Noget derom; om den vestindiske Fætter, for hvis Skyld hun — endnu i levende Live — kjøbte sig et Gravsted lige ud ved Stranden, for at Bølgerne og Skibene — ogsaa naar hun var død og begraven, kunde vedblive at bringe hende Hilsener fra det fjerne Land, de ubekjendte Have, som havde beholdt Den, hun ikke kunde ophøre at vente paa? Forresten en meget curiøse Idee, der neppe kunde opstaae, uden i en Fruentimmerhjerne, og denne maatte endda være aparte forskruet! — Som om det ikke var det Ligegyldigste i Verden, hvor man ligger begraven! Som om det aandelige Liv, det aandelige Samqvem indskrænkedes til Tider og Steder, bandtes til en Plet af Jord, til Oceanets Bølger eller Luftens Strømninger!

Stakkels Tante Barbara!

Men hvad meente Professoren egenlig?

Du skylder mig Svar paa Adskilligt, kjæreste Moder! Dine Breve dreie sig altid udelukkende om

mig. Det kjeder mig. Jeg vilde langt hellere høre Noget om Dig selv, om Maria, om stakkels Tante Barbara og den vestindiske Fætter, hvis Du forresten veed Noget om bemeldte mysteriøse Person, paa hvis factiske Tilværelse jeg engang imellem har taget mig den Frihed at tvivle. Hvorfor talte hun om ham til mig, der var et Barn, og aldrig til Dig, aldrig til min Fader? Hvorfor nævnede I aldrig denne Slægtning, om hvilken alle hendes Tanker dreiede sig? Hvis han virkelig havde existeret, var det jo besynderligt, at I iagttog denne bestandige Taushed. Nu, hvorledes det end forholder sig hermed, saa kan det ikke negtes, at han — existerende eller ikke existerende — har spillet en Rolle, og det en betydelig, i mit Barndomsliv, ja denne Historie med Tante Barbara har jo, i en vis Maade, influenceret min hele Tilværelse, og det er altsaa ikke besynderligt, at jeg gjerne vilde vide noget Mere derom, især om Det, som Professoren kaldte et Eventyr.

Dog det er maaskee urimeligt, at jeg spørger. Det er de uopløste Gaader, som give meest Tankestof, og naar Alt kommer til Alt, smelte dog Fiction og Virkelighed i de fleste Menneskers Liv sammen i en saadan Grad, at det er et yderst utaknemmeligt og ødelæggende Arbeide at ville klare den sidste.

Det Uopløste, det Gaadefulde! Hvorfor elsker man det? Hvorfor vil man, skjøndt man elsker det, klare det, altsaa tilintetgjøre det? Det er igjen en Modsigelse, der udgjør et Led i vor Tænknings Organisme, et Led, som maaskee slet ikke kunde undværes.

Dersom vi, til Exempel, havde, eller kunde faae, en aldeles tydelig og detailleret Beskrivelse over vor egen individuelle Tilstand i det tilkommende Liv, vilde maaskee vort Væsens mægtigste Løftestang være borttaget, og vi kunne altsaa med Føie sige: Held os, at vi ikke have en saadan, at vi, just fordi vi føle dens Savn, uafbrudt maa stræbe efter den Erkjendelse, som vi umuligt kunne naae.

Og dog, hvormange Timer gives der ikke, i hvilke intet Offer vilde synes for stort, naar man ved at bringe det, kunde erfare Noget om dette Hiinsides, der drager og lokker os til sig, med vidunderlige Kræfter, og dog engang imellem fylder os med ligesaa uforklarlig, unævnelig Rædsel! —

I min Barndom havde jeg undertiden en inderlig Lyst til at gjøre et Spring ud af denne Tilværelse, (ned i Esrom-Søen) for paa een Gang at kaste dens Byrde, og især for at erfare noget Mere om den næste, men denne taabelige Grille har naturligviis aldrig meldt sig, siden jeg kom til Skjels Aar og Alder (det vil sige, siden jeg begyndte at digte) end

ikke som et flygtigt Indfald. Jeg har tvertimod, fra den Stund af, elsket Livet, og elsker det høit. Desuden er jeg overbeviist om, at et saadant utilladeligt og ubetimeligt Spring vilde sætte mig endnu dybere ned paa Tilværelsens Stige, og der var altsaa Intet at vinde, maaskee Meget at tabe. Denne Betragtning forsoner mig i visse Maader med det lave Standpunkt, paa hvilket jeg befinder mig. Jeg haaber bestandigt at kunne stige, bestandigt opad. Min Villie er brændende og Evigheden lang, men desuagtet . . .
Sors tua mortalis: non est mortale quod ŏptas.
O denne Mythe! disse Ord!

Ligger ikke hele Menneskehedens Lidelse i den ene Sætning? Jeg vil fortælle Dig Noget derom, Moder, hvis Du har Lyst til at høre. Dog Du vil maaskee hellere vente til min egen Bearbeidelse af den gamle Mythe er færdig? Ak, det gaaer kun langsomt dermed, Moder, for lutter Tanker kan jeg ofte ikke komme til at tage rigtigt fat, det ene Billede fortrænger det andet, tidt er jeg træt og nedstemt, og erfarer selv Sandheden af Sors tua o. s. v.

Men han, til hvem disse Ord, første Gang bleve udtalte, var herlig og mægtig. Som den himmelske Solguds egen Søn stod han i Lysets Hal, i den Glands og Pragt, til hvilken de andre Dødelige see op, af hvilken de maae nøies med en enkelt Straale.

Og Faderen havde ikke fornegtet ham, han havde tvertimod modtaget Sønnen med Kjærlighed og tilladt ham at begjære Alt hvad han vilde.

Ikke sandt, han var lykkelig denne Dødelige, som saae Lyset Ansigt til Ansigt, og samtalede med det?

Ak Moder, han vil ikke nøies med sin Lykke. Det er ham ikke nok, at han selv veed sig at være den himmelske Solguds Søn, ikke nok, at han kan faae Hæder og Rigdom og Kjærlighed af sin Faders Haand: Nei, hele Verden skal see hans Lykke, hans Ære og hans Høihed, hele Verden skal erkjende ham som Gudens Søn, som den, fremfor andre Dødelige, Begunstigede og Begavede, og derfor forlanger han at maatte styre Lysets Vogn hen over Himmelbuen, forlanger som Menneske hvad der kun tilhører Guden, vil netop det Eneste han umuligt kan — og maa styrte dybt, dybere end Den, hvem Intet var givet, hvem ingen dristig Tanke bragte ud af den beskedne, anviste Bane.

Men trods al dermed forbunden Lidelse, bliver hans Fald skjønt. Han har seet hvad ingen Dødelig før ham har seet, har bevæget sig mellem Himmelens Tegn, i de ukjendte Regioner; han mægter ikke at holde sig deroppe; han forfærdes over de uvante Syner, og Jorden drager den Dødelige til sig. Han maa nærme sig til den, han kan ikke andet, men ak,

Lyset, der i dets anviste Sphære virker Velsignelse for Jordens Slægter, bliver, idet den Dodelige har draget det ned fra den rette Bane, en fortærende Brand, der vækker hele Naturens Veeklage. Da rammer Tordengudens Lynstraale den Dristige, og Flodens Nympher modtage hans Liig og græde over ham. Og hans Søstre sorge og græde, indtil de, forvandlede til Træer, krandse hans Gravmæle, og Cygnus savner ham og længes efter ham, indtil han som den hvide Svane, Savnets og den uudtalte Længsels Sindbillede, drager langsomt hen over Flodens Bølger. Og de grædende Søstre, den sørgende Ven, bevare den Faldnes Minde til de sildigste Slægter.

O denne Mythe!

Tilgiv, elskede Moder, det var et langt og kjedeligt Brev, dog har jeg ingenlunde faaet sagt Hvad jeg egenlig vilde. Men nu lover jeg ogsaa Bod og Bedring — og lettere Stof. Godnat! —

Niende Brev.

Kjøbenhavn, Marts, 184*

Og jeg vil holde Ord!

„Ingen Studeren, ingen Læsen, ingen Skriven i Aften! Jeg er bedt i Selskab og jeg vil tage mig sammen (det er dumt, at jeg altid har Brug for Selvovervindelse) og gaae derhen."

Med den Yttring byrstede jeg forleden min sorte Kjole, det Bedste jeg havde lært. Dernæst hvidskede jeg Sensificus en Djævel i Øret,*) og da disse foreløbige Tilberedelser vare tilende, benyttede jeg mig af den venlige Indbydelse, som laa paa mit Bord, og gik i Selskab.

Og nu venter Du naturligviis en Beskrivelse over det?

Alle Muser og Gratier! — Dog det hjælper sagtens ikke, om jeg paakalder dem i tre stive Klokketimer, og jeg vil altsaa ikke gjøre dem eller mig forgjæves Uleilighed. Lad Dig nøies med at erfare, at jeg morede mig fortræffeligt, og ansaae min Aften for vel anvendt. Er Du saa tilfreds?

„Ikke ganske," hører jeg Dig svare, „det er mig kjært, at Du har moret Dig, men nu vil jeg ogsaa gjerne have Lidt af Din Morskab, og derfor skal Du fortælle mig Hvem der var, og Hvad I talte om, og Hvad I fik, og Hvad Damerne havde paa. Det er det man kalder at beskrive et Selskab."

Ja, sødeste Moder, saa gaaer jeg reject.

Og Du bliver ved: „Men Herregud, Du maa jo dog, som et fornuftigt Menneske vide, hvad Du foretog Dig, den hele Aften."

*) Jeg begynder virkelig at kunne cujonere Personen. Brevskriverens A.

Ja, det veed jeg meget godt. Jeg faldt i Brønden, blev hængt, sad paa Forundringsstolen, svingede min Bedstemoders Høns to tre Gange rundt, og fortalte slutteligen et Eventyr.

„Men hvad er det for Historier? Det var jo intet Børneselskab?"

Nei tvertimod, Mama, det var et meget voxent og fornuftigt Selskab, med Spilleborde og æsthetisk Conversation. Af Mangel paa Capacitet til at anbringes ved de første, havde jeg den Lykke at hjemfalde til den sidste, der udelukkende var i Damernes, især i de yngres, Hænder. (De ældre spillede alle Kort, og af ganske unge var der ingen tilstede.) Jeg var altsaa — som Du kan begribe det — meget tilfreds og aldeles paa min egen Hylde, hvilket ikke forhindrede, at jeg aflagde et stiltiende Løfte om, at jeg, inden jeg næste Gang gik i Selskab, vilde have taget Information i Whist, Boston eller l'Hombre.

„Nu, og hvad talte Du saa med Damerne om?"

Jeg husker det ikke rigtigt, Mama.

„Husker det ikke? Men hvordan har Du talt, og hvordan har Du hørt?"

Ja, det veed jeg endnu mindre, Mama, dog mindes jeg, at jeg, af samtlige Damer, som gjorde mig den Ære at tale med mig, blev erklæret for at være altfor godmodig. Da jeg har læst eller hørt

etsteds, at Ordet „Godmodig", i Kjøbenhavns- Selskabs- Conversations- Lexicon, er synonymt med „Eenfoldig", blev jeg naturligviis slet ikke indbildsk, men havde tvertimod gjerne fralagt mig den mig tildeelte Roes. Men naar Alt kommer til Alt, fortjener jeg den maaskee, og saa er der jo Intet paa Tingen at sige.

Og nu spørger Mama naturligviis, hvorledes det gik til, at jeg var godmodig, og ledsager Spørgsmaalet med en liden Commentar over, at Godmodigheden just ikke er min Skjødesynd.

Ja, jeg veed det saamænd ikke rigtigt selv. Jeg troer at den første Anledning var en lille nysudkommen Bog, hvis Forfatter blev hvirvlet rundt i en Malstrøm af Bemærkninger, der alle gik mere ud over hans Person og hans private Forhold end over Bogen. Da jeg hverken kjendte denne eller dens Forfatter og dog, gjentagne Gange, blev opfordret til at sige Noget, vovede jeg en lille Indvending mod det Princip, der havde gjort sig gjældende i Damernes Conversation, og ifolge hvilket de havde criticeret Forfatteren, istedenfor hans Bog. Det var denne Indvending, som blev erklæret for Resultatet af altfor stor Godmodighed, og dernæst antaget for et partisk Forsvar for den mig ubekjendte Forfatter. Forøvrigt har jeg glemt, hvorledes dette Æmne, som

var det staaende, videre blev drøftet, og jeg tvivler ogsaa om, at det er Umagen værd at erindre.

Og nu vilde Du vel gjerne vide, hvorledes det gik til, at jeg desuagtet morede mig fortræffeligt, og havde en meget behagelig Aften.

Det skal jeg fortælle Dig. En af Husets Børn, en lille, sød, lyslokket, vever Pige paa 9—10 Aar, som hedder Anna, kom springende hen til mig, og betroede mig som en stor Hemmelighed, at Legen begyndte at staae i Stampe inde i Spisestuen, og at jeg, da jeg ikke spillede Kort, og desuden forstod at lege saa deiligt, nok kunde hjælpe hende og hendes smaa Veninder med at faae den i Gang igjen, en Opfordring, som jeg sandelig ikke lod hende gjentage, men, efter at jeg havde erholdt Tilladelse af Husets Frue, min lille Venindes Moder, der atter forsikkrede, at jeg var altfor god, fulgte jeg med Glutten, som, henrykt over sin Acquisition, trak mig afsted, og inden fem Minuters Forløb, var der kommet Liv i Legen.

Jeg har læst etsteds, at det er en Lykke at være Menneske blandt Mennesker. Jeg betvivler ikke Sætningens Rigtighed, men desuagtet maa jeg, naar jeg tænker over mine allerede gjorte Erfaringer, med Smerte bekjende, at dens practiske Anvendelse ofte er en meget vanskelig Opgave. Naar man derimod siger, at det er en Lykke at være Barn blandt Børn, saa

er man aldeles sikker i sin Sag, og Enhver, der selv vil, kan erfare, at det forholder sig saa, og at Sætningen ikke er overdreven.

Og jeg erfarede det paany. Jeg var saa lykkelig, jeg var i Himmerige, mens jeg legede med de Smaa, og aldrig er nogen stakkels bleg og forlæst Student bleven sat paa Forundringsstolen med saa liden Skræk og saa stor Fornøielse, som jeg blev det hiin Aften af de smaa Piger, der tomte deres Vid paa min Bekostning. Og dersom jeg nu, istedenfor at skrive et Brev til Dig — var i Færd med at skrive en Bornebog, saa vilde jeg give en nøiagtig Beskrivelse over al Hængen og Falden i Bronden, al Svingen og Springen og Dommen og Forundren og Feiltagen, og bilder jeg mig ind, at den skulde blive meget morsom; men da jeg nu ikke har med Bornebogen, men med Dig at gjore, vil jeg indskrænke mig til Aftenens og Legens Slutning.

Tjeneren bragte en Ordre fra Husets Frue, at Ingen maatte springe, løbe eller dandse mere, fordi der alt var Bud efter nogle af de smaa Damer — Alle, min lille lysløkkede Veanindes jævnaldrende Skolekammerater — og disse skulde naturligviis afsvales, inden de fik Lov til at tage bort.

„Ja med mig er det det Samme", raabte Anna,

der lige saa lidt som hendes Veninder havde Lyst til at parere Ordre, „thi jeg er hjemme.

Og for at bevise, at det var det Samme, gjorde hun et Spring op imod Lysekronen, der havde til Følge, at jeg, der ingen Deel vilde have i de smaa Damers Ulydighed, erklærede, at jeg vilde gaae ind til de Børne.

„Nei, Du maa ikke gaae", bad Anna, „Du maa blive og fortælle os et Eventyr, saa skulle vi være stille som en Muus, og saa kunne Ida og Titti og Emma og Caroline blive afsvalede, for med mig er det det Samme!" Og hun gjentog sit Spring i Veiret.

„Ja, naar I ville sidde ganske stille, og ikke røre Eder af Pletten, saa vil jeg see om jeg kan huske et af Andersens eller Grims", sagde jeg med Resignation.

„Aa nei", sagde en af de smaa Piger, „hvad kan det hjælpe? Dem kjende vi vist Allesammen."

„Og jeg har desuden hørt Andersen selv fortælle" — sagde Anna, med én vigtig, høitidelig Mine, der klædte hendes lille skjelmske Ansigt overmaade godt — jeg har hørt ham selv fortælle, og det kan Du ikke gjøre saa godt."

„Nei, det er ganske vist", svarede jeg med inderlig

Overbeviisning, „men saa maa I tage tiltakke med at faae det mindre godt.“

Og jeg lavede mig til at begynde.

„Nei, det kan ikke hjælpe“ — skreg de smaa Piger i Chor — „vi kan det udenad.“

„Og det skal desuden være Dit eget Eventyr,“ tilføiede Anna, „Du skal selv hitte paa det, ellers gjælder det ikke.“

„Men naar jeg nu ikke kan?

„Aa vist kan Du“ — lod det atter — „det er kun Udflugter!“

„Ja, skal jeg hitte paa Noget, saa bliver det sandt hvert evige Ord!“

„Men det er just deiligt, at man rigtig kan troe paa det, sagde Anna,“ begynd, begynd! —

„Ja begynd, begynd“, lod det i Chor.

Og saaledes havde jeg da mit første Auditorium i denne Verden, og rømmede mig tre Gange, inden jeg begyndte paa det følgende Eventyr, der udentvivl daterer fra min egen Barndom, og maaskee kunde findes, blandt tidlige Prosaopsatser i en eller anden af mine casserede Stilebøger. Jeg har dog ikke nogen tydelig Erindring derom og vil, i intet Tilfælde, spilde Tid med at gjennemsee Stilebøger, men foretrækker her at afskrive det, som jeg fortalte det til de smaa Piger.

Mit flyvende Guldslot.

Jeg eiede et Slot, som var af det pure Guld. Det havde en Egenskab fremfor alle andre Slotte i Verden. Det kunde flyve, skjøndt det ingen Vinger havde. Det var saa lille, naar det ikke fløi, at jeg kunde putte det i min Vestelomme, hvor det ikke optog mere Plads end en Valdnød, og derfor bar jeg det altid hos mig, enten jeg var hjemme eller ude, og intet af mit øvrige Legetøi var mig saa kjært som det lille Slot, der — lille som det var — dog var et rigtigt Slot, med Port og Taarn og Vinduer, og alskens Herligheder. Engang imellem, naar jeg var allene, tog jeg det op af Lommen og saae paa det, og tænkte over dets forunderlige Egenskaber, og saa paakom der mig altid en besynderlig Lyst til at skille det ad, for at opdage hvori Hemmeligheden med Flugten bestod, men heldigviis huskede jeg paa Hønen, som lagde Guldæg, og som, da man slagtede den, befandtes ikke at være anderledes end en anden almindelig Høne, og saa lod jeg Experimentet fare, af Frygt for at det skulde løbe ligesaa uheldigt af, som det, jeg engang gjorde med min Tromme, der aldrig mere gav Lyd fra sig, siden jeg, ved at skille den ad, havde villet opdage, hvorledes Lyden blev frembragt.

Men imellem, naar jeg var ude paa fri Mark, tog jeg det frem, og trykkede paa en lille Fjeder, og da skulde I have seet Løier! Porten aabnede sig, Vinduer og Taarne voxede og voxede, saa jeg umuligt kunde holde Slottet i min Haand, og det behøvedes ikke heller; jeg slap det, og gik ind ad Porten, og saasnart den havde lukket sig efter mig, begyndte vi at flyve. Og medens vi fløi, besaae jeg al Herligheden i de gyldne Sale. Der var en, i hvilken der stod tolv gyldne Throner. Det var den allerstørste, allersmukkeste. Men jeg turde ikke træde ind i den; jeg var bange for, at De, som hørte til at sidde paa dem, skulde blive vrede over min Dristighed, og saa bukkede jeg mig een Gang for hver Throne, og tænkte over om jeg nogensinde kunde faae Lov til at gaae ind i den Sal, og saa lød der saadan en forunderlig deilig Sang. Jeg troer, at det var de tolv Throner, som sang, men jeg veed det dog ikke rigtigt, thi jeg forstod ikke eet Ord af Meningen, og det gjorde mig imellem uhyre ondt, men saa huskede jeg paa, at Moder engang havde sagt, at der var Meget, man først lærte at forstaae med Tiden, og dermed trøstede jeg mig.

Men oven i Slottet var der en deilig Glaskuppel, og lige under den var der et Galleri, og op til Galleriet førte der en Trappe. Den gik jeg imellem

op ad, og saae ud gjennem Glaskuppelen, og det var uhyre morsomt, thi jeg saae da, at jeg var høit tilveirs, at de store Lindetræer foran min Faders Huus saae ud som smaa Græsstraa, og Landsbyen og Kirken vare blevne meget mindre end mit allermindste Legetøi, og Menneskene kunde jeg slet ikke opdage, hverken Konerne, som pleiede at skylle Tøi i Dammen, eller Høstfolkene, som arbeidede i Marken. Derimod opdagede jeg en heel Deel Ting, som jeg aldrig før havde seet, og deriblandt vare mange forunderlige Rariteter; og alle de Eventyr, som jeg havde læst eller hørt eller drømt om, vare blevne levende og fløi omkring mig i Luften; men naar jeg strakte Haanden ud for at gribe Noget af al den Herlighed, var jeg medeet langt borte derfra, og kunde ikke naae det, skjøndt det nys havde syntes mig at være ganske nær. Det gjorde mig meget ondt.

Men naar jeg begyndte at blive træt af at see saa Meget og frygtede for at blive svimmel, trykkede jeg paa den lille Fjeder, og saa veed jeg slet ikke, hvorledes det gik til, at vi, i en Fart, kom ned til Jorden, og jeg laae i Græsset og kunde ikke ret besinde mig paa hvad der var skeet, men naar jeg følte efter, havde jeg altid mit lille Slot i Lommen, og saa foresatte jeg mig, at jeg næste Gang vilde passe

bedre paa, og faae fat paa en eller anden af de mange Rariteter.

En Dag — ja giv nu Agt! — havde jeg atter baaret mit Slot ud paa Marken, for som sædvanligt at tage mig en Flyvetour. Jeg havde trykket paa Fjederen, Porten var sprunget op, og jeg var traadt ind af den. Da paakom der mig en Angst, som jeg aldrig i mit Liv før havde kjendt, og i min Angst tænkte jeg: Hvis Slottet nu faldt paa at flyve reent bort med mig, eller hvis det — for Herregud, vi ere alle skrøbelige Mennesker, siger Fa'er, naar han præker — hvis det forglemte Veien hjem! Det kunde blive en artig Historie! Rigtignok kunde det være meget fornøieligt at blive en Stund oppe i den deilige blaa Hvælving, ja maaskee naae lige til Stjernerne og gjøre en Kjøretour hen over Melkeveien, men jeg har dog ingen Lyst til at blive deroppe, medmindre der er noget Selskab. Det er godt nok med disse smukke, gyldne Throner og med den deilige Sang, men i Længden bliver man dog kjed af, at man ikke kan forstaae den, og man vil dog helst have fat paa Nogen, man kan tale med, saaledes som jeg gjør det med Degnens Peter, naar vi lege, eller med Moder, naar jeg kommer hjem fra Skolen. Det er dog forunderligt, at jeg aldrig har viist dem mit Slot, og fortalt dem om mine Flyvetoure. Ja, Moder

veed sagtens derom, for hun maa vel engang, da jeg var meget lille, have givet mig det. Jeg kan ikke huske det, men det maa dog være saa, thi hvor skulde jeg ellers have faaet det fra? Men — som sagt — naar jeg denne Gang kommer hjem, vil jeg fortælle om min Flugt. Man skulde dog have lidt Extra-Fornøielse deraf!

Og jeg saae ud af Glaskuppelen og blev forskrækket, thi jeg var kommen saa høit tilveirs, at jeg hverken kunde opdage Landsbyen eller Kirken eller Lindetræerne foran min Faders Huus, og jeg mærkede, at Slottet fløi hurtigere og hurtigere, og jeg begyndte at blive svimmel og kunde ikke trække Veiret. Da vilde jeg gjerne hjem til min Moder, og trykkede paa den lille Fjeder, men jo mere jeg trykkede paa den, jo hurtigere fløi Slottet, og tilsidst kunde jeg slet ikke udholde det. I min Angst aabnede jeg Døren til den Sal, hvori de tolv Throner stode. De vare just ifærd med at opføre en nydelig Contradands, som dog havde den Feil, at Touren bestandig gik hurtigere og hurtigere, og tilsidst snurrede de sig rundt og neiede for hverandre.

Det var det Sidste, jeg saae, før jeg af Træthed og Svimmelhed faldt i Søvn, og saa veed jeg Intet om hvad der videre skete, thi naar man sover, har man kun Herligheden i Drømme, og det er nu rene

Bagateller, for Den, der har fløiet med et Guldslot og seet tolv gyldne Throner opføre en Contradands.

Men jeg drømte Intet. Jeg sov og sov, og Slottet er vel tilsidst bleven træt af at flyve, thi da jeg vaagnede, var der slet ingen Bevægelse at mærke. Alt var saa stille, saa ubeskrivelig stille. Jeg troer man vilde kunnet hørt en Edderkops Spind i den Stilhed.

Men hvor er jeg dog kommen hen, tænkte jeg. Hjemme er jeg ikke, det er vist, thi der er altid Travlhed og Uro. Man kan høre Vognene, naar de kjøre ud til Marken, og Morteren i Kjøkkenet og Fuglen i Buret og Pasop ved Porten, men her er ikke en Lyd. Nei, det var da en besynderlig Stilhed! Jeg maa see, hvor jeg er kommen hen, thi etsteds maa da Slottet have slaaet sig til Ro.

Og saa gik jeg op til Galleriet og forsøgte paa at see ud gjennem Glaskuppelen, men der var Intet at opdage, uden en hvid, tæt Taage; den gjorde mig ganske beklemt om Hjertet.

Det maa være et underligt Land, jeg er kommen til, tænkte jeg, det er saa tyst og saa taaget. Jeg vilde blot ønske, at jeg kunde see, hvordan her egenlig seer ud.

Saa steg jeg atter ned og aabnede Slottets Port for at træde ud, men jeg kunde intet Fodfæste

finde og var bange for at falde ned og slaae mig fordærvet.

Det er godt nok med den Høide, tænkte jeg, men at falde ned fra den, duer slet ikke. Bedre at trykke paa Fjederen, saa at vi maaskee kunne flyve hjem. Men det duer heller ikke, thi det er dog dumt at have gjort saa lang en Reise, uden at have faaet Noget at see, uden at have Noget at fortælle om, naar man kommer hjem. Desuden maa jo Slottet være umaadelig træt, og det er ikke mere end billigt, at det hviler sig, indtil Taagen fordeler sig, saa at det kan see at styre rigtig Curs. Det sagde vor Lærer engang i Skolen, at Skibene maatte gjøre, naar de vare paa ukjendte Kyster, hvor der var farligt, og man kan saamænd ikke vide hvor farligt her er, og spørge sig for, kan man heller ikke, thi her er slet Ingen. Det er en dum Mode med de ubeboede Lande. Den Taage, den Taage! vilde den blot forsvinde!

„Du har at befale, jeg vil hæve den, og Du maa gjerne see Alt hvad der er bag ved den, men vel at mærke, har Du først seet, saa kan Du aldrig mere vende hjem, saa maa Du blive her, især siden Du er saa dum, at Du vil fortælle om det gyldne Slot og om Din Flugt herop. De have en Indretning dernede, som de kalde en Daarekiste, i den

ville de nok indespærre Dig, naar Du kommer med en saadan Fortælling, og derfor er det bedst, at Du bliver her med det Samme."

„Og Hvem er Du, som siger alt Dette til mig," spurgte jeg forundret. „Jeg seer slet Intet uden Taage. Hvem er Du?"

„Jeg er Din Søster."

„Men jeg har jo ingen Søster. Veed Du ikke, at jeg er mine Forældres eneste Barn?"

„Nei, derom veed jeg Intet. Vi ere mange Brødre og Søstre."

„Jeg har Ingen af dem seet," svarede jeg slukøret.

„Det kommer af, at Du ikke har seet mig. Jeg er baade den ældste og den yngste. Alle de Andre voxe og forandre sig, men jeg er altid den samme."

„Bliver Du aldrig stor og voxen," spurgte jeg forundret. „Det var da mageløst deiligt. Lad mig saa endelig see Dig, at vi kunne lege sammen."

„Jeg er bange, at Du skal fortryde det," sagde hun. „Naar Du først har seet mig, kan Du ikke vende hjem, uden at huske mig, og naar Du husker mig, vil Du bestandig længes efter mig, og det vil ikke hjælpe Dig det Mindste.

„Men Du kunde jo flyve hjem med," sagde jeg. Der er Plads nok i Slottet, og Moder har ofte ønsket sig en lille Pige. Jeg har selv hørt hende sige en

Dag, at med Drenge havde det ingen Art, og saa sang hun Noget .... Nu skal Du høre, at jeg kan huske hendes Vise:

„Knap løber han i Trøien kort,
Saa flyver han af Reden bort."

Og derfor følg med, især hvis Du er kjøn, for Du kan nok begribe, at jeg helst vil have en smuk lille Søster. Lad mig saa først see paa Dig."

„Men det bliver Din Ulykke, hvis Du ikke kan bestemme Dig til at blive her," svarede hun. „Du skal faae mange Herligheder, Du aldrig har drømt om."

„Nei, følg Du hellere med mig. Jeg har ogsaa mange Rariteter at vise Dig, og Moder vil holde af Dig, og pynte Dig en nydelig Dukke."

„De ville slaae mig ihjel dernede, de kunne ikke fordrage mig. Bliv hellere her, siden Du engang er kommen. Jeg vil følge Dig ind i det ubekjendte Land, og det er nok Umagen værd at besee det ved min Haand. Altsaa, Du bliver?"

„Nei, det kan jeg ikke, saa gjerne som jeg vilde," svarede jeg bestemt. Hvad vil man sige i Skolen, naar jeg ikke kommer i rigtig Tid? Jeg vil miste saa mange Streger, at jeg bliver Fux, og Moder vil ængste sig og troe, at jeg er falden i Brønden, især siden jeg forleden red paa Rækværket. Da fik jeg

Skjænd og lovede, at jeg aldrig mere vilde gjøre det. Saa kan jeg ikke lide, at hun skal troe, jeg har brudt mit Løfte. Og Fader har desuden lovet mig Noget, og Herregud, man vil dog helst tage Alt med! Jeg veed rigtignok ikke hvad det er, men det skal være noget mageløst deiligt, det kaldes at komme paa Comedie. Ja, det har han lovet mig, siger jeg Dig, naar jeg engang faaer god Characteer i Regning, og altsaa indseer Du nok, at jeg umuligt kan ville blive her. Men see mig om, vil jeg umaadelig gjerne, og derfor beder jeg Dig om, nu at gjøre Alvor deraf og lade mig begynde med Dit Ansigt, men i Hast!"

„Saa see da," svarede Stemmen. „Men Du bliver ikke færdig i en Hast. De Faa, som have seet mig, ere aldrig blevne færdige. Men som Du vil!"

Da forsvandt Taagen, og jeg stod ligeoverfor min lille Søster i det ubekjendte Land. Der var ubeskrivelig deiligt, men det Deiligste af Alt var dog min lille Søsters Øine, thi i dem speilede al den øvrige Herlighed sig. Og jeg læste i disse vidunderlige, klare Øine Fortællingen om de tolv Throner, som havde dandset i Guldslottet, og gjorde Bekjendtskab med nogle af Dem, som havde Ret til at sidde paa Thronerne, og Flere skal jeg faae at kjende, det har min lille Søster sagt mig. Og jeg begyndte at forstaae den forunderlige Sang, som havde lydt for

mig, mens jeg fløi med Slottet, og min lille Søster tog min Haand, og førte mig dybere ind i Landet, men dersom jeg skulde fortælle om Alt, hvad jeg har seet og hørt derinde og om Alt, hvad jeg har læst i min lille Søsters Dine: saa blev jeg aldrig færdig, og derfor vil jeg nu bede Jer om at nøies med Det, jeg har fortalt, saa skal I faae mere en anden Gang, det lover jeg bestemt.

„Men Du er da ikke rigtig færdig," spurgte Anna.

„Nei," svarede jeg, „men I ere færdige, thi der er bleven kaldt to Gange paa Dig og Dine smaa Veninder."

„Men Du har jo ingen lille Søster?"

„Jo tilvisse."

„Men saa kunde Du jo have sagt os hendes Navn, og saa kunde hun jo komme og lege med os, og selv fortælle os Noget om alle Herlighederne."

„Nei, det gaaer ikke an."

„Men hvem er hun da egenlig?" spurgte en af de smaa Piger.

„Og Du maa sige os, hvordan Du kom hjem," spurgte en Anden.

„Men jeg er aldrig kommen hjem, jeg blev

deroppe hos min lille Søster, og jeg bliver aldrig færdig med Det, hun viser mig."

„Du sidder jo her," sagde Anna. „Jeg tænkte nok, at det skulde være et Eventyr. Men Du skal forklare . . ."

„Ja, det skal Du rigtignok . . ."

„Næste Gang," svarede jeg.

„Naar bliver det? Og hvem er hun egenlig, Din lille Søster?"

Men inden de smaa Piger kunde gjøre flere Spørgsmaal, og jeg tiere kunde trøste dem med „næste Gang", gik Dagligstuedøren op, og de smaa Piger bleve hentede Hver til Sit.

Men gjennem den aabne Dør løde nogle besynderlige Ord:

„Ja, den Hemmelighed gjør nok alle Vedkommende bedst i at holde under Laas og Lukke."

„Det skal rigtignok være en meget slibrig Historie."

„Skade for det nette unge Menneske, det er vel derfor han er saa folkesky."

„Aa han veed vist Intet derom."

Jeg havde maaskee aldeles ikke lagt Mærke til disse Ord — thi om hvor mange slibrige og besynderlige og usandfærdige Historier tales der ikke i Kjøbenhavn, mellem Aar og Dag? — hvis ikke min

Indtræden i Stuen havde fremkaldt en pludselig Taushed og en øiensynlig Forlegenhed.

Husets Frue nærmede sig imidlertid hurtigt til mig, og takkede mig i de venligste og meest forekommende Udtryk for min Godhed mod de Smaa. Jeg svarede i samme Tone, at det var mod mig selv, at jeg havde været god, o. s. v., og dernæst tog jeg, da jeg hørte, at man reiste sig fra Spillebordene, Afsked, og befandt mig snart ene paa Gaden, med mere Tankestof end man pleier at føre hjem med sig fra et kjøbenhavnsk Selskab.

„Hvem er hun egenlig," klang det i min Sjæl. Ja, i Eventyret kan jeg selv besvare det Spørgsmaal, om jeg end ikke finder det passeligt, at besvare det her, og derved komme til at efterligne den Mand, der fandt sig foranlediget til at skrive under det fiirbenede Dyr, han havde tegnet: Dette skal være og er en Hest.

Men der er et andet Spørgsmaal, som jeg ikke selv kan besvare. Og dette andet Spørgsmaal lyder ogsaa:

„Hvem er hun egenlig?" Godnat! —

Tiende Brev.

Marts 184*.

Og Sligt er muligt? Det er Dig selv, Moder, som har skrevet mig til? Det er Dit Brev, som ligger

her udbredt for mig? Det er ikke en rædsom Drøm, ikke et Spil af en Feberphantasie, men Dine egne Ord! Rolige, afmaalte, velbetænkte, Dine med eet Ord! —

O at Sligt er muligt! At jeg skal svare Dig paa dette Brev, at jeg skal sige til Dig: Jeg troer Dig ikke mere, jeg troer Ingen mere, jeg er fredløs og maa bort herfra, thi Jorden brænder under mine Fødder, og jeg kan aldrig see Dit Aasyn mere, aldrig! — Jeg maa bort herfra! —

Saa ringe Tanker har Du havt om mine Evner, saa liden Tro til mit Mod, min Udholdenhed til selv at bane mig en Vei gjennem Livet, at Du har antaget det fornødent at lette mig mit Arbeide paa en uværdig Maade. O Moder! —

Dog lad mig være rolig! Lad mig sige Dig, hvorledes jeg maa forholde mig, for at gjøre godt... Nei, det Udtryk duer ikke. Det Skete kan ikke gjøres uskeet; de Taarer, de Bortgangne have fældet, ere rundne, og det hjælper ikke om jeg hundrede Gange siger, at jeg vil aftørre dem. De ere rundne, og den Smerte, der manede dem frem, er liidt! Stakkels Tante Barbara! hvorledes vil Du møde hende hiinsides? Hvorledes? Dog lad mig være rolig, det har jeg jo foresat mig, i disse skrækkelige Dage, og

jeg har ventet med at skrive, til jeg troede jeg kunde være det . . . o Moder! —

Jeg har ingen Magt over Det, som er skeet, og altsaa til Fremtiden, denne Fremtid, i hvilken vore Veie aldrig mere skal mødes, i hvilken jeg skal see at glemme, at jeg engang havde en Moder, hvem jeg elskede høit, en Moder, der fra min tidligste Barndom havde staaet for mig som den synlige Aabenbaring af min Skytsengel, og at denne Moder fik det usalige Indfald, at hendes Moderkjærlighed berettigede hende til at gjøre Uret; og at det kunde være ganske beqvemt selv at udføre Forsynets Rolle... Det hjælper ikke, Moder, at Du siger mig, at Tusinder og atter Tusinder af Qvinder have lagt lignende Planer, gjort lignende Beregninger for at sikkre deres Sønner en indbildt Lykke, det hjælper ikke det Allermindste!

Han havde Ret, den gamle Professor, jeg passer ikke i det nittende Aarhundrede, i hvilket man uden at skamrødme kan komme frem med Fortællingen om at have spillet Bold med et Menneskes Sjæl, for at sikkre dette Menneske Noget, som Møl og Rust kan fortære. Dog lad os ikke tale derom, lad det være dødt og magtesløst!

Jeg vil være rolig og tale om Fremtiden. Dog hvorfor vil jeg tale om den? Jeg skylder jo intet

Regnskab mere ... nei, til Ingen i den vide Verden! Herefter skal jeg kun tale med mig selv og med Ham deroppe, den Eneste, der veed hvad dette saarede, blødende Hjerte maa lide ved at udvise og tilintetgjøre hvert Billed, det har elsket, æret og fredet.

Vidste min Fader om denne tifold ulykfalige Beregning? Siig Nei, Moder, det vil endda være en Trøst, en eneste! Dog hvad hjælper det i Grunden, at Du besvarer mit Spørgsmaal? Jeg troer Dig jo ikke mere! — Det er rædsomt, ikke at troe Dig! —

Men han vidste det ikke! Der er Noget herinde, som siger mig det, og Erindringen om hans milde, rolige Bortgang herfra gjentager og stadfæster: Han vidste det ikke! I Meget bedrage vi os selv, men det er dog ikke muligt, at man kan indbilde sig — end ikke i en forvildet Drøm — at slige Beregninger og den sophistiske Undskyldning for dem, at de udsprang af Kjærlighed, tages for gyldige Varer af den ubestikkelige, alvidende Dommer. O Moder, har Du aldrig tænkt herover?

Dog jeg forvilder mig. Det var ikke herom jeg vilde skrive. Jeg vilde blot underrette Dig om, at jeg, naar Du modtager dette Brev, er saa langt borte herfra, som Dampskibe og Jernbaner have kunnet føre mig, siden det blev afsendt, og at hver Time, som rinder, fjerner mig fra de Steder, hvor Alt maa

erindre mig om, at man har forsøgt paa at gjøre min frie, selvstændige Menneskeværdighed til en Gjenstand for Kjøb og Salg. O Moder, jeg har tænkt saa meget over det Skriftsted: Frygter ikke for dem, som slaae Legemet ihjel, men kunne ikke slaae Sjælen ihjel, o. s. v.*) Jeg ønsker at Du ogsaa vilde tænke derover, før det bliver forsilde!

Jeg har anvendt de sidste Dage til at sælge mit lille Indbo og mine kjære Bøger, for at skaffe Penge til denne Reise, denne Flugt burde det vel hedde. Mine Bøger! ja, de vare mine eneste Venner i den store By, og under andre Omstændigheder vilde det vist have gjort mig ondt at afhænde dem for Spotpriis, men i de store Smerter forsvinde de mindre; det er Naturens og vort Væsens Oeconomie.

Og nu til at tage Afsked! Dog nei, først en Bøn til Dig, eller rettere en Fordring.

Jeg lægger dette Barns Skjæbne paa Dit Hjerte, dette Barn, som uden at ane det, har været et af Hjulene, hvormed Du drev Dit Værk. Jeg elsker hende ikke, idetmindste ikke anderledes end jeg elsker enhver Aabenbaring af det Gode og Skjønne i Verden. Jeg kan ikke gaae ind paa Din beregnende Plans Realisation. Jeg veed ikke, om jeg skal lee eller græde,

*) St. Matthæi E. 10, 28.

naar jeg i Dit Brev læser, at Du i hende har villet opdrage en Hustru til Din Søn, smykket med alle Dyder og Fuldkommenheder, og dernæst — paa Grund af Forholdene — en villieløs Dukke i Din Haand! —

Jeg elsker hende ikke. Men hvis jeg elskede hende med min hele Sjæl, hvis jeg havde forestillet mig mit Livs Lykke i Forbindelsen og Samlivet med hende: vilde Du dog ikke være et Haarsbred nærmere ved Dit Maal. Thi jeg vilde aldrig neddrage Den, jeg elskede, til at være en villieløs Dukke i et andet Menneskes Haand, til at være en Gjenstand for en verdslig Beregning. Jeg vilde aldrig — med Vidende og Villie — begaae den himmelskrigende Uretfærdighed at tage dette Barn, der Intet har seet af Livet og af Verden, og binde hende — uerfaren som hun er — til mig, et Menneske, der aldrig har kunnet bøie sig i de vanlige Former, et Menneske, der hidtil har sat sit Livs Lykke i at leve som Fugl paa Qvist, og ikke at tænke paa den Dag imorgen! Det er en egen Lod, Du har valgt til Din lille elskelige Pleiedatter . . . Dog det er sandt, det er ikke om hende det gjælder, det er om mig alle Dine Tanker have dreiet sig!

Hendes Skjæbne ængster mig. Jeg ønsker at Ret og Billighed maa skee, saavidt det er muligt. Ak, det er vanskeligt at sige, hvor Uretten kan høre

op, naar den først er begyndt. Dog til det Nærmeste! Jeg indeslutter heri de Papirer, som ifølge Tante Barbaras Testamente hidtil have været i mit Værge. Jeg vil aldrig røre en Hvid af disse Penge, som ere mig skjænkede under en falsk Forudsætning, og havde jeg end hundrede Gange al juridisk Ret til dem, saa vil jeg dog ikke, thi den moralske mangler, og det er den, det kommer an paa. Saavidt muligt vil jeg tilintetgjøre Frugten af Dit .... hvad skal jeg kalde det? Det haarde Ord er i min Tanke, men jeg kan ikke nedskrive det! — Jeg vilde saa gjerne tilintetgjøre hvert Minde om, at der har været spillet et høit Hazardspil om Din Søns Sjæl, og at det har været lige ved, at Indsatsen blev tabt . . . fortabt . . . Den er det ikke. Himlen være lovet, at jeg midt i denne Nød tør sige: Den er det ikke! —

Min lille Pleiesøster være og forblive Din Datter! Giv hende den Kjærlighed, jeg ikke længere kan modtage, anvend disse Penge, med hvilke stakkels Tante Barbara har villet sørge for mig (o naragtige Tanke!) til at sikkre hendes Fremtid (for et Fruentimmer kan en saadan Omsorg maaskee være fornøden) og lad hendes Hjerte, naar Tiden kommer, træffe sit eget Valg. Hils hende fra hendes Broder, og sig hende, at han er paa Vandring i de fjerne Lande, og at han ikke glemmer sin lille Søster.

Endnu engang, jeg lægger hendes Skjæbne paa Dit Hjerte! —

Idet jeg nedskriver disse Ord, gribes jeg af en pludselig Rædsel. Jeg veed ikke selv, hvorledes jeg falder paa den Tanke, at Du, efter Modtagelsen af dette Brev, ikke længer vil være kjærlig og god imod hende. Den bringer mig til at gyse, ikke saameget for hendes Skyld som for Din, for min. Dette Barn er saa fromt, saa gudhengivent; hun har ingen Nød, men vi, Moder, Du og jeg, vi have en stor Nød at bestaae! Det er ikke blot i de Gamles Myther, at der fremtræder en hævnende Nemesis; det er ikke blot i det gamle Testamente, at der læses om, at Fædrenes Misgjerninger straffes paa Bornene; nei, Moder, det er dybt begrundet i Livet og dets Forhold, og — synlig eller usynlig — følger der en Nemesis i Hælene paa Alt, hvad vi foretage os. Du kan ikke forsynde Dig mod dette Barn (o at det alt er skeet!) uden at det maa gaae ud over mig. Din eneste Søn! Tænk derpaa, min Moder! —

Jeg indlægger nogle trykte Blade, som tilfældigt ligge her paa mit Bord. Der staaer, at de indeholde en Advarsel . . . Og for en Uge siden smiilte jeg over Forfatterens Simplicitet ... Men nu, Moder, smiler jeg ikke ... Jeg sender dem til Dig, og beder Dig om at gjennemlæse dem.

De indlagte trykte Blade.*)

En fornem Dame tog engang en ung Pige af Middelstanden i Huset, for at hun — under Damens eget Tilsyn — skulde være denne behjælpelig med at oplære og opdrage to Smaapiger. Den unge Pige medbragte til sin nye Livsstilling Duelighed til det hende anviste Arbeide, og — hvad der er langt sjeldnere end Duelighed — hun medbragte Begeistring for det, Kjærlighed til det og en Characteer, som fandt sin Glæde i Selvopoffrelse og Selvfornegtelse. Den fornemme Dame bemærkede disse ualmindelige Fortrin hos sin unge Protegée, og var ikke seen med at drage den storst mulige Nytte deraf, og den unge Pige, der antog alle Mennesker for ligesaa kjærlige og opoffrende som hun selv var det, opdagede slet ikke, at hendes Udholdenhed, Taalmodighed og Selvfornegtelse bleve misbrugte paa den syndigste Maade af Verden, og at hendes Principalinde kun tænkte paa sin egen og sine Borns oieblikkelige Velværen, uden at spilde een Tanke paa den unge Pige, som hun

*) Udgiveren har været noget tvivlraadig, om han skulde udelukke eller optage de indlagte trykte Blade, der syntes at udgjøre endeel af en afklippet Feuilleton. Han har — efter nogen Deliberation — valgt det Sidste, fordi Brevskriveren henviser sin Moder til deres Indhold, som dog — uden mindste Skade for den øvrige Fortælling — kan overspringes. U. A.

forresten ved alle Leiligheder roste, thi hun havde Nytte af hende; hvis Fortrin hun fremhævede, thi hun vidste ret godt, at de vare ualmindelige, og hun ønskede — som vel de fleste Mødre gjøre det — at hendes Børn skulde opdrages godt, skulde blive duelige, gode og retskafne, kun vare hendes Begreber om disse Cardinaldyder noget forvirrede, og kunde, efter Omstændighederne, forklares paa meget forskjellige Maader.

Intet i Verden er fuldkomment, og den unge Pige var heller ikke fuldkommen, men havde, ved Siden af det Meget, som udmærkede hende, een Feil. Hun var nemlig — hvad der rigtignok er saare tilgiveligt, naar man er en 18—19 Aar — aldeles uerfaren i verdslige Forhold, og opdragen i en saa fuldkommen Uskyldighedsstand, at det hele Drilleri-Dictionnaire, til hvis Udtryk og Talemaader de fleste unge Damer blive vante fra deres Opvært af, for hende var en uopluktet Bog, af hvilken hun ikke forstod et eneste Ord, hvorfor hun i sin nye Stilling, med den størst mulige Rolighed hørte paa Et og Andet, som ellers sædvanligt bringer unge Piger til at rødme. Den fornemme Dame bemærkede det, forundrede sig derover, og, da hun selv var meget erfaren — maaskee altfor erfaren — og derfor ikke ret troede paa sin unge Protegées Uvidenhed i de Capitler, men antog det for Affectation og paataget Hellighed:

besluttede hun — vist ikke af Ondskab, men blot til sin egen private Fornøielse — at experimentere for at komme efter, hvorvidt den unge Piges paatagne Uvidenhed kunde gaae. Til den Ende foretog hun sig planmæssigt at drille hende, at paadutte hende Inclinationer blandt de Mennesker, som den unge Pige havde Anledning til at see; hun begyndte endvidere, i Fremmedes Nærværelse, at slaae paa sin unge Protegées formeentlige Hjerteanliggender, og at gjøre sig lystig over dem; kort og godt, hun begyndte systematisk at pine hende: Altsammen til sin egen private Fornøielse.

Den unge Pige mærkede vel, at der var Noget i Veien, Noget, der ikke var, som det skulde være. Hun begyndte at blive forvirret, og at føle sig ilde tilmode. Men naar man først føler sig ilde tilmode i en Stilling, gjør man sædvanligt ogsaa nogle Misgreb, thi den menneskelige Natur rebellerer uvilkaarligt imod de Lidelser, der synes Resultatet af Andres frivillige, umotiverede Indgreb i Hvad der ikke kommer dem ved. Hun var — som alt sagt — meget uerfaren og gjorde nogle Misgreb, men disse vare imidlertid ikke større, end at en eneste kjærlig og fornuftig Tilretteviisning vilde have lært hende at undgaae dem, og herefter at bevæge sig med mere Tact i Forholdene. Men hvormed skulde saa den fornemme

Dame, til dagligt Brug, have fornøiet sig? Hvorover skulde hun have gjort sig lystig? Hvem skulde have været Skiven for hendes og hendes Omgangskredses Vittigheder? Det var jo just Misgrebene, som vare saa indbydende og fornøielige!

At hun gjorde sig selv og sine Børn ubodelig Skade ved at formørke Tilværelsen for den Person, til hvem hun betroede deres Opdragelse, faldt hende aldrig ind; og da den unge Pige af Naturen var kjærlig, godtroende og opoffrende, sluttede hun sig — trods de hende paaforte Lidelser — til sin Omgivelse og søgte en Trøst i sit Arbeide med den fornemme Dames Børn, som hun elskede, pleiede, underviste, legede med, og til hvis physiske og moralske Velværen, hun viede sit rige Hjertes rige Ungdomskræfter.

Men mon hun, ved denne Opførsel, afvæbnede den fornemme Dame? Nei tvertimod, Denne ærgrede sig over, at hun ikke kunde bringe sin Protegée i Harnisk — som hun kaldte det — og hun hvilede ikke, førend hun fik sine egne Børn lært til at drille den stakkels unge Pige, fik dem lært til at antage enhver Irettesættelse for Forsømmelse eller Uartighed som en ufortjent Følge af, at deres Lærerinde havde andre Ting i Hovedet, og saa var det jo ikke meer end billigt, at hun blev piint og drillet for disse andre Ting, som Damen havde gjort sig al mulig Umage for at

bringe ind i sin Protegées Hoved, uden at det hidtil var lykkedes.

Da begyndte den unge Piges Stilling at blive utaalelig, men endnu bar hun den med exemplarisk Taalmodighed, thi hun var saa eenfoldig, at hun endnu troede, at hendes Omgivelse dog i Grunden holdt af hende og paaskjønnede hende. Det var kun Luner og Indfald, hvormed den plagede hende, og Meningen var vel ikke saa slem.

Og saa henslæbte hun nogle Aar i disse Forhold, og begyndte at miste sin friske Farve og sin elastiske Gang.

Da hændtes det, at der mødte den beskedne Kreds, i hvilken den unge Pige oprindeligt hørte hjemme, og som hun havde forladt for at indtræde i den fornemme Dames Huus, en stor, stor Hjertesorg, og Budskabet derom naaede den unge Pige, og traf hende aldeles uforberedt. Det var første Gang i de Aar, hun havde været i det fornemme og rige Huus, at Noget havde afdraget hendes Tanker fra det hende paalagte Arbeide; det var første Gang, at hun, der under al Sygdom og Sorg, som havde hjemsøgt dette Huus, stedse havde været til Hjælp og Trøst, selv trængte til Bistand og Deeltagelse, og hun var saa eenfoldig at troe, at hun maatte finde dem. I sin første, friske Smerte søgte hun derfor Husets Frue, og vilde just

til at aabne sit fulde Hjerte, da denne afbrød hende med at sige, at det var Altsammen Affectation, det var kun for sine Børn man kunde sørge saaledes, men Venners og Frænders Skjæbne var det ikke værdt at tage sig saa nær. Hun vidste det bedre, og var kjed af at lade sig dupere af en uværdig og latterlig Kjærlighedssorg, o. s. v.

Da faldt det medeet som Skjæl fra den unge Piges Øine, og hun fik Mod til at bryde sit Forhold, og til at vende hjem til sine egne fattige Slægtninge. Men den fornemme Dame, som naturligviis ikke vilde lade Nogen troe, at en Person, hvem hun havde beæret med sin Protection, kunde have nogen virkelig Grund til Misfornøielse i hendes Huus, og som desuden var vred over, at den unge Piges Taalmodighed var tilende: fortalte som et Factum, at det var en Kjærlighedshistorie, for hvis Skyld hun havde været nødt til at give hende Afsked, og gjorde sig den størst mulige Umage for at plette den unge Piges Rygte, og det var sandelig ikke den fornemme Dames Skyld, at dette ikke lykkedes.

Nogle Aar senere vare hendes egne Døttre voxne, og Skjønhed, Rigdom, Talenter, Navn, Rang, Stilling, ledsagede de unge Damers Indtrædelse i Verden. Men, besynderligt nok, syntes der aldeles ingen Velsignelse at være ved disse saa iøinefaldende og ofte

saa misundte Fortrin. Der syntes tvertimod at hvile en Forbandelse derover. Det var som om disse store og anerkjendte Fortrin vendte en Braad mod deres Besidderinder, som om Alt hvad deres Moder havde gjort mod den unge Pige, blev dem tifold gjengjældet, som om Alt, hvad deres Moder uretfærdigt havde beskyldt den unge Pige for, blev virkeliggjort paa hendes Døttre, og den fornemme Dame levede den Dag, da hun saae den Ene af Dem, hun — efter sine Begreber — havde elsket saa høit, at hun ingen Følelse havde havt tilovers for andre Menneskers Lidelser, nedlagt i en tidlig Grav, og den Anden, forpiint og ulykkelig, med eller uden Grund — derom melder Historien Intet — udstødt af det Samfund, fra hvilket hendes Moder havde villet udstøde sin saakaldte Protegée."

Ikke sandt, Moder, det er en meget simpel Fortælling? Der er hverken Spænding eller Forvikling i den, og den har ingen Lighed med vore Forhold: Dit Forhold til Maria, Dit Forhold til mig?

Vel muligt, men jeg vilde dog ønske, at den Sandhed, som denne simple Fortælling indeslutter, hang med store Bogstaver, i Glas og Ramme, over ethvert elsket Barns Vugge; jeg vilde ønske, at den havde hængt over min, jeg vilde ønske, at den maatte

blive indlysende for enhver Moder, saa at hun, hver Gang hun beskjæftigede sig med sit Hjertes Yndling og lagde Fremtidsplaner, erindrede den Nemesis, som — synligt eller usynligt — følger selv en Moders Kjærlighed, naar den forblinder, istedenfor at oplyse.

O, tilgiv!

Og nu et langt, langt Farvel.

Fjerde Capitel.

Was daraus werden kann, sieht kein Mensch voraus.

Göthe. Die Wahlverwandtschaften.

„Det er besynderligt," udbrød jeg, idet jeg, træt af den lange Lecture, reiste mig fra „Min Søns Breve", „det er i Sandhed besynderligt med dette Menneske! Først brøler han som en saaret Løve, uden at man faaer nogen Oplysning om, hvori Saaret egenlig bestaaer; (og den hele Jammer kan altsaa være et Spilop af Trolden, som — efter Fyrens eget Udsagn — af og til besætter ham) dernæst raisonnerer han temmelig koldblodigt; og slutteligen illustrerer han sit Raisonnement med Bilaget af en ganske almindelig Fortælling. Det er meget besynderligt!

Ja, dersom det var digtede Breve... Digtede! Nei, det er ikke rimeligt! Saa maatte man rigtignok strax bryde Staven over dem, og gaae i Rette med

Forfatteren om, at han ikke har sørget for de fornødne Oplysninger, at han ikke har har begavet den fingerede Brevskriver med et eller andet smukt, romantisk Navn, som kunde vække Læserens Interesse … lad see … (og jeg vendte et af de foregaaende Breve, thi det sidste var uden Underskrift) et Fornavn, som er saa almindeligt, at det bæres af over tusind Individer i Hans Majestæt Kongen af Danmarks Riger og Lande! Nei, det er afgjort, disse Breve ere ikke fingerede. Skade, at alle Convolutter ere tagne af, og at Fyren har været saa mærkelig sparsommelig med Navne og Oplysninger. Dog, det er sandt, han har skrevet dem til sin egen Moder, hos hvem han jo kunde forudsætte Kundskab om alt Det, som er mig utydeligt … Jeg vil dog see videre, hvad det bliver til med hans Reise, hans Flugt, som han kalder den."

Og jeg tog atter fat paa den lille Brevpakke, og vendte det næste Blad. Men idet mine Dine faldt paa dette næste Blad, grebes jeg af en pludselig Angst, og skjød uvilkaarligt Papirerne tilside.

„Det var værre end en daarlig Handel," sagde jeg, idet jeg reiste mig, „det er en farlig Handel."

Et Dieblik stod jeg stille og raadvild, men da der i det Samme lod Trin paa Trappen, sammenfoldede og lukkede jeg med mechanisk Hurtighed den lille Brevpakke, samlede de øvrige Papirer og Manu-

skripter og forvarede dem dernæst i min Secretair, hvis Nøgle jeg stak til mig, med en Iver og Hast, som om jeg pludselig var bleven Millionair og troede mig omgiven af Spioner og Tyve.

Der var ingen Tid til videre Betragtning, thi lige idet jeg var færdig, bankede det paa min Dør, og min før omtalte Ven, Procurator Retmand, traadte ind ad den.

Femte Capitel.

Jeppe: Om Forladelse, Hr. Procurator! Jeg havde ikke tænkt, at I Folk vare saa ærlige.
Jeppe paa Bjerget, Act 4. Sc. 6.

„Om Forladelse, hvis jeg forstyrrer Dem," sagde Retmand, „jeg vilde blot sige Dem, at jeg ikke kommer afsted idag. Maa jeg beholde Deres Kuffert et Par Dage, hvis De ikke selv har Brug for den, eller skal jeg lade den bringe op? Jeg var bange for at gjøre Dem dobbelt Uleilighed....

„Jeg be'er, den er til Deres Tjeneste, saalænge De behager. Det er ikke rimeligt, at jeg for det Første foretager mig nogen større Reise..."

„Aa, det er ret en ærgerlig Udsættelse," sagde Retmand, idet han gjorde sig det beqvemt paa min Sopha, „og især for mig, der holder saa meget af at smede, mens Jernet er varmt. Det er en forviklet Sag."

„Tilvisse," svarede jeg, uden just at tænke paa den Sag, min Ven sigtede til.

„Tilvisse," gjentog Procuratoren, „men hvoraf veed De, at den er det?"

„Naar De siger det" — svarede jeg hurtigt, idet jeg gjorde en Kraftanstrængelse for at slippe bort fra Det, som beskjæftigede mine Tanker, og henvende min Opmærksomhed til Retmand, som lod til at ville slaae sig til Ro hos mig — „naar De siger det, saa maa den sagtens være forviklet i høi Grad; det er just ikke let at faae Dem til at anerkjende et saadant Factum."

Og hermed bukkede jeg for min Gjæst, hvem jeg med disse Ord vilde sige en Compliment, der forresten — som Alt hvad man foretager sig, idet man med Magt tager sin Tanke til Fange — faldt noget keitet ud.

„De har i visse Maader Ret, jeg giver ikke let tabt, naar jeg har foresat mig at trænge igjennem," sagde Retmand selvbehageligt; „men denne Gang begynder jeg virkelig at tvivle om min Capacitet, og det gjør mig ondt, mere ondt, end jeg egenlig vil være ved... Tillader De... Hvis det ikke generer Dem?"

Istedenfor Svar rakte jeg ham Voxstabelen, og han tændte sin Cigar, idet han vedblev:

„Men det er da, hvis det ikke generer Dem... Jeg kan jo gaae ned og ryge hos mig selv..."

„Nei, jeg be'er Dem, bliv endelig, saafremt det convenerer Dem. De veed nok, at De altid er mig velkommen."

Det var nu en af disse smaa, eller rettere, en af disse halve Usandheder, hvoraf man, for at holde paa den gode, hoflige Tone, debiterer endeel imellem Aar og Dag. Det var sandt — forsaavidt som Retmand og jeg, der i en halv Snees Aar have boet i Huus sammen, og derved stiftet et af de venskabelige Forhold, der mere er grundet paa Vane og gjensidig Agtelse end paa Sympathie, ikke kunne betragte hinanden som Fremmede, for hvilke man generer sig; men det var usandt, forsaavidt som jeg, i dette Dieblik inderligt ønskede at være allene.

Jeg er formodenlig ingen Helt i Forstillelseskunsten, thi al min Anstrængelse tiltrods, udbrod Retmand efter nogle Minuters Forløb:

„Men hvad gaaer der af Dem? De svarer jo i Øster og i Vester, og seer ud som om De var gaaet reject til Attestats."

„Jeg har lidt Hovedpine," svarede jeg undvigende, „jeg troer jeg har læst for meget idag. Det er det Hele."

„Hovedpine?" gjentog Retmand, ja det er Noget

som ligger udenfor mit Departement. Havde De endda faaet en Proces paa Halsen, saa kunde jeg maaskee hjælpe Dem."

„Hvad jeg ikke har, kan jeg faae," svarede jeg mechanisk, idet jeg tændte den Cigar, Retmand rakte mig, og tog Plads ligeover for ham, i Gyngestolen.

„Og naar De kommer til mig," sagde Retmand, „for at spørge om, hvorledes De skal forholde Dem, kan De være sikker paa, at jeg skal gjøre Tobias Procurators Ord til mine og svare Dem:*) Monsieur! jeg har aldrig raadet nogen ærlig Mand fra Proces; thi ellers maatte jeg ilde forstaae mine Jura."

„Det er Skade," vedblev Retmand — uden at bemærke, at jeg slet ikke var oplagt til at gaae ind paa hans Spøg — „det er Skade, at Sætningen ikke længer passer rigtigt; jeg kan forsikkre Dem, at jeg flere Gange paa det Alvorligste har raadet Folk fra at procedere. Der er nu den forviklede Sag ...."

„Ja, Procuratorerne," afbrød jeg, der af Erfaring kjendte min fortræffelige Vens svage Side, og aldeles ingen Lyst havde til at høre om den forviklede Sag — „ere ogsaa blevne meget skikkeligere og honettere Folk, end de maae have været det paa Holbergs Tider. Det gjør mig ondt for Lystspildigterne."

---

*) Geert Westphaler Sc. 18.

„Hvi saa?" spurgte Retmand.

„Aa, det er jo umuligt at negte, at en snedig, listig og begjerlig Procurator, der, naar han veed, at Processen maa tabes, dog siger til sin Client:*) „„Vil I lade den Sag fare, saa maa I være en Slyngel,"" er en mere dramatisk Figur, end den fine, oplyste og behagelige Gentleman, som i dette Dieblik beærer mig med sin Nærværelse."

„Det kan saamænd gjerne være," svarede Retmand tort; men paa min Stands Vegne maa jeg betragte det som en Fordeel, hvis det er saa... Jeg har aldeles ingen Lyst til at komme op paa Theatret..."

„Eller ind i Noveller?" spurgte jeg hurtigt.

„Ind i Noveller? Ja, det kommer an paa, hvad De kalder saaledes. Mener De den Masse Bøger, der kommer ud, her som andensteds, under Titel af Noveller, (en Titel de nok ofte bære med stor Uret) saa betragter jeg det for det Ligegyldigste af Verden, enten jeg er i dem eller udenfor dem, thi jeg har saamænd aldrig taget mig Tid til at læse den Slags Bøger, siden jeg gik i Skole, og De veed nok: „„Hvad Øret ei hører, det Hjertet ei rører."" Men mener De derimod Livets egne, friske Noveller, af hvilke der, mellem Aar og Dag, forekommer adskillige i min

---

*) Geert Westphaler Sc. 18.

Praxis, da vil jeg meget gjerne ind i dem... ja, jeg kan undertiden beklage, at jeg, som Jurist, ikke har Tid til con amore at benytte det Stof, som findes i rig Mængde... men, det forstaaer sig, ikke indenfor en Læsestues fire Vægge; (og hans Blik streifede, med en vis Foragt, hen over mine Boghylder) der er nu denne Sag, som i den sidste Tid har givet mig endeel at skaffe, hvis den kunde bringes til en god Ende..."

„De frygter altsaa for, at den bliver tabt," spurgte jeg hurtigt, mere for at afbryde Retmand, end for at faae Svar paa mit Spørgsmaal. Jeg troer, at det var Erindringen om min sidste Lecture, som betog mig al Lyst til at høre om mig ubekjendte Personers private Affairer, hvoraf jeg for lang Tid havde faaet nok. Retmand lod sig imidlertid ikke forstyrre af min Afbrydelse, men vedblev rolig, uden strax at give mig et directe Svar:

„Skulde De indrømme, at den indeholder en lille Novelle, fix og færdig. Forresten kan der ikke være Tale om at vinde eller tabe den, thi det er ingen Retssag... Det er meget fornuftigt af min Client, at han har fulgt mit Raad, ikke at drage den frem for det Offentliges Øine. Det forstaaer sig, han var forud tilbøielig til at lade Alt gaae af i Stilhed, og har vel raisonneret som saa: Wo Nichts ist, hat der Kaiser sein Recht verloren."

„Altsaa en Pengesag?"

„Pengene ere i denne Historie ikke Maalet men Middelet.... men den lille Pige kan rigtignok give En Noget at bestille...."

„Hvad for en lille Pige?"

„Om Forladelse, jeg glemmer, at De ikke kjender Sagen, og Alt vel betænkt, er det ogsaa rigtigst, da den er af privat Natur, og De sandsynligviis for det Første ikke faaer Anledning til at interessere Dem for... for... Det er ikke saa vel!"

„Ikke saa vel!" udbrød jeg forundret. „Hvad mener De dermed?"

Men Retmand taug, mens han, tilsyneladende tankeløs, pustede Cigarens lette Røgsky frem og tilbage.

„Det er besynderligt," sagde jeg, efter en temmelig lang Pause, „at jeg virkelig i dette Øieblik interesserer mig levende for en Person, som jeg aldrig har seet, og om hvis Navn og Opholdssted jeg er aldeles uvidende."

„Skal det være en Gaade, eller har De Lyst til at forsøge paa at mystificere mig?" spurgte Retmand, leende.

„Hverken det Ene eller det Andet. Det er den simple Sandhed."

„Saaledes sagde ogsaa min snurrige Client, da han første Gang kom til mig, og jeg i Begyndelsen

troede, at jeg havde en gal Mand for mig, og dernæst blev angst for, at man, efter Aftale, vilde spille mig et Puds..."

„Det forekommer mig, at Deres egen Stilling i Samfundet, kjære Retmand, maatte være Dem den sikkreste Borgen for, at man ikke anstiller slige Experimenter med Dem...."

„Det var virkelig et taabeligt Indfald af mig," sagde Retmand og gned sine Hænder, formodenlig af Tilfredshed med sin gode Stilling; „men dersom De havde seet min Client og hørt hans Fortælling, hvoraf jeg ikke forstod synderlig Andet, end at han, der er en gammel Mand, hvis Træk vidne om, at han har tilbragt største Delen af sit Liv under en tropisk Sols brændende Glød, var paa Jagt efter en ung Pige, og en — efter vore Begreber — temmelig betydelig Pengesum, som, hvis den ikke var borte, skulde udgjøre den unge Piges Medgift, og hvorom han forøvrigt ikke bryder sig det Mindste, naar han blot kan faae at vide, hvor den er bleven af: saa vilde De virkelig ikke undre Dem over, at jeg fik besynderlige Tanker. Dertil kom, at han debiterede den hele Historie i et rædsomt Pluddervælsk af Engelsk, Hollandsk og Dansk, som jeg troer, at Fanden selv ikke havde kunnet hitte Rede i. Siden, da jeg fik det paa Papiret, og Manden paa meer end een Maade

documenterede sin Fortælling, har jeg med al Iver og Redebonhed taget mig af Sagen, og er — i dette Dieblik — ligesaa interesseret i et tilfredsstillende Udfald som min Client, (der forresten er en loierlig Patron) ja maaskee endnu mere... Det er og bliver en forviklet Sag!"

„Jeg tvivler ikke derom. Er den Reise, som De desangaaende agter at gjore, lang?

Aa nei, det er blot Kronborg Birk, Esrom....

„Esrom?"

Ja, og dens Omegn. Jeg har alt gjort nogle Sviptoure derud, og har, trods det meget Brovl, jeg har havt, og de mange Udskrifter af Kirkeboger, som jeg, i Haab om at bringe noget Lys i Sagen, har maattet tage, betragtet dem som rene Lysttoure . . . Men denne forestaaende bliver sagtens noget vidtløftigere . . . . Det var derfor jeg vilde laane Deres Kuffert . . .

„Kronborg Birk, Esrom og dens Omegn," gjentog jeg som i Drømme. „Og Deres omtalte Client er en Vestindianer?"

Ja Gud maa vide, hvad Landsmand han egenlig er. Det lader paa hans egen Tale til, at han i sin Ungdom har været hvad man kalder et forulykket Subject, men hvordan det nu er gaaet, op eller ned, saa er han i dette Dieblik en rig Mand og, efter en-

kelte Træk i denne Sag at dømme, ogsaa en brav Mand. Det kan man godt være, fordi man har raset lidt i sin Ungdom.

„Maaskee just derfor," sagde jeg, uden videre at tænke over de udtalte Ord.

„Nei, Tak skal De have," udbrød Retmand meget ivrig, „med den Slags Lærdomme maa De ikke komme, thi hvad skulde der, hvis de gjordes gjældende, blive af os, der aldrig have havt Tid eller Anledning til at begaae Daarskaber en gros, eller, som man kalder det, til at rase. Men forresten veed jeg intet Nærmere om min Client, jeg har udelukkende holdt mig til den Sag, han har betroet mig, og hvad den angaaer, da tør jeg uden Overdrivelse sige, at jeg vilde opoffre lige saa meget, ja mere end han, for at bringe Lys i den. Men denne lille Pige kan virkelig drive et Menneske — ja selv en Advokat — til Fortvivlelse . . . En saadan Halsstarrighed . . . og desuagtet er jeg, trods al Sandsynlighed og Rimelighed, saa inderlig overbeviist om hendes Uskyldighed. Med det Ansigt, nei, det er aldeles umuligt! —

„Men, kjære Retmand," udbrød jeg, idet jeg forundret betragtede min Ven, „det forekommer mig, at De gjør nogle aldeles ujuridiske Slutninger. Det ligner Dem slet ikke!

„Vel muligt, det er ogsaa første Gang i mit Liv, at jeg er forelsket.“

Dersom en Bombe var sprungen i Værelset, troer jeg ikke, at det uventede Knald havde havt større Magt til øieblikkelig at gjøre mig lysvaagen og opmærksom, end disse simple Ord, der — saaledes som jeg, i en Række af Aar, kjendte Procurator Retmand, — forekom mig aldeles utrolige og vidunderlige. Den unge Pige maa da være en reen Fugl Phoenix, tænkte jeg, og begyndte nu, da min Interesse var vakt, at gjøre endeel Spørgsmaal, og at samle de Details, som Retmand, der syntes meget tilbøielig til at tale om Gjenstanden for sin Forelskelse — lidt efter lidt — som det forekom mig, halv mod sin Villie, gav mig om den forviklede Sag.

Sjette Capitel.

Hust, jeg er ingen almindelig Elsker, men en Procurator som Elsker.

Overskou, en Valgdag.

„Jeg ønsker Dem af Hjertet et heldigt Udfald,“ sagde jeg, efterat jeg i en halv Timestid havde lyttet til Retmands Fortælling, „især hvis den unge Dame er Alt hvad De (der jo selv indrømmer, at De er forelsket, og maaskee — i Lighed med andre Forelskede — har glemt, at Kjærlighedsgudens Attributer

ikke blot indskrænke sig til Kogger og Pile, men at den Skjælm ogsaa har et Bind for Dinene til sin Disposition) hvis hun — som sagt — er Alt hvad De antager hende at være."

„O derom er der aldeles ingen Tvivl," sagde Retmand. Det gjælder blot om at bevise det fyldestgjørende — ikke for mig, thi jeg er saa overbeviist som et Menneske kan være — men for min Client, der har sat Hu og Hjerte til at faae Alt klaret."

„Det gjælder" — tog jeg atter Ordet — „saavidt jeg kan skjønne om noget Mere. Forudsat at De har faaet de Oplysninger, som De hidtil hverken ved Overtalelser, Bønner, Trusler eller Løfter, har kunnet tilveiebringe: saa gjælder det jo dog endnu for Dem om at vinde hendes Hjerte."

„Hendes Hjerte! Det har jeg slet ikke tænkt over. Jeg skulde mene, at det faldt af sig selv. Fortalte jeg Dem ikke om hendes Stilling og dens grændseløse Piinagtighed, der maa falde selv Den i hendes Forhold aldeles Uindviede i Dinene? Fortalte jeg Dem ikke . . ."

„Jo vist", afbrød jeg utaalmodig over Retmands Yttringer, der saarede mig paa den unge Ubekjendtes Vegne. „De har fortalt mig det Altsammen, men jeg indseer aldeles ikke hvad hendes Stillings Piinagtighed og det Trykkende i hendes Forhold har at gjøre med,

at De uden videre skulde vinde hendes Hjerte, altid forudsat, at det er Umagen værd at vinde, at hun er Den, De antager hende at være, og ikke har nogen Deel i, eller Kundskab om det Bedrag, som jo, paa en eller anden Maade, maa være skeet. Det gjælder altsaa om noget Mere end de blotte Oplysninger.

„Men, sagde jeg Dem ikke“, begyndte Retmand atter, efter en lille Pause, „at hun staaer ene i Verden, at hun aldrig har kjendt sine egne Forældre, og altsaa ikke engang eier et Navn, at de Personer, som have sørget for hendes Barndom, og som, efter Alt at dømme, have givet hende en Opdragelse og bibragt hende en Dannelse, som maa gjøre det Underordnede og Piinlige i hendes nærværende Stilling dobbelt føleligt, ere døde, uden paa nogensomhelst Maade at have sørget for hende, og at hun Intet besidder....

„Ungdom, Opdragelse, Dannelse!“ afbrød jeg, men Retmand lod sig ikke forbløffe og vedblev:

„Uden den Skygge, som min Client vil have taget bort, hvad det saa end koster, den Skygge, som skal og maa fordrives. Stakkels Barn!“

„Har det da ikke frapperet dem, kjære Retmand, at Deres Client, Vestindianeren, eller hvad Landsmand han nu er, maa have meget vigtige Grunde for at gjøre alle de Ophævelser? De sagde før, at Pengene vare ham ligegyldige. De omtalte ligeledes,

at han aldrig har seet den unge Pige, hvis Identitet med den Person, som er opdragen i den afdøde Pastor G.'s Huus, som hans og hans Kones Pleiedatter, De jo — efter deres eget Udsagn — har havt usigelig Moie med at bevise for Deres Client, der ikke har villet lade sig noie med de Beviser, De hidtil har kunnet skaffe, og bæver for en mulig Feiltagelse. Har det ikke endvidere frapperet Dem, at den unge Dames haardnakkede Taushed egenlig ikke er en Benegten, men snarere en Undvigen af Deres Spørgsmaal, og er det ikke muligt, at hun tier, fordi hun frygter at hendes Udsagn vilde compromitere Personer, der ere, eller have været hende dyrebare, eller til hvilke hun anseer sig knyttet ved Taknemmeligheds Baand? Er det slutteligen ikke tænkeligt, at hendes Hjerte er Part i Sagen, og at det altsaa maaskee ikke bliver saa ganske let at vinde dette Hjerte?"

„Men hvorledes falder De paa alle de Hypotheser," spurgte Retmand, med Udtrykket af nogen Misfornoielse; „alt det Nonsens," tilfoiede han sagte.

„Fordi jeg fuldt og fast troer, at et Fruentimmer aldrig er istand til at udøve Heroisme — og hvad De fortæller om den unge Dames Mod, Bestemthed og Udholdenhed, grændser jo til Heroisme — naar der ikke er en dyb og stærk Folelse, som inspirerer hende, thi af Naturen er hun ikke heroisk, ja, det

klæder hende ikke engang at være det. Men denne dybe og stærke Følelse, som inspirerer hende med det Mod og den Kraft, hun ikke af Naturen besidder, maa vist altid kaldes Kjærlighed, om den end undertiden er af anden Natur, end den Kjærlighed, vi tænke os imellem Mand og Qvinde. Den kan, t. Ex. — som Martyrlegenderne udvise det — være af religiøs, den kan — som Jeanne d'Arcs — være af patriotisk, den kan endvidere — som det vel oftest er Tilfældet — være . . ."

„Aa hør op, jeg beder Dem", udbrød Retmand, „hvem skulde hun have seet i de Omgivelser?"

Da jeg paa dette Spørgsmaal mærkede, at min Ven Retmand var meget ukyndig i det Capitel af Livets Bog, som efter Ovid er bleven døbt Ars amandi, og trods Tidernes forskjellige Modificationer af Kjærlighedstheorien, dog har beholdt Navnet: vilde jeg ikke spilde Tid paa at bevise, hvor løst og svagt hans Argument var, men sagde blot:

„Hun har da ikke altid været i de Omgivelser."

„Men var knap ude af Barnealderen, da hun, ved det før omtalte Dødsfald, kom til at staae aldeles ene i Verden, og modtog denne Plads paa * som — ja jeg veed ikke hvad jeg skal kalde den — thi den er hverken det Ene eller det Andet. Hun er hverken Huusjomfru, Kammerjomfru, Lærerinde eller

Selskabsdame, men hun er alle disse huuslige Functionairers, og desuden Herskabets, Børnenes og Tjenestefolkenes stadige Syndebuk, som skal gjøre hvad de Andre forsømme, huske hvad der er bleven glemt, faae Skjænd og Ubehageligheder for Alt hvad der er i Veien, aldrig have Ro, aldrig faae Tak; hun hører hverken til ude eller inde; hun er bestandigt mellem Kniven og Væggen; hun er ikke god nok til Herskabets Bord og for god til Tjenestefolkenes og kaldes „Jomfruen". Der har De hendes Stilling, og nu spørger jeg Dem om jeg, der alt længe har kunnet forsørge en Familie, men blot aldrig er falden paa slige Tanker, fordi jeg — som sagt — aldrig har havt Tid eller Anledning til at forelske mig — jeg mener, til at blive saadan rigtig indtagen — i noget Fruentimmer, nu spørger jeg Dem, om jeg ikke kan være glad ved at tænke paa at udrive dette yndige Væsen, der bevæger sig med mageløs Tact og Resignation i disse utaalelige Forhold, af en saadan Stilling? Det maa jo være et reent Misgreb af Vorherre, at hun nogensinde er kommen i den."

„Vorherre gjør aldrig Misgreb, kjære Retmand," svarede jeg smilende, „og trods Alt, hvad De har fortalt, bliver det dog endnu et Spørgsmaal om den unge Pige vil lade sig udrive af sin vanskelige Stil-

ling. Fruentimmerne have undertiden nogle meget curiøse Anskuelser i det Capitel."

„Fruentimmerne ere slet ikke saa dumme som De vil gjøre dem til at være," sagde Retmand ivrigt. „Jeg kjender sandelig meer end een vakker, net og velopdragen Pige, der vilde blive sjæleglad ved at modtage det Tilbud, jeg agter at gjøre den lille sorgmodige Skjønhed paa *, saasnart den uhyggelige Sag er til Ende — det forstaaer sig af sig selv — ikke før; og jeg venter, at hun ogsaa vil blive sjæleglad, og være taknemmelig sit hele Liv."

„Ja maaskee . . . Hvis hendes Hjerte er frit . . Hvis hun ikke fordrer . . ."

Jeg blev stikkende i Det, thi jeg vilde ikke gjerne sige min Ven Retmand, som baade er en duelig, retskaffen og velholden Mand, dertil endnu i sine bedste Aar og af et ret behageligt Udvortes, Noget, som han ikke kunde lide at høre. Desuden havde han jo i Grunden Ret i, at det maatte betragtes som en Lykke for en Pige, at blive udreven af en Stilling som den beskrevne. Jeg taug altsaa, men min Ven talte, og det med Fynd og Klem:

„Gud velsigne Dem, bliv mig fra Livet med det Nonsens, som De formodentlig har lært i en eller anden daarekistegal Roman. Fordre! Hvad fordrer et Fruentimmer? Et Navn og en Stilling i Samfundet?

Dem faaer hun ved sin Mand. Et net Huus og et godt Udkomme? Det bliver min Kones Lod. Frihed til at gjøre og modtage Besøg? Til at klæde sig efter sin Smag? Den skal hun have i fuldt Maal. Jeg har aldrig kunnet udstaae Huustyranner. Hvad vil De saa hun skal fordre mere? Troer De ikke, at hun kan staae sig ved til Gjengjæld for disse Goder, som hun modtager af mig, at styre mit Huus, opdrage vore Børn, hvis det er Vorherres Villie at give os saadanne, og fremfor Alt, at vise mig et smukt og venligt Ansigt, naar jeg kommer fra mine Forretninger? Har De Noget at indvende mod det Bytte? Er det ikke en meget fornuftig og practisk Opfattelse af det ægteskabelige Liv?"

„Jo tilvisse," svarede jeg spagfærdigt. „Jeg vil strax indrømme, at der er megen Sandhed i den Skildring, De har gjort, og at det ægteskabelige Liv, hvori begge Parter, til Punkt og Prikke, opfylde de nævnte Fordringer, er bygget paa et solidt Grundlag, og baade kan være hæderværdigt og godt. Jeg vil endvidere indrømme, at største Delen af de Fruentimmere, som ere opdragne i en stor By, som have gaaet i Institutter, som — saa godt som med Modersmelken — have indsuget Tanken om den Lykke, engang naar Tiden kom, at gjøre et godt Parti, og faae en Stilling (Position) i Samfundet, vilde være

tilfredse med Realisationen af Deres Skildring, og snarere fordre mindre end mere. Men, om den derfor vilde tilfredsstille den dybe, stille Natur, som De selv har beskrevet for mig, tilfredsstille den unge Pige, som alt har kæmpet med Livet, og i Kampen har erhvervet sig Bevidsthed om sine Kræfter, om sit moralske Mod og sin aandelige Selvstændighed: Det, kjære Retmand, er et ganske andet Spørgsmaal, og jeg tvivler om, at dets Besvarelse vil falde ud til Gunst for Deres Anskuelse og Opfattelse af det ægteskabelige Liv. Jeg troer tvertimod, at en saadan ung Pige — bevidst eller ubevidst — vil fordre noget Mere, eller rettere noget Andet, og betragte alle de af Dem nævnede Goder som en uvæsenlig Tilgift til det, for hende, ene Fornødne og Uundværlige, som De, kjære Retmand, synes aldeles at oversee."

„Nonsens!" sagde Retmand, idet han reiste sig og gik ned til sin egen Etage.

Jeg trak Veiret dybt, skrev hurtigt en Bestilling til Extrapostexpeditionen, pakkede min Vadsæk, gav foreløbig Besked om min Fraværelse til min Tiener, og var, en Time efter min Samtale med Procurator Retmand, reisefærdig, og nogle Minuter senere, paa Reisen.

Syvende Capitel.

Kun fremad higer Længslens Magt;
Ad Alt, som er tilbagelagt
Man blæser, man blæser:
Duidu duidu duidu dudu du.
Emilies Hjertebanken.

Og atter ud til Esrom-Søen.

Men denne Gang ikke længer den beskedne Fodvandrer, der for, fem Aar siden, kun havde havt det Maal at bade sit Øie og forfriske sin af Studium og Arbeide trættede Tanke i den stille, skovkrandste Søes og den yndige Omegns milde og velgjørende Indtryk, ikke længer den noisomme Fodvandrer, hvis hele Equipering indesluttedes i en lille Randsel; der hvilede, hvor han fandt et Hvilested, talte med Hvem, der syntes oplagt til at tale, og forresten lod Fem være lige, saalænge der var Bukar og Bær og Kildevand i Skoven, og en Sommerhimmels lysblaa Tag over Esrom-Søen og al dens Herlighed. Nei, denne Gang rullede jeg — som sagt — med Extrapost, havde lovet Postillonen dobbelte Drikkepenge for at komme hurtigt afsted, og var saa optaget af een Tanke og af denne ene Tankes Vigtighed for mig selv og Andre, at jeg aldeles glemte alt Andet, og ikke lagde mere Mærke til Egnen og Udsigterne, end jeg vilde have gjort det paa den natlige Fart igjennem et Hedeland.

Denne ene Tanke dreiede sig om „Min Søns Breve“, eller rettere, om den Opdagelse, jeg havde gjort paa det Blad, som fulgte umiddelbart efter det tiende Brev, en Opdagelse, der — saa forekom det mig idetmindste — maatte paa en eller anden Maade staae i Forbindelse med den forviklede Sag, som Procurator Retmand ikke, af Mangel paa tilstrækkelige Oplysninger, kunde bringe til Ende; den forviklede Sag, som havde givet ham Anledning til at forelske sig og til at holde en Forelæsning over det ægteskabelige Liv: en Procurator-Forelskelse og Forelæsning, der nærmest vare Aarsag i, at jeg ikke — som det ellers havde været rimeligt — raadførte mig med ham, men af Frygt for et overilet og uheldbringende Skridt, beholdt mine Formodninger, der jo muligt vare feilagtige, for mig selv, og besluttede i ethvert Tilfælde først, efter den Adresse, som jeg under Retmands Fortælling havde mærket mig, at søge den unge Pige, Gjenstanden for hans saakaldte Forelskelse, som jeg, halv med, halv mod min Villie, maatte identificere med det sortklædte, stille Barn, som havde stirret efter Fragtvognen, og med den unge Brevskrivers lille Legesøster.

Det er imidlertid vist, at jeg ingenlunde var vel tilmode ved den hele Sag, og at min Forstemthed, da Postillonen dreiede bort fra Landeveien, for ad en Sidevei at kjøre til Gaarden *, tog til i samme For-

hold, som jeg nærmede mig min Reises Maal, og uvilkaarligt maatte vende min Tanke fra det Vigtige til det Uvigtige: Nemlig til den besynderlige Rolle, som jeg, bekjendt med adskillige vigtige Facta, ukjendt af og fremmed for den Person, som disse Facta nærmest syntes at angaae, vilde komme til at spille i den forestaaende Oplysnings- og Opklarelses-Scene.

I fem Aar havde disse Papirer været i mit Værge, i fem Aar havde jeg forsømt de Skridt, som jeg, hvis jeg havde anet deres Vigtighed, jo absolut havde maattet gjøre, og hvormed skulde jeg egenlig bevise, at Uvidenhed var Skyld i denne Forsommelse? Hvem vilde troe mig, naar jeg fortalte den næsten eventyrlige Maade, paa hvilken de vare faldne i mine Hænder, og at jeg dog, naar Alt kom til Alt, var den Person, som havde reddet dem fra øiensynlig Ødelæggelse, fra Jorgens Drage, der sagtens havde slugt det Vigtige med det Uvigtige?

Vel forsøgte jeg at opmuntre mig med den ofte anvendte og almindelig anerkjendte Sætning: „Truth stranger than fiction", men det havde ingen Art, thi jeg mindedes uvilkaarligt, hvor ofte jeg havde erfaret, at Sandheden for at gjøre sig gjældende — saavel i Livet som i Romanen — maa ledsages af Sandsynlighed, og jeg følte med Gru, at Mangelen af denne, just i det paagjældende Tilfælde, kunde vendes

mod mig som et farligt Vaaben, der truede med at angribe Det, ethvert Menneske maa skatte som sit høieste Gode: et pletfrit Navn, paa hvilket der end end ikke hviler Skygge af Mistanke for Uredelighed eller Krogveie.

Ved nærmere Overlæg fandt jeg dog den sidste Frygt aldeles ugrundet; min nuværende Fremtræden var jo frivillig, og hvad i al Verden skulde have kunnet bevæge mig til den, hvis jeg havde været en . . . . . Jeg gad ikke fuldende Sætningen; jeg skammede mig ved den blotte Tanke om en feig Frygt, og gjentog lydeligt vor udødelige Holbergs: Ei Courage, Antonius! Jeg veed, Du har jo intet Ondt gjort."

Og den store Comikers, saa ofte prøvede og dog aldrig udtømte, Leveviisdom, forfeilede ikke heller denne Gang sin gode Virkning paa mit Humeur, og medens Postillonen holdt foran Façaden af en Hovedbygning og gjorde sin Ankomst saa notorisk som muligt ved at blæse Duidu duidu duidu dudu du: lagde jeg mit Ansigt i de behørige Folder, og overlagde paa hvad Maade jeg vilde introducere mig selv, og hvorledes jeg, uden at falde med Døren i Huset, vilde sondere den delicate Materie, som foranledigede mit Besøg, et Overlæg, der naturligviis — som alle den Slags Overlæg — var prædestineret til at være

forgjæves, thi Tingene gaae som oftest noget anderledes, end man har forestillet sig dem.

Ottende Capitel.

Thi hvert Familieliv er en Musik;
Fra Følelsen, som Mand og Viv forener
Den strømmer ud og Alting Klang forlener,
Og giver Livet Tact og Maal og Skik.
I Børn og Folk dens Strøm sig kun forgrener,
For sig at samle næste Øieblik;
Og af de fælleds Toner op sig svinger
Den Melodi, som Hjemmet gjennemklinger.
Paludan Müller.

Det er ganske besynderligt hvilket forstemmende Indtryk smaa Ubehageligheder og Uhøfligheder, ved Indkjørselen i en Gaard eller Indtrædelsen i et Huus, undertiden kunne gjøre. Hvad mig angaaer, maa jeg bekjende, at min Lyst til at komme i en Familie, for en stor Deel er afhængig af den Maade, paa hvilken Tjenestefolkene lukke op, høre Besked, o. s. v. Jeg har en, maaskee overdreven Tilbøielighed, til at lade mig paavirke af disse Tilfældigheder og til at tage det gamle Ordsprog: „Som Herren er, saa følge hans Svende ham efter," i bogstavelig Betydning, en Tilbøielighed, som ved denne Leilighed gjorde sig gjældende i den Grad, at jeg øieblikkeligt forkastede en i Vognen fattet Plan til at benytte mig af et paa tidligere Vandringer i denne Egn tilfældigt stiftet Be-

kjendtskab med den rige Proprietair, foran hvis statelige Hovedbygning jeg først havde maattet vente længe paa at blive indladt, dernæst havde faaet en meget usammenhængende og treven Besked, som blev afbrudt, da en skarp Damestemme kaldte paa den Person (efter det Udvortes at dømme en Stuepige) som var ifærd med at give mig den, og slutteligen maatte høre samme Damestemme erkyndige sig om Hvem jeg var og Hvad jeg vilde, i saa høie Toner, at de ikke kunde undgaae mig, i saa myndige, at jeg ikke kunde tvivle om, at det var Husets Frue, som uden at give Ordre til at jeg blev lukket ind, uden at bekymre sig om der blev givet mig Besked paa min Forespørgsel eller ikke: gjorde min Ringhed til Gjenstand for nogle, mildest talt, ubetimelige Bemærkninger.

Alt Dette betog mig aldeles Lysten til at træde ind i det uvenlige, ugjæstmilde Huus, og jeg var et Øieblik tilfreds over, ikke at have faaet sagt mit Navn, og altsaa at kunne fjerne mig ligesaa ukjendt og fremmed som jeg var kommen. Men hvorledes skulde jeg saa opnaae en Samtale med den unge Pige, for hvis Skyld jeg var reist til *? Deri stak Vanskeligheden, og jeg blev staaende raadvild, uden at kunne bestemme mig til at blive eller til at tage bort. Da jeg imidlertid, ved at kaste et Blik mod Haven, som strakte sig bag Huset, opdagede en med Gartnerarbeide be=

skjæftiget Mandsperson, gav jeg Postillonen Ordre til at kjøre hen til den nærmeste Kro, som jeg opgav ham, bad ham bestille et Værelse til mig, at pleie sig selv, saa godt han kunde, paa min Regning, og sine Heste paa Extrapostexpeditionens, og dernæst vente til jeg kom for at paategne hans Timeseddel. Da det var besørget, forlod jeg Steentrappen, paa hvilken jeg hidtil havde staaet, og uden at tage Notice af et Par nysgjerrige qvindelige Hoveder, som tittede frem mellem de høie Vinduers elegante Gardiner, begav jeg mig til Haven, hvor Gartneren — thi det var ham jeg havde seet — paa min Forespørgsel underrettede mig om, at Jomfruen var i Haven med en fremmed Herre, som nylig var kommen fra Kjøbenhavn, og at jeg, hvis jeg ønskede at tale med hende, vist gjorde bedst i at gjøre det af med det Samme. „Saa er det gjort med een Fortræd," tilføiede Manden, der atter havde taget fat paa sit Arbeide, uden at henvende sig til mig.

Jeg takkede ham høfligt for den givne Underretning, og vandrede uforstyrret gjennem den store Have, hvis smukke Anlæg aabnede flere Udsigtspunkter til Søen og de nærliggende Skovpartier, mellem hvilke røde Tage, hvide Lyststeder, travle Møllevinger og et enkelt Kirkespiir tittede frem i den milde, rolige Eftermiddagsbelysning, der, uden at besidde en Solned=

gangs magisk forskjønnende Kraft, dog er fordeelagtig for et Landskab, især for et sjællandsk.

Jeg var kommen til Havens Udkant, og standsede i Nærheden af en Bænk, der, formodenlig for Udsigtens Skyld, var anbragt paa en lille terrasseformet Forhøining, som skraaede nedad mod Søen, da jeg hørte Stemmer, og lidt efter bemærkede to Personer, en Herre og en Dame, som kom fra en Sidegang og styrede deres Curs hen mod den omtalte Bænk. De gik Arm i Arm og syntes saa fordybede i den Samtale, de førte, og i hinandens Beskuelse, at de hverken lagde Mærke til Sø eller Skov, Lyststed, Mølle, Kirke eller Eftermiddagsbelysning, end sige til min Ringhed, som, da jeg formodede, at den Ene af dem var den Person, jeg søgte, besluttede ikke at tabe dem af Syne, men saasnart der kom et Hvilepunkt i deres Samtale, at forvisse mig om min Formodning var grundet eller ikke, og i første Tilfælde forsøge paa, hvorledes jeg bedst kunde indlede mit vanskelige Ærinde.

De Vandrende standsede ved Bænken, og jeg kunde nu, lænet til et stort Kastanietræ, hvis Skygge jeg havde søgt for at lade dem gaae forbi mig, betragte dem i Ro og Mag og, med mindre jeg vilde afbryde den Samtale, som de, efter at have taget Plads paa Bænken, fortsatte, kunde jeg ikke undgaae at høre den.

Og hvorfor skulde jeg afbryde den, og derved

maaskee forstyrre et af de lykkelige Momenter, af hvilke der gives saa faa i Livet? For at undgaae den ufrivillige Fortroliges kjedelige og utaknemmelige Rolle? Ak, til den havde jeg jo været dømt lige fra den Stund af, da jeg, for fem Aar siden, havde kastet det første, nysgjerrige og deeltagende Blik paa det sortklædte, blege Barn, hvis Ydre havde frapperet mig, indtil nu, da dette samme Barn — jeg gjenkjendte hende trods Aarenes Udvikling og Forskjennelse — sad som en blomstrende Pige paa Bænken og, i Forening med sin Ledsager, udgjorde en smuk og interessant Gruppe i det venlige Landskab.

Og denne Gruppe fængslede mig, saa at jeg aldeles glemte at raisonnere over mig selv og min Stilling, mens jeg betragtede den unge Piges rørende og beskedne Ynde, der snarere blev fremhævet end skadet af hendes yderst tarvelige Dragt: en graa høihalset Bomuldstøis Kjole, hvis lille hvide Krusestrimmel sluttede ganske tæt om Halsen, og en rund Straahat, hvis eneste Prydelse var det bruunrøde Baand, med hvilket den var bunden under Hagen, en Dragt der, i sin Simpelhed, dannede en bestemt Modsætning til hendes Ledsagers Costume, hvis formelle Præcision og udsøgte Elegance, paa ethvert tydsk Badested, vilde have stemplet ham som en af de rige, reisende Engellændere, hvis Hovedbeskjæftigelse det er at faae Tiden slaaet

ihjel paa en god Maade, uden for megen Anstrængelse. Der var imidlertid Noget i hans Physionomie, som modsagde en saadan Hypothese; der var nogle Linier om hans sluttede Mund, nogle tidlige Furer paa hans Pande, der vidnede om stadig Beskjæftigelse med mentale Arbeider; der var noget Adspredt og Drømmende i det Blik, der mødte den unge Piges mørke, straalende Øine; der var blandet noget Smerteligt og Piinligt i det Udtryk af Velbehag, hvormed han betragtede hende.

Niende Capitel.

Then let us teach our trial patience,
Because it is a customary cross.

Shackespeare.

„Jeg forstaaer det ikke — sagde den unge Mand, der var den første til at bryde den Pause, som var indtraadt, idet de satte sig paa Bænken. „Jo mere jeg tænker derover, jo mindre forstaaer jeg det, og Du maa forklare, hvorledes det var muligt, at min Søster . . .“

„O kald mig ikke saa!“ sagde den unge Pige med stor Blidhed. „Du veed, at jeg ingen Ret har til dette kjære Navn, og det er længe siden de Barndomsaar, da jeg var saa lykkelig i den Tro, at det var mit, mit eget, ikke et Laan . . . dog lad os ikke

tale derom; nu, da Du er kommen hjem, vil jo Alt blive godt, og jeg vil være glad og freidig . . . Og ikke sandt, Du vil see denne Procurator Retmand, hvis mange Besøg ret har plaget mig, og over hvilke Fruen — og det ikke uden Grund — har været meget misfornøiet. . . ."

„Er han Din Formynder?"

„Nei, kjæreste Ludvig, hvor falder Du derpaa? Hvad skulde jeg med en Formynder?"

„Men hvad er han da? med hvad Ret og paa hvad Grund har han kunnet plage Dig?"

„O det veed jeg slet ikke. Jeg har en stor Tvivl om hans Ret i hele denne Sag, og jeg har kun forstaaet Eet af den, nemlig at han, med det Gode eller med det Onde, vilde have nogle Oplysninger, som jeg ikke har kunnet give, og nogle Papirer og Documenter, som ikke tilhørte mig . . ."

„Og Du har negtet ham disse Papirer? Du har ikke villet besvare hans Spørgsmaal? Du har ikke villet indvie den fremmede Mand i min Moders.... O Gud velsigne Dig for disse Ord, Maria!"

Han bøiede sig og trykkede et let Kys paa hendes Pande.

„Men jeg forstaaer ikke, at der er Grund til at takke mig derfor.... Det faldt jo af sig selv... Jeg kunde jo ikke give ham de Papirer, jeg ikke havde,

og naar jeg standhaftigt har negtet at give ham Be=
sked om, at der existerede saadanne Papirer, og at disse vare gjemte i Din Faders gamle Pult, som med de øvrige Meubler bleve sendte til Kjøbenhavn, til den gamle Fru Q., der har Noglerne, og jo nu maa udlevere dem til Dig: saa var det deels fordi jeg høitideligt havde lovet Din Moder, at intet Menneske skulde røre disse Pakker, som hun selv havde sammenbundet og ordnet, førend Du kom hjem; deels fordi jeg, paa Grund af det høitidelige Løfte, hun tog af mig, troede at der muligt i dem kunde være Noget ..."
Hun standsede.

„Ja tilvisse, der var Noget i dem! .... Gid det aldrig havde været der!" sagde den unge Mand mørkt.

„O bliv ikke vred, jeg mener jo ikke noget Ondt; men jeg har forestillet mig ... o bliv endelig ikke vred... Noget, som kunde gjøre Dig Fortræd, Noget, som Du kunde have skrevet i en Overilelse, i en forbigaaende Stemning, for hvis Følger Din Moder frygtede, og som hun dog ikke ansaae sig berettiget til at tilintetgjøre ... Bliv ikke vred, hvis jeg udtrykker mig galt ... noget Politisk ... Noget, som naar det blev bekjendt, kunde skade Din Fremtid. . ."

„Min kjæreste Maria" — og det mørke Udtryk i den unge Mands Ansigt veg for et Smil over den

uventede Yttring — „har Du ikke havt anden Sorg eller Frygt, saa kunde Du rolig have givet dem i Hænderne paa hvem det skulde være. Jeg vil imidlertid see denne Procurator Retmand, og høre paa hvad Grund og med hvad Ret han gjør Fordringer i min Moders Bo, og hvorfor han ikke har gjort dem i rette Tid og ad de lovbefalede Veie . . . og saa vil jeg see" — og den unge Mand sukkede dybt — „at bringe de øvrige Ting i Orden. — Men min Moder maa dog have givet Dig nogle Forklaringer, Maria?"

„O ja vist, nogle sørgelige Forklaringer . . . lad os ikke tale derom . . ."

„Vi maae tale derom, Maria," sagde den unge Mand med høitideligt Alvor; Du maa sige mig, hvorledes Du efter disse Forklaringer, efter den Disposition, jeg havde gjort, kunde behøve , . ."

„Men Du maa jo vide det, Ludvig? Hvorfor skal jeg gjentage hvad der dengang var saa smerteligt, hvad jeg har brugt saa megen Tid til at forsone mig med? Hvorfor skal jeg gjentage, at Din Moder, som jeg troede min egen, og bestandigt havde æret som saadan, en Dag — ak, det var kort før hendes Død — kaldte mig ind til sig og tiltalte mig med uvanlig strænge Ord. Jeg husker dem ikke saa nøie, men deres Indhold faldt tungt paa min Sjæl. Jeg

var ikke hendes Datter, ikke Din Søster; jeg var et fattigt Barn, hun havde gjort vel imod, og som hun nu bød at gaae ud i Verden og tjene sit Brød."

„Og Det sagde hun til Dig?"

„Ja kjære Ludvig, hun sagde Det, og meget Mere. Hun sagde, at hun havde havt andre Planer, da hun tog mig til sig, og at hun dengang havde haabet, at kunne sørge godt for min Fremtid, men disse Planer vare strandede — sagde hun — og det Lidt, hun eiede, tilfaldt naturligviis Dig, hendes Søn, og var tildeels alt omsat i rede Penge, for at bestride Din Reise . . . Jeg fandt det saa rimeligt og rigtigt. Jeg takkede hende for Alt, hvad hun havde gjort for mig, lige fra min spæde Barndom af, for Alt, hvad jeg hidtil havde modtaget som Barnets Ret, og nu maatte erkjende som ufortjent Godhed..."

„Og Det kunde hun udholde at høre? Hun modtog Din Tak? Bliv ved, Maria, jeg beder."

„Hvorfor skulde hun ikke modtage den? Jeg meente den jo saa ærligt og oprigtigt. Jeg holdt saa meget af hende, jeg kunde ikke tænke mig, at hun ikke var min Moder, at jeg var en Fremmed."

„Og saa?"

„Saa ordnede hun alle sine Ting med en uvanlig Iver, som forskrækkede mig, og tog det omtalte Løfte af mig. Samme Dags Aften blev hun syg,

farligt syg, og under sin Sygdom talte hun kun om Dig — hun var altid i Vane med at tale meget om Dig — men nu talte hun om intet Andet, og hun stødte mig bort fra sig, og skjøndt jeg vidste, at det var Sygdom og Vildelse, blev jeg dog saa uhyre bedrøvet derover. Men Doctoren sagde til mig, at der hvilede Noget paa hendes Sind, og bad hende sende Bud efter Præsten, som var kommen i Din Faders Sted. Hun vilde ikke, hun kaldte kun paa Dig, og Du var saa langt borte."

Den unge Pige standsede et Dieblik og aftørrede Taarerne, der trillede ned fra hendes mørke Dine. Efter en kort Pause vedblev hun:

„Da jeg havde lukket hendes Dine, blev Alt gjort som hun havde forlangt det. Her var Penge til alt Fornødent. Rettens Folk, som kom fra Esrom, fandt Alt i den meest mageløse Orden. Der var tænkt over Alt, sørget for Alt . . ."

„Undtagen for Dig," udbrød den unge Mand med lidenskabelig Heftighed. „Jeg gyser ved at tænke paa, at Du har staaet saa ene og forladt . . ."

„O, det var ikke det Tunge, Ludvig! Hvormange have ikke været eensomme og forladte, og have dog fundet deres Vei igjennem Livet? Det Tunge var at vide, at al den svundne Lykke kun havde været en Drøm, at den Moder, jeg havde æret, den Broder,

om hvis Fremtids-Forhaabninger alle mine stille Barndomstanker havde dreiet sig, ikke var min Moder, ikke var min Broder. Det var en Drøm, at de havde elsket mig; det var ikke Døden, ikke Fraværelsen, som havde skilt mig fra dem; nei, de havde selv frivilligt og pludseligt, og uden at jeg kjendte nogen Aarsag dertil, forstødt mig, og som en Fremmed stod jeg i det Huus, i hvilket og for hvilket jeg havde levet som en Datter. O, Ludvig! da var der eet Dieblik, et eneste, i hvilket der rørte sig en bitter Følelse i min Sjæl, eet Dieblik, i hvilket det forekom mig, at alle Kjærlighedens og Taknemmelighedens Baand, som havde bundet mig til Livet, vare brudte, og at Livet selv maatte være brudt med dem... Jeg husker det som om det var igaar... Seer Du" — og hun pegede med sin Finger i en bestemt Retning hen i den aabne Udsigt — „derovre! Jeg kan tydeligt kjende den Plet, paa hvilken jeg stod, skjøndt Omgivelserne nu ere saa forandrede, og det gamle Huus, i hvilket vi boede efter Din Faders Død, nu er ombygget; derovre stod jeg, og saae Vognen blive pakket med de sidste Mindesmærker om det Svundne; der stod jeg ubevægelig og kold, og klamrede mig, halv ubevidst, til de livløse Ting, som indesluttede Dine Breve, Dine Manuskripter, endeel af det Tankeliv, der havde forbundet os..."

„Men hvorfor, i al Verden! beholdt Du dem ikke?

Disse Ungdomsarbeider, som jeg i en halv barnagtig, halv forfængelig Meddelelseslyst sendte til Moder og Dig, for at I skulde læse dem — hvorfor beholdt Du dem ikke? hvor ere de?"

„Jeg havde lovet Din Moder, ikke at røre et Blad, ikke at beholde det Mindste, og jeg har holdt mit Løfte."

„Men, hvor ere de da?"

„I den gamle Pult, i Kjøbenhavn. Der kan Du finde det Altsammen, og Fru Q. har Nøglerne. Saaledes havde Din Moder bestemt det... O, jeg havde saa gjerne beholdt blot eet Blad, eet Minde om det Forgangne... og da Vognen rullede bort, da fortnede det for mine Øine, og det forekom mig, at Jorden maatte aabne sig og sluge mig.... Det var kun eet Øieblik, Ludvig!... Der faldt en lille Kasse af Vognen... den gik itu og viste mig sit Indhold, Dit Portrait, der var malet det Aar, Du blev Student... Og det smiilte til mig, som Du selv havde smilet, naar Du kom hjem i Ferien og bragte Noget med, en Tegning eller et Digt til Din lille Søster... Og for dette Smiil veg den bittre Følelse, Ludvig.... Jeg var ikke længer ganske fattig, jeg eiede endnu Noget, som var mit, et Minde, som Ingen kunde tage fra mig.... Og saa besluttede jeg at bære Livet taalmodigt, at fylde min Plads i det saa godt jeg kunde;

da huskede jeg medeet, at de Forældreløse have en Fader i Himlen, og da gjentog jeg de gamle Ord, jeg havde læst i min Barndom, men som jeg dengang ikke ret havde tænkt over eller forstaaet rigtigt. Nu kom de og besøgte mig med en vidunderlig Trost, mens jeg gjentog for mig selv atter og atter, at der ikke falder en Spurv til Jorden, uden at Gud vil det. Og saa gik jeg stille og rolig henad Veien.... See derovre, jeg kan skimte Stien, jeg gik ad.... Præstens i G. havde været venlige imod mig... Jeg blev der til jeg fandt denne Plads... passede mit Arbeide saa godt jeg formaaede"....

„Og, ikke sandt," spurgte Ludvig hurtigt, „man var god imod Dig, siden Du blev her? Det var umuligt Andet, man maatte være kjærlig og god imod Dig? Ikke sandt?"

„Jeg elskede denne Egn," svarede hun undvigende. „Alt Andet havde forandret sig, men Esrom-Søen laa i sin Krands af Skove, Lyststeder og Landsbyer, ligesaa blank og blaa som i min Barndom... og naar dens Herlighed ved Vintertide var hyllet i Taage, eller bundet af Frosten: saa tænkte jeg bestandigt: Til Foraaret! Og naar det længselsfuldt ventede Foraar kom, saa tænkte jeg: Naar Ludvig engang kommer hjem — og han maa jo komme engang — da vil han besøge denne Egn, i hvilken han har tilbragt sin

egen Barndom og levet med sine Forældre, og saa tænkte jeg, at vi muligt kunde mødes endnu engang i dette Liv.... O, Du finder mig vist meget barnagtig, at jeg kan fortælle Sligt... men seer Du," tilføiede hun i en næsten spøgende Tone, „jeg har jo ikke taget feil.... Fra idag af vil jeg ogsaa være saa freidig og glad, og det fremmede Brød skal ikke længer være bittert."

„Og det var altsaa bittert i disse lange, lange Aar? Det er skrækkeligt at tænke paa. O, min Moder, hvor kunde Du...?"

„Din Moder meente det jo saa godt," svarede den unge Pige i en munter og livlig Tone. „Har hun ikke opdraget mig, det fattige, forældreløse Barn? Har hun ikke altid været god og kjærlig imod mig, undtagen netop i den sidste Tid.... Og det var jo en Følge af Sygdom og Ildebefindende.... O, tvivl ikke om, at jeg ærer hendes Minde... og naar Du en anden Dag kommer herud — idag lader det sig neppe gjøre; det er snart Aften og man savner mig vist til mit Arbeide — men næste Gang, naar Du kommer, saa vil jeg bede om Lov til at gjøre en Vandring derover, hiinsides Søen, hvor det gamle Huus stod, hvor Din Moders Grav er.... Jeg pleier een Gang hvert Aar at gjøre denne Tour, men i Aar vil jeg ikke gaae allene..."

„Og det fremmede Brød var altsaa bittert, usigelig bittert," afbrød Ludvig hende, uden at tage Notice af hendes sidste Ord.

„Det var vist ikke bittrere for mig, kjære Ludvig!" — svarede hun blidt — „end det maa være det for Enhver, som af Mangel paa Kræfter, Kundskaber og Erfaring ofte kommer til at mishage sine Foresatte.... Jeg har i disse Aar ofte maattet tænke paa de mange Bøger, de mange Fortællinger og Romaner, Din Moder og jeg læste i de lange Vinteraftener — nu læser jeg aldrig" — (og der undslap hende et lille Suk, idet hun gjorde den sidste Bemærkning) „jeg har saa ofte maattet tænke paa, at der næsten altid i disse Bøger fandtes Skildringen af en eller anden fuldkommen Person, der gjorde Alt saa rigtigt, altid behagede sin Omgivelse, ja — var feilfri; jeg har endvidere tænkt over, at disse Personer næsten altid vare skildrede lige saa unge og uerfarne som jeg selv har været det i disse Aar, og at det desuagtet lykkedes dem at undgaae mange af de Vanskeligheder, som jeg med al min Flid og Umage ikke har kunnet undgaae, førend Erfaring, lidt efter lidt, oplærte mig dertil, og saa er jeg af al min Tænken over det Læste kommen til det Resultat, at jeg sagtens maa have været mere end almindelig eenfoldig, da jeg begyndte Livet paa egen Haand — thi

saadan kan man med vel Føie altid kalde Livet hos og blandt Fremmede — men i de sidste Aar er det alt gaaet mig bedre, og fra i Dag af vil det gaae saa meget, meget bedre, det kan jeg føle.... Og een Gang hvert Aar ville vi sees.... Men nu maa jeg gaae, jeg har alt været her for længe."

Hun rakte ham Haanden til Afsked; han tog den, men slap den hurtigt, uden at sige eet Ord.

Den unge Pige saae paa ham med et veemodigt Udtryk, og tilføiede derpaa i en sagte, undskyldende Tone:

„Du er vist forundret over, at jeg ikke byder Dig op i det store, rige Huus, og vederqvæger Dig efter Din Reise.... tilgiv (og hun rødmede, formodenlig paa Husets Vegne) De vilde maaskee ikke kunne lide det.... der er saa megen Travlhed, og jeg bør ikke blive længer fra mit Arbeide.... Farvel!"

Og hun reiste sig.

Tiende Capitel.

O! Hverdagslivet ligner selv en Drøm,
Hvor Misforstaaelser forbittre Sindet!
Men her hos Dig er denne Drøm forbi.
Heiberg.

„Du maa blive, Du maa høre mig," udbrød Ludvig, heftigt. Den unge Pige, der alt havde fjer-

net sig nogle Skridt, vendte sig om, og saae forbauset og forventningsfuld paa ham. Men han taug, og det var som om han ledte efter Udtryk til at gjøre hende en Meddelelse, der tilvisse ikke kunde være af de lette eller behagelige.

„Jeg kan ikke," udbrød han tilsidst — „det er umuligt! Maria, de Bortgangne kunne ikke forsvare sig, og man maa ikke angribe de Forsvarsløse.... Jeg har haabet og troet, at Du var underrettet.... nei, det er ikke det jeg mener.... Jeg har haabet og troet, at Du, efter verdslig Beregning, var sørget for...."

„Men det er jeg jo ogsaa, kjære Ludvig, jeg har jo lært endeel, og lærer hvert Aar mere, og kan arbeide... Gjør Dig dog ingen Sorger for min Skyld..."

„Det var ikke Sorg for Dig, Maria, som kastede en Skygge paa mit Liv i disse Aar, som mørknede selv Poesiens og Kunstens Glæder, og hemmede min Virksomhed...."

„Men det er jo forfærdeligt, Ludvig! Hvad var det da?"

„Ikke nu, engang i Tiden," svarede han bestemt. „Hør mig, min Pleiesøster. Min Moder havde den Plan, i Dig at opdrage en Hustru til sin eneste Søn — nei, bliv nu ikke bange, det var jo blot min Moders Plan, jeg selv tænkte aldrig derpaa, maaskee just

fordi jeg elskede Dig som min lille Søster, maaskee fordi jeg aldrig kunde tænke ud i Fremtiden, men altid maatte leve og aande i det nærværende Indtryk. Min Moder forbandt med denne Giftermaalsplan endnu en anden, som jeg, i dette Øieblik, ikke vil nævne, men hvis endelige Maal dog var, efter en — tilvisse verdslig — men dog, efter hendes Anskuelse velmeent og rimelig Beregning, at sikkre Din og min Fremtid og gjøre os, hvad hun kaldte, lykkelige. Hun havde i hele denne Plan hovedsagelig tænkt paa mig, paa den Søn, hun, efter sine Begreber, elskede over Alt i Verden; hun havde villet være mit Forsyn, og hun havde — saavidt jeg kan indsee — begaaet en stor... stor Uret. Jeg blev rasende, da hun, foranlediget dertil af nogle taabelige Spørgsmaal, jeg havde gjort om min lille Legesøsters Herkomst, selv underrettede mig om denne Plan, og med en ømfindtlig Naturs dybt krænkede Stolthed, med en mandig Selvfølelses Forbittrelse over, at man ad en Omvei havde villet forskaffe mig Det, som det maa være enhver Mands Sag at erhverve for sig selv, skrev jeg et vist meget overilet og heftigt Brev til min Moder — jeg har saa ofte fortrudt det efter hendes Død, fortrudt, at jeg ikke forsøgte paa at tale med hende — men jeg kunde ikke dengang.... Der var en usigelig Trods i mit Hjerte... og selv om jeg havde elsket Dig saaledes.... Dog

lad os ikke tale derom!... Jeg stormede da ud i Verden, uden Afsked, uden Plan, og modtog i Hamborg med Forbauselse et fuldkommen roligt og fattet Brev fra min Moder, hvori hun bad mig om at nyde min Reise, glædede sig over, at jeg var bleven revet ud af det døde Bogliv, som — naar jeg ingen Embedsexamen vilde tage — efter hendes Mening, var aldeles frugtesløst; dernæst underrettede hun mig om, at der hos Handelshuset Z. i Dresden fandtes Pengebreve og Anviisninger til mig; slutteligen forsikkrede hun mig, at Alt var ordnet herhjemme efter mit Ønske, og bønfaldt mig om at være rolig og fornøiet, og fremfor Alt styrke min Helbred, for hvilken hun, i de sidste Aar, altid havde næret en overdreven Ængstelse.

Dette Brev — den besynderligste Blanding af den ømmeste, vidtrækkende Omsorg og den meest iisnende, hjerteskjærende Kulde, dobbelt besynderligt, naar det betragtedes som Svar paa min heftige, overilede Skrivelse — var det sidste, jeg modtog fra hende. I Dresden fandt jeg hos det Handelshuus, til hvilket hun havde adresseret mig, Efterretningen om hendes Død. Det var ikke Dig, men Birkedommeren paa Esrom, som meddeelte mig den. I min første Smerte — hendes Død gjorde et langt dybere, og især et langt piinligere Indtryk paa mig end min Faders havde gjort det — oversaae jeg denne Biom-

stændighed, der senere ofte har gjort et uhyggeligt Indtryk paa mig."

„O tilgiv," sagde den unge Pige hurtigt, „jeg kunde ikke skrive dengang . . . Jeg var saa bange for at klage, og siden har jeg aldrig vidst, hvor Du var . . ."

„Jeg besvarede dette Brev med en Fuldmagt til i Et og Alt at ordne Tingene saaledes som min Moder havde bestemt. Jeg sendte den til Birkedommeren paa Esrom, som jeg i min Barndom havde seet hos Fader, og der var mig bekjendt som en redelig og duelig Mand . . . og med det Brev, der ledsagede den, havde jeg i lang Tid afsluttet enhver Forbindelse med Hjemmet. . . Ja, jeg undgik at tænke paa det, thi selve Tanken var forbunden med noget Pinende, noget Smertende og Ydmygende.

Og saa blev jeg en hjemløs Vandrer, Maria, og jeg har nydt Meget, liidt Meget i disse Aar! Det er begrundet dybt i min Natur, at der maa et stort Maal af Nydelse, et stort Maal af Lidelse til at udvikle og opdrage mig . . . og et stort Maal af begge har været min Lod, mens jeg paa min Vandring undertiden har maattet arbeide for mit Brod, undertiden har maattet kæmpe for den blotte Tilværelse. . . . Men i Arbeidet har der været Nydelse, i Kampen Følelse af Selvstændighed. . . (Han standsede

et Dieblik, og tog hendes Haand, derpaa vedblev han med noget sagtere Stemme:) „Og mange Indtryk ere gaaet igjennem min Sjæl, og ofte har dette brusende, lidenskabelige Hjerte troet, at det elskede med alle sine Kræfter — ak, Maria, naar man gaaer ud i Livet, det brogede, det stærkt bevægede, da noies man ikke længer med Digterforelskelser, der sværme for et Indtryk og et Billede — og ofte har jeg troet, at jeg var ved at gribe det Ideal, der skulde og maatte realisere al Livets Lykke, og naar det syntes grebet: da svandt det som en Taage, og efterlod, som oftest, intet Spor, undertiden en flygtig Erindring om en eller anden begaaet Daarskab. Men midt i det bevægede Liv, midt i al den ydre og indre Kamp, jeg har maattet bestaae, hævede der sig, en enkelt, sjelden Gang, et mildt, fromt Billede: Det var denne stille Sø, denne yndige Egn, og over dem svævede min lille Legesosters vidunderlige, dybe, klare Dine, disse Dine, som havde lyst for mig i min Barndom; som havde vækket mig paa Eventyrets og Phantasiens Kyst, og lig den himmelske Sandhed, for hvilken de jordiske Taager maa svinde, havde luttret og forklaret de brogede Syner; disse Dine, som første Gang havde vakt Begeistring og Kjærlighed i min Sjæl; som havde været Gjenstand for min første Sang; som udgjorde mit første, elskede Minde . . . og da forekom det mig

undertiden, at jeg havde været en Daare, der selv havde viist min Lykke fra mig; da tænkte jeg — først sjelden og siden oftere — halv med Lyst og halv med Gru, paa min Moders Plan . . . Da tænkte jeg: min lille Søster har vel længst en Husbond og et Hjem, og det er ved hendes Arne, at jeg engang, naar jeg kommer fra den lange Vandring, vil udhvile, det er under hendes Tag, at jeg vil samle den bevægede Tilværelses mange Indtryk; det er af hendes dybe, stille Blik jeg vil øse Trøst og Resignation... Og da, Maria, da foer der undertiden en Smerte gjennem min Sjæl, naar jeg kom til at tænke paa den fremmede Mand, der maaskee var Din Husbond, paa det Hjem, til hvilket jeg selv skulde komme som en Fremmed . . . Og jeg udmalede disse Tanker, jeg dvælede oftere og oftere ved dem; de blandede sig med Følelsen af Hjemvee, med Længsel efter Sundet, Bøgeskoven og Esrom-Søen, efter de hjemlige Toner, der næsten vare blevne fremmede for mit Øre. . . . Da forestillede jeg mig, at Du muligt endnu var ubunden, at jeg muligt selv kunde vinde min lille Legesøster . . . jeg glemte den Hindring, som engang havde syntes mig saa uovervindelig... Jeg glemte... Og nu Maria, nu kan jeg sige det, den er forsvunden denne Hindring, forsvunden med disse Papirer, som paa en ubegribelig Maade, uden Din, uden min Skyld,

ere borte, thi de findes ikke, paa det Sted, Du har nævnet) og nu, kan jeg sige det, nu, da den levende Virkelighed staaer for mig — skjønnere end selv den skjønneste Erindring — nu, da alt det Svundne synes mig en lang, forvirret Drøm, og jeg føler mig vaagnet her hos Dig, her i denne yndige Egn — et Billed paa Dig selv, saa fordringsløs i al sin Rigdom, saa rig i al sin Fordringsløshed — nu kan jeg sige det, Maria: Min Moders Plan indeslutter mit Livs høieste, ja dets eneste Ønske."

Ellevte Capitel.

Mira come son bella e come lieta!

Tasso, la Gerusalemme, Canto XII, St. XCI.

. . . At vi under vort Livs Strid kunne bevare i vor Sjæl en stille, en bestandig Glæde i Herren!

Martensen.

Læseren har forhaabenlig glemt, at jeg under hele denne lange Samtale stod lænet til et Træ, saa ubevægelig som om jeg var bleven forvandlet til en Træstamme, men dog en yderst opmærksom Tilhører. Vel havde jeg — navnlig i Begyndelsen, og da de bortkomne Papirer første Gang bleve omtalte — inderlig Lyst til at træde frem og give den Oplysning om dem jeg formaaede, men jeg var bleven afholdt fra dette — under andre Omstændigheder meget na-

turlige Skridt — af Frygt for — ved min ubudne Trediemands Nærværelse — at forstyrre et gunstigt Moment, der maaskee aldrig mere vilde vende tilbage under de samme Betingelser. Ved at betragte disse to Personer, der syntes som skabte for hinanden, havde jeg nemlig sat mig i Hovedet, at de ogsaa — i aandelig Betydning — maatte finde hinanden, og at de Skygger, som, efter deres eget Udsagn, svævede over nogle Perioder af deres Tilværelse, vilde vige som Dug for Sol, saasnart et saadant aandeligt Møde havde hævet dem over Taagernes og Misforstaaelsernes Sphære, til gjensidig Erkjendelses klare Region, og, skjøndt jeg tilvisse havde ventet mig noget mere Lidenskab og Kraft hos den unge Mand, og, navnlig i Begyndelsen af Samtalen, havde forarget mig over en vis tilbageholdende Kulde: var jeg dog meget tilfreds med hans sidste Replik og ventede nu blot det — som jeg formodede — gunstige Svar paa samme, for at gjøre en Ende paa den lange Lyttescene, og selv blive en af de talende og handlende Personer, uden at lade mig skræmme af Ludvigs Glæde over Papirernes Forsvinden, en Glæde, som jeg — der endnu ikke har bragt det saa vidt, at jeg, ved Hjælp af de aandelige Goder aldeles kan oversee og undvære de timelige — fandt noget vel genial, og paa hvilken jeg — det være bekjendt uden Skam — heller ikke troede ret.

Jeg blev da meget skuffet og ærgerlig, da Maria, istedenfor et naturligt Udbrud af glad Overraskelse, eller den i Romanerne sanctionnerede, undseelige, blufærdige Taushed, som gjælder for et Ja: hævede sine store, mørke Øine, uden mindste Tegn paa Forvirring, og dernæst med Klarhed og Bestemthed sagde: „Det kan aldrig skee."

„Og hvorfor ikke," spurgte den unge Mand, der tilvisse ikke var forberedt paa dette Svar, og heller ikke — saavidt jeg kunde skjønne — havde Grund til at være det. „Du har jo dog selv sagt, at jeg var Dig kjær som ingen Anden; Du har selv sagt, at Du i Din Barndom var lykkelig ved den Tanke, at skulle leve for mig, med mig....

„Men som Din Søster" — afbrød hun ham hurtigt — „der rolig og tilfreds kunde læse de Ord: „„Nu som erotisk Følelse er den baade død og begraven....""

„Det er sandt" — og der gik et veemodigt Smiil over den unge Mands, i dette Øieblik, interessante Physionomie — „jeg mindes godt, at jeg engang har udtrykt mig saaledes... det var i hiin Gjæringens og Kampens Periode... og jeg vedkjender mig endnu disse Ord: „„Død og begraven."" Jeg har kun at tilføie: „„Opstanden i Kraft, for at leve i uforkræn-

kelig Klarhed, uberørt af, ublandet med andre Indtryk, over dem alle.""

Og atter greb han hendes Haand, men hun traadte tilbage.

„Du bedrager Dig selv," sagde hun, mens hendes skjønne, blode, endnu næsten barnlige Træk oplystes af en mild Glæde. „Du lever i Din Kunst, i den og for den slaaer Dit Hjerte, og alle de mange Indtryk, Du omtaler, ere kun til for Dig, forsaavidt som Din Kunst kan optage dem, forsaavidt som Du kan amalgamere dem med den. Jeg veed, at det er saa, jeg er glad over denne Viden, Ludvig, thi jeg troer ikke, at jeg kunde holde af Dig som jeg gjør det, hvis det var anderledes. ... Nei, afbryd mig ikke... Jeg veed godt, at Du mener det ærligt og oprigtigt, og at Du ikke i dette Dieblik kan klare det for Dig selv, at det er Følelsen af min — som det forekommer Dig — forladte Stilling, af det Tryk og de Skygger, som — saa synes det Dig — hvile over min Tilværelse: At det er denne Følelse, som frister Dig, Momentets og Illusionernes letbevægelige Barn, til i et Anfald af Medlidenhed og Ædelmodighed, at begaae en Daarskab... Modsiig mig ikke, Ludvig, jeg veed det bedre end Du selv, fordi..."

Hun betænkte sig et Dieblik, derpaa vedblev hun med fast Stemme:

„Fordi Kjærligheden, den sande, er meget klar-seende. Lad mig sige Dig, Ludvig, at jeg, fra i Dag af, vil, maa være lykkelig, (ja jeg er det allerede) at jeg vil tage fat paa Livet med nyt Mod, med nye Kræfter, og stræbe efter, under Guds Bistand — at være, blive en af de hjælpende og tjenende Aander, hvis Hverv det er at lette og mildne dets Besvær — og jeg har en forunderlig Forudfølelse af, at jeg vil finde rig Anledning til at udføre et saadant Hverv, og at jeg vil være, blive lykkelig deri — og hver Gang Dine Sange, Dine Toner naae til mig (og de ville naae mig, Ludvig, jeg veed det vist) da vil jeg tænke paa denne Time, uden Smerte, med stille, dybt-følt Glæde.... Men lad mig ogsaa sige Dig," (og hendes Stemme blev medeet saa sagte, at jeg maatte anspænde mine Høreorganer for at fange dens Lyd) „at jeg, hvis jeg modtog Dit Tilbud, hvis jeg — om kortere eller længere Tid — saae Dig at lide under denne Times Overilelse, saae Dig neddragen fra den Sphære, i hvilken Du, fri og ubunden, kan leve for Din Kunst og hengive Dig i dens Indtryk: Da Ludvig, da vilde jeg være ulykkelig, ja meget ulykkelig; da var der Noget jeg maatte bebreide mig; det er der ikke nu; da vilde jeg lide og under min Lidelse sukke: Jeg elskede ham ikke — idetmindste ikke paa den rette Maade — da vi efter de lange Aars Adskillelse stode

sammen ved Esrom-Sø; jeg har kun tænkt paa mig selv, men glemt ham, hans Kunst: hans Liv, hans Kjærlighed!"

Og som et Lyn var hun forsvunden.

„Det er Nemesis," sagde den unge Mand, „hun rammer seent, men sikkert."

Og han fjernede sig til den modsatte Side, uden at see til Hoire eller til Venstre.

Tolvte Capitel.

Man spricht vergebens viel, um zu versagen;
Der andre hört von allem nur das Nein.
Gøthe. Iphigenie auf Tauris.

Et Afslag — eller med Frier-Terminologiens noget uskjønne Udtryk, en Kurv — er og vil sagtens til Verdens Ende forblive en yderst ubehagelig Ting. Lad det være indklædt i smukke Ord, lad det have alle rimelige, gyldige og fornuftige Grunde, lad det være krandset af eller dækket med Roser, lad det — som det vistnok i det nærværende Tilfælde var det — være udsprunget af Kjærlighed: Det hjælper Altsammen ikke. Det er og bliver dog et Afslag, det vil sige noget Utaaleligt og Piinligt, gjennem hvis forskjellige Indklædninger og Grunde, Den, der faaer det, kun hører det lille Ord „Nei!"

Denne Betragtning fløi igjennem mit Hoved og

bragte mig til at forsomme det Dieblik, i hvilket jeg havde kunnet standse den bortilende Ludvig. Jeg følte instinctmæssigt, at Dieblkiket var yderst ugunstigt, til at give og modtage Forklaringer. Desuden var det bleven silde, og der var — saavidt jeg kunde skjønne — Intet for mig at gjøre, uden at begive mig bort, lige saa stille og ubemærket, som jeg var kommen.

Jeg spadserede da hen til Kroen, expederede Postillonen, og begyndte at indrette mig saa godt jeg kunde i det til mig bestilte Værelse, efter en Regel, som jeg ufravigelig følger, nemlig, at man skal gjøre sig ethvert Opholdssted — selv det aldeles temporaire — saa hyggeligt og behageligt som Omstændighederne tillade det. At disse, i det nærværende Tilfælde, kun tillod et meget lille Maal af Hygge og Comfort, oversaae jeg, under mit foreløbige Arrangement, og da det var tilendebragt, trøstede jeg mig med, at Noget altid er bedre end Intet. Dernæst havde jeg en lille Samtale med Verten om Aftensmad, Seng, o. s. v., og lod som om jeg ikke mærkede hans meget uforstilte Forbauselse over, at jeg agtede at slaae mig til Ro en — ja maaskee flere Dage — i hans Kro. (Som bekjendt ere de mindre Vertshuse og Kroer i denne Egn mere indrettede paa at huse Heste og Vogne end Reisende, der sædvanligt kun opholde sig meget kort i dem.) Da han imidlertid ingen rimelig Indvending

kunde have mod en enkelt Herre, som var kommen med Extrapost, formodenlig havde faaet godt Skudsmaal af Postillonen, og ovenikjøbet erklærede sig villig til at tage tiltakke med hvad Huset formaaede: lovede han at gjøre sit Bedste, og begyndte en Historie om at han engang havde huset en Grevinde, hvis Vogn var gaaet itu paa den daarlige Vei til *, og at bemeldte Dame havde været meget tilfreds, ja, hvad mere var, baade hendes Kammerjomfru og hendes Tjener havde været tilfredse, og det maatte jeg sagtens vide, at den Slags Folk vare de allervanskeligste. Jeg gav Manden ubetinget Ret og lovede at blive ligesaa tilfreds som Grevinden havde været det, et Løfte, hvis nøiagtige Overholden formodenlig ikke krævede store Anstrængelser i den Retning. Dernæst roste jeg Egnen, og efter at jeg havde aflagt Beviser paa, at jeg kjendte den meget nøie, omtalte jeg hans Kro, som et fortrinligt Punkt til at gjøre Excursioner fra, en Omtale, der lod til at kildre hans Øren paa en behagelig Maade, medens det ved en stiltiende Contract imellem os blev overseet eller glemt, at Nøddebo, Fredensborg, ja næsten hvert Sted, jeg havde kunnet nævne ved og omkring Esrom-Søen, maatte betragtes som ulige gunstigere, naar man ikke — som jeg — havde ganske særegne Grunde til at vælge den lille Kro ved *.

Enten det nu var den Roes jeg havde givet hans Vertshuus eller den flittige Tommen af et lille Snapseglas, eller — hvad der er rimeligst — begge Dele i Forening, som bevirkede det: vist er det, at min Vert kom i et fortræffeligt Humeur og begyndte, mens jeg i Skjænkestuen indtog mit tarvelige Aftensmaaltid, med stor Snakkesalighed og ikke ganske uden Lune, at drøfte mine politiske Meninger, især mine Meninger om det Nye, som han kaldte det, en Drøften der — det falder af sig selv — blot var en Indledning til at anbringe og udvikle hans egne Meninger, der vare curiøse nok, ja saa curiøse, at jeg — hvis jeg paa nogen Maade havde kunnet bringe dem i Forbindelse med „min Søns Breve" og med Forfatteren til bemeldte Breve, som uafbrudt beskjæftigede mine Tanker — vilde have gjort mig en Fornøielse af at optegne dem. Men jeg kunde desværre ikke frembringe en saadan Forbindelse, og Verten, som sagtens bemærkede, at Politiken ikke var mit Fag — idetmindste ikke for Øieblikket — gjorde et dristigt Spring fra det Nye til Walter Scott, og betroede mig, at han havde læst en Bog af denne berømte Mand. Det var rigtignok kun en tredie Deel, som en Student engang for mange Aar siden havde glemt i Kroen, og den havde altsaa hverken Begyndelse eller Ende, men det var ligegyldigt, for han havde bestemt

alligevel læst det Allerbedste, og havde stiftet Bekjendtskab med en Sø, der fandtes etsteds i Verden og kaldtes Loch Lomond — og han havde siden forundret sig over, at den Sø kunde være bleven saa uhyre berømt, at alle Vertshuusholdere og Kromænd i dens Nærhed vare blevne steenrige i en Hast — og derom havde en paalidelig Reisende, paa hans Forespørgsel, forsikkret ham — ikke alene vare de blevne steenrige, men i en Hast, uden videre Anstrængelse... og nu kunde han ikke begribe, hvorfor Esrom=Søen, der bestemt var ligesaa smuk, ja smukkere, ikke ogsaa skulde blive ligesaa berømt og trække Næring til Vertshuusholderne... Det maatte være Forfatternes Skyld, at det ikke alt var skeet, de maatte ikke forstaae Kunsten....

Jeg gjorde ham da opmærksom paa, at netop Esrom=Søen var besunget i saare skjønne Toner, men han rystede vantro paa Hovedet og meente, at det havde ingen Art, thi det gik ikke et Haarsbred bedre med Næringen, og det maatte være Forfatternes Skyld, de maatte ikke forstaae Kunsten.... Men det kom vel nok med Tiden, og han haabede, at det ikke vilde vare for længe.

Jeg tog Anledning af de sidste Ord til at drikke et Glas med ham paa Haabets Opfyldelse, og søgte

dernæst, træt af Dagens Læsen, Reisen, Lytten og Samtalen, mit Værelse.

Trettende Capitel.

Den er maaskee den eneste Føde,
Hvori Ingen forspiste sig, saa han døde.

Heiberg. En Sjæl efter Døden.

Man kan kjede sig overalt i Verden.

Det er desværre ingen ny Bemærkning; den er tvertimod saa gammel som Kjedsommeligheden selv, og denne var formodenlig alt tilstede i Paradisets Have, siden Eva lod sig friste til at tage det forbudne Æble, hvad hun bestemt ikke havde gjort, hvis hun havde havt Nok at bestille og ikke af pure Kjedsommelighed havde lyttet til Slangens Ord.

Jeg har engang paa en Reise talt med et Menneske, som kom lige fra Neapel, og som, paa nogle Spørgsmaal, jeg gjorde ham om bemeldte Stad, svarede, at han havde kjedet sig altfor gyseligt i den, til at vide Andet om Neapel, end at der var kjedsommeligt, og at alle Reisebeskrivelser og de fleste Reisende vare meget usandfærdige. Jeg har herhjemme, i den kjære, gamle Kasse paa Kongens Nytorv, engang siddet ved Siden af en Person, som, under Slutningsscenerne af Operaen Don Juan, faldt i en dyb, rolig Søvn, og som, paa senere Forespørgsel om hvad der havde

foranlediget dette ubetimelige Offer til Morpheus, angav Kjedsommelighed som den eneste og yderst rimelige Grund.

Jeg stiller disse tvende Facta i Spidsen for min, maaskee uden dem fast utrolige Bekjendelse, at jeg har kjedet mig ved Esrom-Sø, kjedet mig i saa høi en Grad, at jeg vilde have frygtet for at sætte Livet til af Kjedsommelighed, hvis jeg ikke til min Trøst og Beroligelse havde erindret de oven citerede Linier, som jeg — i Mangel af anden Medicin mod mit Onde — gjentog saa tidt, at de tilsidst fik en overbevisende Kraft.

Og hvis nu en eller anden Læser, som sidder i sit Hjem, med smilende og oplivende Erindringer fra sin sidste Sommertour til Esrom-Søen og dens Omegn, skulde forundre sig over min Bekjendelse: saa paastaaer jeg dristigt, at han aldrig har befundet sig i min Stilling, aldrig, i stadig Regn og Taage, som dækkede alle Udsigter, har været indespærret i en middelmaadig Kro, uden Selskab, uden Bøger, uden sine vanlige Beskjæftigelser, uden andre Aviser end dem, der i Kjøbenhavn længst, paa Grund af deres Ælde, ere dømte til Maculatur, og — hvad der var værre end alt det Øvrige — med Tanken om en ubehagelig, uforrettet Sag paa Sindet.

Det forundrer mig næsten, at jeg ikke, i denne min Nød, forsøgte paa at gjøre Vers, et Arbeide,

hvormed Tiden, efter Forlydende, skal gaae aldeles umærkeligt, og til hvilket der, naar man betænker Conjuncturerne, maa have været adskillig Fristelse tilstede, eftersom jeg blot behovede at aabne mit Vindue, for at have de fleste Riim til en Stanze lige for Dinene: „Regn, Egn, Tegn, Taage, Laage, Maage," hvortil jeg endnu med Hensyn paa mine egne Følelser, havde kunnet føie: „Klage og forsage."

Ja, jeg havde i Sandhed baade Grund til at klage og til at forsage (heldigviis lod jeg dog begge Dele fare), naar jeg kom hjem fra mine — trods det uafbrudte Regnveir — foretagne Vandringer til *, og min Vert, efter behørigt at have forundret sig over, at Herren spadserede i saadant et Veir, bragte mig de samme gamle Aviser som den forrige Dag, med en Vigtighed og en Høitidelighed, som om de just lige i Dieblikket, vare ankomne nye og friske fra Kjøbenhavn, og dernæst, efter forekommende at have ordnet dem paa mit Bord, ønskede mig en god Fornøielse!

Det Ønske klang noget parodisk, da der ikke engang var en trøstelig Udsigt til at læse mig i Søvn paa en comfortabel Maade, og saaledes at glemme min Ærgrelse over, at jeg forgjæves havde søgt at faae „Jomfruen" i Tale, forgjæves havde bidt i det sure Æble, og ladet mig melde hos Huusherren paa * (ved hvilken Leilighed jeg erfarede, at han var reist

til Skaane, for at kjøbe sig en Eiendom) og slutteligen forgjæves havde erkyndiget mig hos Gartneren om hvad den unge Herre, som forleden havde talt med Jomfruen i Haven, hed og hvor han var at finde. Af Mangel paa hans Adresse kunde jeg nemlig ikke afsende det Brev, hvori jeg — saasnart jeg havde etableret mig i Kroen — korteligen havde forklaret, hvorledes de tidtnævnte Papirer vare faldne i mine Hænder, og hvorledes jeg først nu tilfældigt havde opdaget deres Eier, hvem jeg bad om snarest muligt at bestemme Tid og Sted til at aflevere dem. Jeg havde i denne Epistel omhyggeligt undgaaet ethvert Udtryk, som kunde forraade, at jeg lagde anden Vægt paa disse Papirers Værdi for ham, end den, man med Grund forudsætter, at en ung Forfatter lægger paa sine endnu utrykte Manuskripter, og jeg forsikkrede mig — under gjentagne Gjennemlæsninger — om at Brevets Indhold ikke kunde saare det meest omfindtlige Menneske, end ikke en Digter, som var besat af Trolden Sensisicus.

Saavidt var Alt godt, men Adressen manglede, og uden den var Brevet unyttigt. Den Udvei, at søge Procurator Retmand, til hvem Ludvig, ifølge hans Yttringer til Maria, agtede at henvende sig, stod mig altid aaben, og kun i den yderste Nød — det vil sige, naar alle Forsøg paa selv at aflevere Papi-

rerne til de rette Vedkommende vare glippede, naar alle andre Veie vare spærrede: vilde jeg benytte den. Desuden havde jeg ingen synderlig Lyst til at vende tilbage til Kjøbenhavn med aldeles uforrettet Sag, og naar jeg ikke kunde opnaae den Samtale, i Haab om hvilken jeg var reist med Extrapost til *, vilde jeg idetmindste have den Tilfredsstillelse atter at see mig om i den skjønne, dyrebare Egn, som jeg — optagen af Livets mangfoldige Tilskikkelser — i fem Aar ikke havde havt Tid til at besøge.

Men det regnede fra Morgen til Aften!

Det var meget bedrøveligt og uopbyggeligt. Men — som det gamle Ordsprog siger — naar Nøden (vel at bemærke, her tales kun om Kjedsomhedens Nød) er størst, er Hjælpen nærmest: Et Blik paa min Vadsæk, en Erindring om dens Hovedindhold og et pludseligt „Heureka," som undslap mig i min Glæde, gjorde — idetmindste for denne Gang — Ende paa min ufrivillige og umaadelige Nydelse af

„Den eneste Føde,
Hvori Ingen forspiste sig, saa han døde."

Fjortende Capitel.

Nogle Indlæg i den forviklede Sag.

1.

By all the vows that ever men have broke,
In number more than ever women spoke.
Shackespeare. Midsummer-Night's Dream.

I Aaret 18** standsede en lukket Vogn udenfor Præstegaarden i G.

Det var langt over Beboernes vanlige Sengetid. Karle, Piger, Jomfruen og den eneste Søn, en Dreng paa 10 Aar, sov alt i flere Timer, men Præstekonen sad i sin Dagligstue ved et Haandarbeide, som hun ofte havde lagt fra sig, for at trække Vindues-Gardinet tilside og sende et speidende Blik ud i den mørke, skyede Efteraarsnat. Af og til aabnede hun et Vindue, lyttede, troede at høre den ventede Vogn, mærkede, efter nogle Secunders Forløb, at Lyden af en eller anden Bevægelse i den nærliggende Landsby havde skuffet hende, og tog derpaa atter fat paa sit Arbeide, med den urolige og planløse Iver, som characteriserer den forgjæves Ventendes Bevægelser. Endelig standsede der virkelig en Vogn, og hun reiste sig hurtigt for at modtage sin Mand, som samme Dags Aften var bleven kaldet til en Syg i Annexet.

Det var meget mørkt udenfor, og Hundenes ivrige

Gjøen havde — saa forekom det hende — en anden Tone end den, der pleiede at betegne deres Velkomst til Huusherren; hun tændte — af Frygt for at Lyset muligt kunde gaae ud — en lille Lygte, og rakte alt, idet hun aabnede Hovedindgangens Dør, foran hvilken Vognen, der mod Sædvane ikke var kjørt ind i Gaarden, holdt, sin Haand til den længselsfuldt ventede Ægtefælle, da et Blik paa den høie, i Slængkappe indhyllede Mand, som stod foran hende, og paa den lukkede Vogn, som havde bragt ham, viste hende hendes Feiltagelse, og samtidigt dermed fyldte hende med en ængstelig, ubestemt Forudfølelse af noget Overordentligt og Ubehageligt.

„Er Deres Mand hjemme," spurgte den Fremmede, og Præstekonen veg forfærdet tilbage, som om hun havde seet et Spøgelse, eller frygtede et Overfald. Den Fremmede gjentog sit Spørgsmaal, uden at bemærke, eller uden at ville bemærke hendes Skræk. Hun rystede benegtende paa Hovedet og stirrede paa den høie Mand, i hvis solbrændte, furede Ansigt hun troede at opdage noget Bekjendt, nogle Træk og Lineamenter, som Tid og Clima vel havde kunnet mærke og forandre, men ikke aldeles udslette.

„Saameget desbedre," vedblev den høie Fremmede, uden at vente paa videre Svar. „Vi blive her ½ Time," raabte han til Kudsken paa Vognen, „sørg

imidlertid godt for Hestene.... Arme Bester" — og han klappede den nærmeste Hest — de have fast havt det værre end jeg selv.... Og nu Cousine Dorothea, Deres Haand! Jeg er glad, at jeg træffer Dem ene, thi den gode Præst har sagtens et Horn i Siden paa mig for de gamle Historiers Skyld.... og jeg har — som De strax skal erfare det — Andet at tænke paa, end at høre Straffeprædikener, uden at tale om, at de komme meget for silde.... Man lukker Brønden, naar Barnet først er falden i; det er Verdens Sæd, og det er mageløs let, at være klog, naar Ulykken først er skeet."

„Men for Himlens Skyld," udbrød den forvirrede og forskrækkede Præstekone, som imens havde aabnet Dagligstuedøren for sin uventede og uvelkomne Gjæst, „for Himlens Skyld, tal dog sagte! Jeg troer at Synet af Dem vilde dræbe hende."

Og med en tyssende Bevægelse vinkede hun ham til at tage Sæde.

„Hvem? Glutten, jeg bringer Dem?" Og han fremtog den aflange Pakke, han hidtil med stor Varsomhed havde holdt under sin Slængkappe, og viklede dens Substans ud af det bløde ostindiske Schawls Folder. „Har De seet en sødere lille Pige, Cousine? Saa har De seet mere end jeg, der dog har været Verden et Par Gange rundt.... „Nei, nu græder

hun ... Det er for Lyset, som skinner hende lige ind i Dinene, og for Deres fremmede Ansigt, Cousine;“ (Præstekonen havde nysgjerrigt boiet sig over den uventede Gjenstand, som kom frem af Schawlet) „jeg beder Dem, stil Lyset tilside, hun pleier ikke at græde, hun er saa rolig og god, og har dog paa den hele lange Reise ingen Barnepige havt uden mig.“ Og han vuggede Barnet paa sine Arme, med en Færdighed og Omhyggelighed, der vidnede om, at han var vant dertil. Den Lilles Graad standsede; hun saae med et Smiil paa sin Fader og sov atter ind.

„Og nu, Cousine, for at gjore en lang Fortælling kort, saa lad mig begynde med det Vigtigste: Jeg er kommen for at overgive denne lille Pige og den Formue hun besidder efter sin Moder — den skal mine Creditorer, de Kjæltringer, ikke faae Fingre i — til Deres eller til min Cousine Barbaras Varetægt ... De seer saa forskrækket ud ... Hun er da ikke dod? Nei, De smiler ... Hun er altsaa gift? Forhaabenlig godt gift? Dog vel ikke med den torre Studeer-Bonne, som gjorde Hanebeen til hende, og som jeg havde den Sjæleglæde engang at vippe fra et Rendesteensbræt lidt dybere endnu, end han havde bukket sig for hende ... De seer, at jeg husker gamle Historier og Spilopper“ ...

„Men for Himlens Skyld“ ....

„Sæt dog ikke sligt et Bededags-Ansigt op, Cousine, men fortæl mig lidt om Barbara! Jeg holdt sku meget af hende ... og vilde da gjerne vide, hvorledes det er gaaet hende i de 18 — lad see, — 18½, til Foraaret bliver det fulde nitten Aar, siden jeg gik ombord paa Skibet „Speculation", og var en kjøn Gut i min mørkeblaa Frakke og med det gule Silketørklæde om Halsen ...."

„Men for Himlens Skyld", og atter ledsagede hun sit Udraab med en tyssende Bevægelse, og tog den lille Pige, der igjen begyndte at græde, fra hendes Faders Skjød over paa sit eget.

„Af den Formular bliver man ogsaa kjed, Cousine. Jeg haaber, at De, istedenfor lydeligt at anraabe min Debet til bemeldte høitstaaende Auctoritet, paa Grund af dens Fordringer til Dem selv, vil besvare nogle af mine Spørgsmaal, og sige mig, hvor Barbara boer, og hvorledes hendes Vilkaar ere ... Havde jeg vidst det, saa havde jeg, oprigtig talt, neppe gjort Dem Uleilighed ... See ikke saa forskrækket ud, Cousine ... De maa jo sagtens vide, at gammel Kjærlighed ikke ruster ... og til intet Menneske i Verden havde jeg saa gjerne betroet min Skat som til hende, den gode, kjærlige Sjæl ..."

„Hvis Liv De har ødelagt" ...

„Ødelagt? Nei, nu bruger De vist for stærke Udtryk, Cousine . . . Hvad var saa det Hele? Vi vare ikke stort mere end Børn; hun var meget smuk, og jeg kunde da ogsaa nok være mit Ansigt bekjendt, og Fætterskabet giver Anledninger, og saa forlovede vi os, og det var meget prægtigt . . . Men det var lidt vel tidligt at holde Bryllup, meente Bedstemama, hos hvem I bleve opdragne . . . jeg skulde gjøre en af de lange Reiser, faae mit eget Skib, og saa . . . ja saa fik jeg Anledning til at gjøre min Lykke derude — Lykken blev tynd nok endda, skjøndt hun havde Penge som Græs og var forelsket i mig som — ja, jeg veed ikke som hvad — men vist er det, at det var paa en anden Maade end min lille Cousine Barbara havde været det — og jeg var saa dum at synes, at det var meget bedre saaledes . . . siden har jeg rigtignok faaet Kjærligheden at finde . . . Dog det hører nu ikke hertil. Jeg veed, at jeg skrev et meget ordenligt Brev herhjem, og fortalte Barbara, at hun var bedre faren mig foruden, og skulde see ligesom jeg at gjøre sin Lykke . . . . og jeg haabede, at hun ikke var vred for mit Giftermaal derude, jeg vidste jo nok, at hun kunde faae Den, der var bedre end jeg . . . Jeg var i Grunden en vild Krabat dengang . . . Dog det er sandt, det var jo Dem selv, Cousine, som besørgede det Brev . . . Jeg havde en

vis Sky for at skrive udenpaa til Barbara, som ventede ... Dog det er nu ikke værdt at tale om ... Hvad sagde hun dertil?"

„O tal dog sagte ... Jeg troer at Synet af Dem, vilde dræbe hende ..."

„Det var Fanden til Kjærlighed, den! Den er jo næsten værre end min første Kones, der dog lod sig nøie med at ville slaae andre Folk ihjel ... Men, alvorlig talt, Cousine, hvor er Barbara?"

„Her i mit Huus", svarede Præstekonen og bøiede sig over den lille Pige, til hvis Læber hun førte det Glas Sukkervand, hun havde tillavet.

„Hun har altsaa ikke giftet sig? Og den lærde Bonhas har faaet en Kurv? Hvad er der bleven af ham?"

„Han lever som en hædret og anseet Mand i Kjøbenhavn", svarede Præstekonen og rødmede stærkt, „han er Pebersvend, men efter min Mands Sigende — jeg har ikke seet ham, siden jeg blev gift — meget lykkelig i sin Videnskab ... sine Studier ..."

Og hun vuggede den lille Pige paa sit Skjød, og bøiede sig over hende, som om hun var saa beskjæftiget med Barnet, at hun slet ikke kunde see op fra det ...

Den Fremmede reiste sig, og gik nogle Gange op og ned ad Gulvet.

„Det gjør mig ondt", sagde han, idet han atter standsede foran Præstekonen, og med Velbehag betragtede den Omhyggelighed og det Haandelag, hvormed hun puslede den lille Pige. „Det gjør mig meget ondt, thi jeg havde allerhelst seet mit Barn i Kost hos hende .... Dog, naar hun er her i Huset, kommer det jo i Grunden ud paa Eet ... Kan jeg faae hende i Tale?"

„Hvad tænker De paa?" udbrød Præstekonen og reiste sig forfærdet.

„Paa at blive færdig, Cousine, og komme herfra, thi De kan troe mig, at naar man flygter med sine Creditorer og endeel andre Ulykker i Hælene, saa har man ikke synderlig Sympathie med en Kjærlighed, som er henved en Snees Aar gammel.

Forresten er det Skade, at jeg ikke har Tid til at gjøre en Ende paa Historien, og gifte mig med hende, forudsat, at hun endnu vilde have mig ... De seer saa forbauset ud, Cousine ... Jeg er anden Gang Enkemand, og kunde altsaa, for den Sags Skyld, gjerne holde Bryllup strax, naar jeg — som sagt — blot havde Tid dertil, men paa Tid skorter det, thi jeg maa være i Hamborg ... ja jeg burde alt være der, men for dette Barns Skyld har jeg vovet den lange Omvei ... Stakkels Lille, hendes Moder døde, da hun blev født, jeg troer som Følge

af vor Flugt og alle de Ulykker, jeg ingen Tid har til at fortælle . . . see, her, Cousine, her er hendes Døbeseddel, Maria Espinosa; kald hende Maria, det andet Navn lyder forbandet catholsk, jeg troer ogsaa, at Skibspræsten, der døbte hende, var en Catholik, thi han raadede mig til at sætte mit Barn i et Kloster, fordi Verden var en Jammerdal, og andet sligt Nonsens, men da han, hver Gang Aanden til at prædike kom over ham, talte Latin eller Spansk, eller et andet uforstaaeligt Sprog, saa lod jeg ham prædike efter Hjertens Lyst . . . Jeg har aldrig kunnet lide at forstyrre Folk i deres Fornoielser . . . Der, tag den, Cousine, og gjem den vel . . . . og see her, disse Papirer, det er Obligationer, udstedte af den engelske Bank, til Beløb af 5000£ Sterling . . . De lyde alle paa Ihændehaveren . . . Det er min Datters Formue, hendes Mødrenearv, som tilkommer hende, og som mine Creditorer ikke skal have fat paa, det har jeg svoret. Desuden ere disse Penge til at dække min Fallit som Draaber i Havet, men til at sørge for min lille Pige ere de tilstrækkelige, ikke sandt, Cousine? Og De vil sørge godt for hende, ikke sandt? Deres Mand vil være Dem behjælpelig og den kjære Barbara . . . . Renterne skulle anvendes til hendes Opdragelse og til Erstat-

ning for den Uleilighed og de Udgifter hun kan foraarsage . . . og skulde hun blive gift . . . ."

Han standsede, og betænkte sig et Dieblik. Derpaa vedblev han:

Det var jo muligt, at jeg kom hjem og hentede hende . . . slipper jeg heelskindet ud af denne Klemme, bliver jeg vist et fornuftigt og adstadigt Menneske . . . . Men skulde hun blive gift, før den Tid, saa er Capitalen hendes Medgift . . . ."

Han standsede igjen, og det lod til, at han ventede nogle Ord af Præstekonen, men hun taug.

„Hils, Cousine Barbara", begyndte han endelig, efter en Pause, „hils hende fra mig, at jeg troer, at hun er istand til at betale Ondt med Godt, og at jeg besværger hende, ved den Kjærlighed, som jeg saa daarligt har vidst at paaskjønne, om at gjøre det; siig hende, at det er til hende jeg anbefaler min lille Pige, min eneste Skat" . . . .

„Besynderligt nok", vedblev han, uden at henvende sig til Præstekonen, „det er aldrig faldet mig ind, før i Aften, at jeg skulde have gjort noget Ondt mod hende eller mod noget Menneske, undtagen mod mig selv . . . Hils hende, og siig hun skal holde af min lille Pige . . . og endnu Eet, Cousine, thi jeg maa bort . . . . Jeg vil desuden nødig træffe sammen med Deres Mand, for hvem jeg iøvrigt har

stor Respect, og hvem De maa hilse og sige, at jeg ikke er nær saa slem, som det synes Jer gudfrygtige og strænge Folk .... Endnu Eet, Cousine ... lad mig faae Glutten, mens De underskriver dette Papiir ... Desværre, det er skrevet paa Engelsk, og jeg har ikke havt Tid til at faae det oversat, men det indeholder blot en Tilstaaelse af, at De har modtaget min lille Pige, hendes Døbeseddel og Formue. .... Og veed De vel, hvorfor De skal underskrive dette Blad? Troer De, at jeg vil have en Sikkerhed for mit Barn og hendes Penge? Nei, det er aldrig faldet mig ind, at de ikke skulde være sikkre hos Dem, Cousine, hos Deres Mand og Cousine Barbara... Desuden troer jeg ikke, at Deres Underskrift har synderlig Vægt ... saavidt jeg husker, er en gift Kone, efter Eders pjaltede Love herhjemme, ligesaa umyndig som et nyfødt Barn ... Nei, jeg vil blot i denne Tilstaaelse have en Nøgle til min Datters og eneste Arvings Opholdsted — skriv Navnet og Adressen tydeligt, Cousine — hvis jeg skulde døe derude .... Thi skjøndt jeg i dette Dieblik knap eier saameget, at jeg kan komme til Hamborg, og — om Alt gaaer vel — heelskindet ombord paa et Skib til Amerika, for at begynde forfra: saa kan jeg derfor gjerne leve den Dag, at det er Umagen værd, at være min Arving .... See saa, Cousine,

det var godt. Tak skal De have. Her har De Barnet, nu kommer hun nok ikke mere paa mine Arme.., ... See, hun slaaer Oinene op, og smiler baade til Dem og mig ... o vær god imod den lille Sjæl, og Himlen vil lønne Dem derfor ... Endnu Eet, jeg troer at Renterne kunne hæves hos Hambro i Kjøbenhavn ... bed Deres Mand tage sig af de Ting ... I al Fald kan han der faae Besked om, hvor de kunne hæves ... men ... vel at jeg husker det! ... Lad ham vente et halvt Aars Tid, før han gjør noget Skridt desangaaende ... Og nu, i Guds Navn ... Farvel, mit Barn, Farvel, Cousine!"

Han bøiede sig over den lille Pige, og kyssede hende gjentagne Gange paa Pande og Kind.

„Vær god mod hende, og Guds Velsignelse vil være med Dem!"

Og forend den forvirrede Præstekone fik Tid til Indvendinger eller Løfter, var han ude af Døren. Hun reiste sig mechanisk og fulgte ham, med Barnet paa Armen, men kom netop tidsnok til at see, at Vognen rullede bort og svandt i den mørke Efteraarsnat.

2.

Sie stellen wie vom Himmel sich gesandt,
Und lispeln englisch, wenn sie lügen.
Göthes Faust.

Præstekonen vendte tilbage til Dagligstuen, med

Indtrykket af at have gjennemlevet en Dröms eller et Eventyrs hurtige Begivenheder i det sidst forløbne Qvarteer. Men den lille yndige Pige, den Gjenstand hun, efter sin eneste Datters, Ludvigs ældre Søsters, tidlige Død, havde ønsket sig fremfor alle andre Gjenstande i Verden, var ingen Drøm; den store Sum Penge — om hvis Størrelse hun forøvrigt ikke havde noget rigtigt Begreb — som laae udbredt paa Bordet, var ingen Eventyr-Skat, der forsvinder naar man nærmer den. Hun var lysvaagen og, ved et forunderligt Sammenstød af Tid og Omstændigheder, havde hun undgaaet at blive greben i det — som det forekom hende — meget tilgivelige Bedrag, i hvilket hun engang for mange Aar siden, havde gjort sig skyldig, og hvis uberegnelige Følger, lidt efter lidt, havde berøvet hendes Sjæl den Klarhed og Reenhed, der elsker Lyset og hader Mørket.

Hun klædte Barnet af og bragte det til Ro i et afsides Kammer. Dernæst forvarede hun omhyggeligt Papirerne i et Rum i Sybordet, og satte sig i Sophaen, allene med sine Tanker.

Og hvorom dreiede disse sig? Hun lyttede ikke længer efter den før saa længselsfuldt ventede Vogn; hun sendte intet speidende Blik gjennem Vinduesruden; hun var glad, at hendes Ægtefælle blev saa længe borte. Det var første Gang i de Aar, hun havde

været gift, at en saadan Følelse af Glæde over hans Fraværelse gjorde sig gjældende; men den forbausede hende ikke; den advarede hende ikke; der var eet Brændpunkt, hvori alle hendes Sjælekræfter concentrerede sig; der var een Tanke, som absorberede alle de øvrige: Dette Barn, denne Formue, og det Testamente, som Tante Barbara havde agtet at gjøre til Fordeel for Ludvig, og som hun nu ganske bestemt vilde gjøre til Fordeel for Maria, Datteren af den vestindiske Fætter, af hendes — som hun hidtil havde troet — forulykkede Elsker, ved hvis Minde hun hang med en rørende Troskab, om hvis mulige Tilbagekomst hun havde spundet og tvundet sin stille Tilværelses Tanketraade, indtil deres Væv blev til en fix Idee om al den Herlighed, som skulde komme engang; en fix Idee, der frembragte de noget extravagante Fortællinger, hvis hyppige Gjentagelse, Ludvig havde maattet høre i sin Barndom; en fix Idee, hvis idelige Arbeiden i hendes Sjæl, havde undergravet hendes ikke stærke physiske Constitution, og længe før Tiden forvandlet hendes engang saa smukke og blomstrende Udvortes til den — ikke af Aarene, men af Længsel, Savn og Sorg — rynkede og bøiede Skikkelse, hvis Erindring bragte Ludvig til at smile over den gamle Professors Sammenligning af hans egne Træk med

den — som det altid havde forekommet ham — gamle og intet mindre end smukke Tantes.

„Sie lispeln englisch, wenn sie lügen!“

Ja, dersom Livets mangehaande Fristelser blot ikke forstod den Kunst, saa var det ikke saa vanskeligt at overvinde dem! — Men ak, de forstaae den:

Sie stellen wie vom Himmel sich gesandt! —

Da Ludvigs Moder, mens hun endnu var en ganske ung Pige, tilbageholdt det til hende adresserede Brev fra den vestindiske Fætter, da oversaae hun aldeles, at hun netop nu slet ingen Lyst havde til at høre Graad og Suk; da indbildte hun sig selv, at det blot var Godhed mod hendes to Aar ældre Søster, der bevægede hende til dette Skridt. Det var jo — saa raisonnerede hun — langt lettere at sørge over, en paa en Reise forulykket Elsker, med et — om end svagt — saa dog ikke aldeles usandsynligt Haab paa hans mulige Frelse og Tilbagekomst, end at vide sig forsmaaet af den levende, der tog sig det gjorte Brud saa let, at han uden videre fortalte om sit i Amerika indgaaede Ægteskab, og om de store Fordele, han havde opnaaet ved dette Ægteskab. „Speculation“ var virkelig bleven anført blandt de — i Aaret efter den vestindiske Fætters Afreise — forulykkede Skibe, og den Omstændighed, at der aldeles ingen Efterretninger kom fra ham, vakte natur-

ligviis Angst hos hans Forlovede, en Angst, der gradeviis steg til det Stadium, paa hvilket Vished næsten bliver en Lindring. Ak, Sorgen gjæster det menneskelige Hjerte med Blyvægt, men Sorgens Om- og Gjenveie gjøre Blyvægten glødende, og vee over de Venner og Slægtninge, som — i det daarlige Haab om at skaane for det første Stød, det ene Stød, berede de titusinde! —

Barbaras Forlovelse havde ikke være declareret. Sagen vakte altsaa slet ingen Opsigt, og da man kort efter, i hendes Kreds, feirede den yngre Søsters Forlovelse med en stille, theologisk Candidat, som i Et og Alt var en Modsætning til den bortreiste Fætter, bemærkede vel En og Anden blandt Gjæsterne, at den ældre var bleven noget bleg og saae noget melancholsk ud, og da man siden hørte, at den lærde, alt ved adskillige videnskabelige Skrifter hæderligt bekjendte Professor *, som havde viist den smukke Barbara en meget iøinefaldende Opmærksomhed, medeet var hørt op at komme i hendes Bedstemoders Huus: saa gjorde man den Slutning, at hun ikke vilde gifte sig, fordi hun var sær og sygelig; og da denne Slutning vel var gjort, og hun ovenikjøbet ikke viste sig mere i selskabelige Kredse eller i Theatret: saa forsvandt hun, lidt efter lidt, af Folks Erindring, og kjendtes kun af sin egen allernærmeste Kreds, der

ved Bedstemoderens Død og Søsterens Giftermaal, efter nogle faa Aars Forløb, indskrænkede sig til Beboerne i Præstegaarden i G., den samme Præstegaard, til hvilken den vestindiske Fætter bragte sin lille Datter af andet Ægteskab, og i hvis Dagligstue Præstekonen nu sad, ene i den mørke uhyggelige Midnatstime, og lyttede til de Fristelser, som sjelden overvindes af Den, der lytter alt for længe og alt for gjerne til de smigrende Fortællinger om, hvor godt og fortræffeligt Alt skal blive, naar man blot vil bære sig saaledes eller saaledes ad . . . men, ak, ikke saaledes som det er Ret! —

3.

Epheu und ein zärtlich Gemüth
Heftet sich an und grünt und blüht.
Kann es weder Stamm noch Mauer finden,
Es muß verdorren, es muß verschwinden.
Göthe.

Et elskeligt og elskende Væsen, skabt til at elskes fredes og beskyttes, men uden en Gnist af den moralske Kraft, der overvinder en Sorg; uden den faste Tro, der modtager selv den ublideste Tilskikkelse som et alviist Forsyns opdragende Kjærlighedsgave; uden den i Troen rodfæstede Resignation, der — endnu mens Hjertet bløder og Taarerne rinde — udbryder: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet: Saaledes var Tante Barbara, og hendes Livs hele

Op- og Nedgang kan indesluttes i Göthes ovenfor citerede smukke Linier.

Hun fandt hverken Stamme eller Muur. Præstekonen skyede sin Søsters Selskab, der mindede hende om det Bedrag, hun aldrig havde tilstaaet for noget Menneske, og som hun ikke længere ønskede at tilstaae, thi det var — efter hendes Mening — godt, og det af mere end een Grund, at Tante Barbara (som hun ufravigeligt kaldtes i Præstegaarden) var forbleven ugift, og mens hun indbildte sig, at hendes Tilbageholdenhed mod Søsteren var dicteret af Skaansomhed, dvælede hun med lønligt Velbehag ved den Tanke, at Tante Barbaras lille Formue forøgedes Aar for Aar, og at denne Formue naturligviis vilde tilfalde Børnene i Præstegaarden, Tante Barbaras nærmeste Slægt.

Og denne Tanke var bleven saa naturlig for den gode Præstekone, at hun harmedes over Søsterens store Godgjørenhed, som om der derved skete hende og hendes Børn en Uret, ja, hun gik saa vidt, at hun forfærdedes, og virkelig antog Tante Barbara for halv forstyrret, da Denne en Dag yttrede, at hun ikke kunde tænke sig nogen Lykke — den undtagen, at hendes Elsker kom hjem — saa stor som at gjøre vel mod Nogen, som havde været god imod hendes

Fætter paa hans lange Reise, eller som paa nogen Maade havde tilhørt ham og været ham kjær.

Og i den gode, retskafne, men noget stille og indesluttede Præst, Ludvigs Fader og Tante Barbaras Svoger, fandt hun heller ingen Støtte, ingen Trøst, skjøndt han holdt meget af det stille, beskedne Væsen, som aldrig kom nogen levende Skabning for nær, og hvis, rigtignok meget indskrænkede, Virksomhed dog altid gik ud paa at gavne og hjælpe. Men Tante Barbara kunde ikke glemme, at Præsten ofte i fordums Dage, da han, først som Student, siden som Candidat, kom i hendes Bedstemoders Huus, havde dadlet den vestindiske Fætters store Letsindighed, og ofte havde — tilsyneladende uden Hensigt — sagt til Bedstemoderen, at man aldrig kunde eller burde stole paa et saa kjærne- og gehaltløst Menneske, der sikkert vilde ende med at begaae en eller anden stor Daarskab. Og Præsten — som var overbeviist om, at hans Spaadom om den store Daarskab vilde være gaaet i Opfyldelse, hvis ikke den vestindiske Fætters tidlige Død, paa hvilken han for sin Deel troede som paa et Evangelium, havde sat Punctum paa Listen over bemeldte Persons smaa Daarskaber og Letsindigheder — kunde ikke lide Tante Barbaras Sorgmodighed, og holdt adskillige meget gode og opbyggelige Taler over Texter som: „Glæder Eder altid i Herren", „Smager

og seer, hvor god Herren er", i hvilke Taler han aldrig forsomte at udmale Sorgmodigheden som en meget stor Feil, der forte til mange Forsommelsessynder, o. s. v. Og den gode Præst havde fuldkommen Ret og meente det saare godt, men det er en af Livets Ulykker, at man kan have fuldkommen Ret og mene det saare godt og fortræffeligt, og dog gjøre Fortræd, med samt sin gode Mening og dens Rigtighed.

Vist er det, at stakkels Tante Barbara, aldrig var saa nedstemt og forknyt, som naar hun havde hørt en af disse Taler om den Pligt at glæde sig, der henvendte sig — saa forekom det hende idetmindste — umiddelbart til hende, og sandsynligt er det, at den gode Præst ikke havde gjort sig forgjæves Umage, hvis han — istedenfor at læse hende Texten fra Prædikestolen om den Pligt, hun ikke var istand til at opfylde — havde søgt hende i hendes Lonkammer, havde bragt hende til at udtale sig om den Sorg, der nagede hendes Hjerte, og dernæst havde stræbt at føre hende til Ham, der saa mildt indbyder de Sørgende og Besværede til at tage det Aag, som er gavnligt og den Byrde, som er let.

Og hun stod altsaa ene, den stakkels Tante Barbara, og det gik hende som Epheuranken uden Muur og Stamme: Hun visnede og svandt.

4.

Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via ejus.

Th. a Kempis.

Der er Intet saa besynderligt i denne besynderlige Verden som de menneskelige Beregninger og deres Resultater.

Man hører, naar man færdes i Livet, ofte Ytringer som de følgende: Ja den Mand veed nok hvad han gjør — Det kan man kalde at have spillet fiint — At have forstaaet sine Ting — At have havt Lykken med sig, o. s. v, og naar man da undersøger Foranledningen til en saadan Ytring, da finder man næsten altid, at den fremgaaer af Glæde, Beundring eller Misundelse over en eller anden dristig Beregning, hvis Resultat har været heldigt for Beregneren, og det omtales da sjeldent, at saadanne Resultater i Livets store Regnestykke forholde sig som eet heldigt til tusinde uheldige, thi de sidste have intet Krav paa at bemærkes eller omtales, med mindre de ere af ganske særegen Natur og have vidtstrækkende Følger. Det er Beregneren, der ikke har forstaaet sine Ting, ikke har spillet fiint, o. s. v., og en saadan uforstandig Beregner har — som sagt — intet Krav paa Interesse.

Denne Menneskenes Bedømmen efter Udfaldet er et af Livets nødvendige Onder, og man tør maaskee ikke ønske sig befriet fra dette Onde, da det jo er umuligt at vide, hvor meget Stort og Herligt, der aldrig vilde trænge igjennem til Dagens Lys, hvis ikke Kampen for det gunstige Udfald, det heldige Resultat og den dermed forbundne Anerkjendelse, fremskyndede dets Væxt; men det kan dog — dette Raisonnement til Trods — ikke negtes, at man ved at betragte Menneskenes Stræben, Planlæggen, Beregnen, Arbeiden og sammes Resultater: engang imellem faaer hjertelig Lyst til at fortvivle, ja vilde og maatte fortvivle, dersom man ikke gjennem og over den for vort Øie saa uberegnelige, tilfældige og uligelige Fordeling af Held og Uheld, skimtede den høiere Styrelse, som smiler ad vore kortsynede Beregninger, og leder dem alle, de gode og de onde, de heldige og de uheldige, de fornuftige og de ufornuftige, de, hvis Klogskab Menneskene hæve til Skyerne og de, hvis Daarskab man spotter over, efter sin egen urandsagelige Viisdom.

Men herpaa tænkte den gode Præstekone ikke, da hun i hiin mørke Efteraarsnat lagde sine Fremtidsplaner med en Koldblodighed og Hurtighed, som ikke havde gjort selv en Napoleon tilskamme, paa den første, glimrende Deel af hans Løbebane.

Og som disse Planer vare lagte koldblodigt og hurtigt, saa bleve de i Aarenes Løb udførte consequent og sikkert, og Alt tydede paa det gunstigste Udfald.

Tante Barbara fik aldrig at vide, at den vestindiske Fætter virkelig var kommen hjem, end mindre, at den yndige lille Pige, som efter nogle Aars Forløb, med Præstens Samtykke, blev valgt blandt nogle fattige Børn, hos hvis Forældre Præstekonen foreløbig havde anbragt hende, og dernæst antaget i Datters Sted og opdragen som Ludvigs Søster, tilhørte hendes fordums Elsker, og som Følge af denne Uvidenhed betænkte hun heller ikke den Lille, i det curiøse Testamente, som hun kort efter Fætterens natlige Besøg i Præstegaarden, lod opsætte. Obligationerne, der skulde udgjøre den lille Piges Medgift, bleve efterhaanden med stor Vaersomhed, og formodenlig — da den gode Præstekone ikke forstod sig paa Forretninger, og ikke turde betroe sin Hemmelighed til Nogen — ogsaa med betydeligt Tab, efterhaanden solgte og omsatte, og, vel at bemærke, blev der aldrig rørt en Skilling af Capital eller Renter. Nei, disse skulde virkelig udgjøre den lille Piges Medgift, og denne Medgift skulde komme Ludvig tilgode, gjøre ham velhavende og uafhængig, og maatte altsaa paa ingen Maade formindskes, og intet Menneske, allermindst

Maria, maatte ane dens Tilværelse. Og den lille Pige fik en god Opdragelse af sin Pleiemoder, og udviklede, lidt efter lidt, en rigt begavet Natur. Og Ludvig holdt meget af sin lille Legesøster, som hang ved ham med sin hele Sjæl, og den gode Præstekone indbildte sig selv, at hun handlede klogt og rigtigt, ja, at hun beviste en stor Velgjerning mod Maria, hvis Barndom umuligt kunde have været saa lykkelig som den var det, hvis Tanken om en fraværende Fader, der var et forulykket Subject og forhaabenlig baade død og begraven, havde formørket den.

Men den gode Præstekone, der havde beregnet og overtænkt Stort og Smaat, havde — som det ofte gaaer med de superkloge Beregnere — glemt eller overseet det Allervigtigste: sin Søns Characteer. Denne Søn, hvis Lykke havde været Maalet; denne Søn, for hvis Skyld hun havde tilbragt sit Liv, bebyrdet med Hemmeligheder, opgaaet i Smaaligheder; denne Søn, for hvis Skyld hun havde bedraget Tante Barbara, og stillet en Muur mellem sig selv og sin Ægtefælle; denne Søn, som hun — al hendes Verdslighed til Trods — elskede med Lidenskab: denne Søn kuldkastede det Hele, og vendte — efter blot at have erfaret en ganske ringe Deel af Sandheden, nemlig Fortielsen af den vestindiske Fætters Besøg og af Marias Slægtskabsforhold til bemeldte Fætter for Tante Barbara,

der ellers neppe vilde have sørget for Ludvig, som hun kaldte det — sit Hjerte fra den Moder, som havde kunnet bedrage, havde kunnet lægge saadanne Planer, og hendes Resultat af al den havte Anstrængelse var da, at hun dybt saaret paa Sjæl og Legeme, maatte døe, uden at see sin Søn, uden at erholde Tilbagekaldelsen af de haarde Ord, hans sidste Brev indeholdt, og at hun, i Fortvivlelse over dette saa uventede Resultat, endnu i sine sidste Dage gjorde et halv vanvittigt Forsøg paa at sikkre sin Søn den Maria tilhørende Formue, og de hende vedkommende Documenter, som hun, paa Grund af den Arv, hvortil de muligt i Tiden kunde berettige hende, ikke havde villet tilintetgjøre, ved at blande dem med og indbinde dem i de Breve, der — som værende af fuldkommen privat Natur — ikke vilde blive videre undersøgt af Skifteretten, men ved Ludvigs, som hun formodede, snare Hjemkomst, findes af ham i den gamle Pult, hvis Skrøbelighed og Ælde imidlertid rebellerede mod Fragtvognstransporten, der bragte dem paa Tilintetgjørelsens Rand, og derfra til en stille og ubemærket Hvile i Udgiverens Reisekuffert.

Femtende Capitel.

De have en Indretning dernede, som de kalde en Daarekiste; i den ville de nok indespærre Dig, naar Du kommer med en saadan Fortælling.

Brevskriverens, P. 110, fortalte Eventyr.

„Det er altsaa til Esrom=Søen, De er flygtet, da De forleden pludselig forsvandt, spurgte Procurator Retmand leende, idet jeg, den fjerde Morgen efter min Afreise fra Kjøbenhavn, traadte ind i Kroens Skjænkestue for at opgjøre min Regning; „men hvad i al Verden bestiller De herude, og det ovenikjøbet i det opbyggelige Veir, som vi have havt i de sidste Dage?"

Da jeg ikke fandt det fornødent at underrette Procurator Retmand om, at jeg i Fortvivlelse over Regn, Taage og anden Fortræd, havde udfyldt Tiden med at læse en navnløs Forfatters Manuskripter og med at samle og uddrage de i det foregaaende Capitel indeholdte Oplysninger af de Breve og Documenter, som fandtes blandt bemeldte Manuskripter: svarede jeg i samme spøgende Tone:

„De veed nok, at den smukke Sø er min gamle Inclination" . . . .

„Som De gjør Cour til i Taage og Regnveir? Ja, om Smag og Behag maa man jo ikke disputere.

De gusto non disputandum est, lærte vi alt i den første latinske Læsebog... Skade, at Sætningen er saa forbandet falsk .... Man disputerer jo om Smagssager fra Morgen til Aften, og lige vidt kommer man .... Kunde man endda bringe det til at føre Processer om dem, istedenfor al den Disputeren og Kjævlen, saa fik en ærlig Mand dog Noget at fortjene .... og saa" ....

„Hvad leer De saa hjertelig af, kjære Retmand? De er jo i et Perlehumeur .... Har De vundet en Sag eller en Brud, eller hvad er der egenlig paafærde med Dem?"

„Slet Intet" — svarede Retmand, men hans Ansigt modsagde ham — „forresten leer jeg af at tænke paa Assessores i Hof- og Stadsretten, ja, selv udi Høiesteret... Forstaa mig rigtigt, jeg leer ikke af bemeldte høi- og velvise Herrer, for hvilke jeg — som det sig hør og bør — har al mulig Respect og Veneration, men af at tænke paa den Klemme og Pine, i hvilken de vilde komme, og paa de Ansigter, de vilde sætte op, naar saadan en Smagssag, med alle derudi gjorte Indlæg, kom for Retten, og dernæst skulde afgjøres med nogle Ord, høit nogle Linier, der, efter Apellen til Høiesteret, erklæredes at burde ved Magt at stande ...."

„Hvilket urimeligt Indfald! Heldigviis er en saadan Rettergangsmaade utænkelig ....“

„Ja, derom ville vi nu ikke disputere, men Indfaldet er slet ikke mere urimeligt end de virkelige Ting, som ere foregaaede med mig i disse Dage ...“

„Som foranledige Deres Tour herud“, spurgte jeg hurtigt.

„Truffet paa et Haar, kjære Ven; disse Ting ere Anledningen til, at den Reise, som forleden blev udsat, idag er gaaet for sig .... Dog har jeg ikke indrettet mig fuldt saa romantisk som visse Folk. For det Første har jeg ingen Hemmelighed gjort deraf, for det Andet har jeg ventet indtil Veiret endelig fik taget sit Søndagsansigt paa; for det Tredie er jeg kjørt herud i en god, magelig Wienervogn, gyngende paa elastiske Fjedre, i gentilt Selskab; for det Fjerde agter jeg . . . .“

„Men hvor er Deres Selskab bleven af?“

„Aa, min Client gjør sig en Spadseretour ovenpaa den lange Kjørsel og hilser paa gamle Bekjendtere — det er vel Egnen han mener; thi han skal — saavidt jeg kan forstaae — have været her engang for en eller to Snese Aar siden, og den unge melancholske Fyr, som efter min private Mening, hellere i Dag end i Morgen, burde sættes under Curator, Formynder eller indespærres i en Daarekiste (jeg troer

virkeligt, at det Sidste vilde tjene ham bedst) foretrak naturligviis ogsaa at snappe efter Luften og spadsere, mens jeg styrker mig til Formiddagens Forretninger med en Frokost . . . . Hver sin Lyst."

„Hvem er den unge melancholske Fyr?"

„Ja, det maa Vorherre og Vestindianeren vide. Jeg har ikke gjort mig den Uleilighed at spørge derom, og forstod ikke et Ord af den vidtløftige Præsentation, som min Client bebyrdede sig med . . . Instinctmæssig kan jeg ikke udstaae ham . . . . og ønsker, at jeg var vel af med ham . . . ."

„Men De er jo ikke pligtig til at omgaaes med ham, kjære Retmand, naar De ikke har Lyst dertil . . . ."

„Omgaaes! Nei, det er jeg ikke pligtig til, men jeg er nødt til at høre paa de Oplysninger han kan give i den forviklede Sag, som jeg forleden omtalte til Dem . . . ."

„Han kan altsaa give Oplysninger i denne Sag?"

„Ingen, som hidtil har tilfredsstillet mig", svarede Retmand pludselig alvorlig. „Han kan ikke documentere sine Ord, og forlanger, at man skal troe dem paa hans ærlige Ansigt, et aldeles urimeligt Forlangende . . . Desuden er Historien saa besynderlig . . . . . . Jeg gad knap høre paa den, da han iforgaars kom til mig ganske hidseblæsende — men det forstaaer

sig, jeg vidste slet ikke dengang, at hans Fortælling havde noget at gjøre med den tidtnævnte Sag — og jeg var just ifærd med paa en hoflig Maade at vise ham Døren, da Vestindianeren hændelsesviis mødte ham i Entreen og til min Forbauselse . . . .“

„Kjendte ham?“

„Nei, det havde da ikke været saa besynderligt; man kjender jo i Almindelighed mange Slags Folk, de Gale blandt de Kloge . . . . Nei, han forgabede sig i ham, fulgte efter ham, fortalte mig siden om, at han var bleven opmærksom paa det unge Menneske, paa Grund af en frapperende Lighed i hans Ansigt med en eller anden længst afdød Skjønhed, gjorde mig dernæst en Mængde Undskyldninger for al den Uleilighed, som han havde gjort mig, og beklagede sin egen Dumhed, der havde hindret ham i før at tænke paa en saadan Persons Tilværelse, o. s. v , o. s. v., jeg gider ikke gjentage det Altsammen, men Resultatet deraf var, at Vestindianeren gjorde Paastand paa at betale mig for min hidtil havte Umage, og bød mig et Honorar, som i Forhold til de Tjenester, jeg har viist ham, var saa uforholdsmæssig stort, at jeg ordenlig betænkte mig paa at modtage det — især da Sagen, efter min Mening, ingenlunde er til Ende — men der hjalp ingen Indvending, jeg skulde honoreres (og i det Kors kan man endda finde sig), og

saa indbød han mig til denne Tour herud, og forsikkrede mig, at jeg i Formiddag selv skulde erklære, at vi vare færdige, og at Alt var i Orden (herom tvivler jeg rigtignok, indtil jeg seer Sort paa Hvidt derfor), og at Sagens endelige Udfald skulde forbause mig . . . ."

„Det er troligt", sagde jeg uvilkaarligt.

„Og til den Ende har Vestindianeren ladet os melde oppe paa * til Klokken 12, og der var ikke det Mindste i Veien . . . Disse rige Folk maae have nogle egne Formularer, der altid trænge igjennem . . . Jeg er bleven hundset deroppe, det er vist, men det turde vel hænde, at Fruen, som er Den, der fører Regimentet, har mærket at jeg syntes meget godt om „Jomfruen", og ærgret sig over, at det ikke var en af hendes egne Døttre, som fandt Naade for mine Øine . . . Men i Dag . . . Gid jeg blot var vel af med den unge Fyr ... Jeg kan ikke udstaae hans Ansigt à la Werther . . . Det er et af de farligste Ansigter i den hele Verden, og kan slaae alle fornuftige, practiske og solide Folk af Marken . . . Hvad Vorherre ogsaa havde at bestille, da han skabte den Slags Ansigter . . ."

„Skade at han ikke spurgte Dem til Raads, kjære Retmand", udbrød jeg leende.

„Og hvad saa et Mandfolk skal med et saadant Ansigt," vedblev Retmand, uden i mindste Maade at lade sig forstyrre af min Afbrydelse. „Det duer kun til at sætte Fruentimmerne Fluer i Hovedet ... Det er ikke fordi jeg paa nogen Maade er bange for at det skal skee med den lille Pige deroppe ... Hun er nok af de Fornuftige, der seer paa de solide Egenskaber .... Desuden har hun alt gaaet saa meget igjennem og er i en saa trykkende Stilling .... O men naar De vidste, hvorledes hun, midt i denne, er nydelig og frydelig ....

„For Himlens Skyld, kjære Retmand", udbrod jeg, „tal ikke paa Vers, thi saa bliver jeg virkelig bange for, at De har det hedere, end det er godt at have det og ...."

Jeg betænkte mig et Øieblik, uvis om jeg skulde tale alvorligt eller spøge, og vedblev derpaa:

„Da De ikke har læst Ars amandi, har De sagtens endnu mindre studeret Remedium amoris, og det hjælper altsaa ikke at jeg henviser Dem til det fortræffelige Principiis obsta*) o. s. v., men tag alligevel et godt Raad itide, og tænk ikke paa den unge Dame, uden forsaavidt som hun er en Part i den

*) Ovid. Remed. amor. 91. 92.

forviklede Sag, thi Andet bliver hun neppe for Dem."

„Det vil vi faae at see", udbrød Retmand, der i dette Capitel hverken syntes at forstaae Spøg eller Alvor, og forlod Værelset hurtigt, idet han smækkede Døren i med en Heftighed, der gav Gjenlyd i hele Kroen.

Det gjør mig ondt — tænkte jeg ved mig selv — at jeg talte om de Ting med Retmand; de vedkomme ikke Trediemand .... og det var i Sandhed en Feil af mig .... Men endnu mere ondt gjør det mig dog, at han endelig vil hente sig en Kurv .... Og den faaer han naturligviis, ja i Grunden fortjener han den ogsaa, thi hun kan umuligt have givet ham nogensomhelst Opmuntring .... Men jeg holdt dog meest af, at han blev skaanet for den, især da han virkelig, efter sine Begreber, mener det ærligt og godt .... I al Fald maa det da være fuldkommen lige saa ubehageligt at give en Kurv, som at modtage den .... og derfor ....

Jeg kom ikke videre i min philantropiske Betragning, som blev afbrudt af min Verts Indtræden i Skjænkestuen med et Ansigt, der saae ud som en Nyhedspost. Jeg mærkede snart, at han ikke var tilsinds at sætte sit Lys under en Skjeppe, men at han, i Mangel af et større Auditorium, agtede at oplyse min

Ringhed om Dagens vigtige Begivenhed: Wienervognen, Vestindianeren, Retmands og en anden Herres samt en sort Morians Ankomst til Kroen, en Begivenhed, der stadfæstede Rigtigheden af den Spaadom, som Verten havde gjort for mange Aar siden, nemlig at Esrom-Sø, naar Tiden kom, skulde blive ligesaa indbringende for Vertshuusholderne, som den Sø Loch Lomond, der fandtes etsteds i Verden, og om hvilken han havde læst i den tredie Deel af en af Walter Scotts Romaner. Det var jo tydeligt, at Spaadommen begyndte at gaae i Opfyldelse.

Hvorlænge den gode Vert varierede Themaet: Loch Lomond, Walter Scott, Esrom-Sø, Kroer, Verter og Vilkaar, er mig ubekjendt, thi da jeg havde hørt Themaet, skjænkede jeg ham Variationerne, og tænkte paa andre Ting, som nærmere angik den Sag, i hvilken jeg paa en saa besynderlig Maade var bleven indviklet, og hvis fuldstændige Løsning — saa troede jeg idetmindste — endnu hvilede i min Haand. Jeg har imidlertid Grund til at formode, at det varede en Stund, forend den første Pause indtraadte. Jeg greb den øieblikkeligt, betalte min Regning, gav ham Ret i Alt hvad han havde sagt, og ledsagedes til Døren af en i Sandhed ufortjent Roes for at være et meget underholdende Menneske (jeg havde ikke aabnet Munden), en Roes, som snakkesalige Folk

gjerne rundhaandet uddele til Dem, som uden at afbryde Vedkommendes Tale om en eller anden Yndlingsmaterie, tilsyneladende følge denne med Opmærksomhed.

Med denne Betragtning, som jeg dog fandt det tjenligst at beholde for mig selv, forlod jeg Kroen og Verten, og begav mig paa Veien til *.

Sextende Capitel.

„Tengo un testigo á quien nunca
Faltó verdad ni razon."
— ¿ „Quién?"
Un hombre que de lejos
Nuestras palabras oyó.
Spansk Legende.

Det lod til, at man paa * antog, at jeg hørte med til det Selskab, som var bleven meldt; thi uden Forespørgsel om Navn og Ærinde, lukkede Stuepigen mig ind i en stor, elegant Havestue. Den var tom, men gjennem en af dens aabne Sidedøre saae jeg i et lille Cabinet fire Personer om et Bord, og gjenkjendte i de tre øieblikkeligt Maria, Ludvig og Retmand, medens jeg formodede, at den fjerde, som indtog Hædersspladsen i en Lænestol ved Bordets Ende, var Retmands Client, den vestindiske Fætter, stakkels

Tante Barbaras forgjæves ventede Elsker, som jeg — efter det af Retmand givne Exempel — vil vedblive at kalde Vestindianeren, et Navn, der passede, forsaavidt som den gamle Mands Træk, Hudfarve, Væsen og Klædedragt bare Præget af et saa langt Ophold under en tropisk Himmels glødende Sol, at man, ved at see ham, glemte, at hans Vugge havde staaet herhjemme, og at Øresund med dets Kyster havde været den første Tumleplads for hans — alt i Drengeaarene — yderst forvovne og planløse Expeditioner og Eventyr til Lands og til Vands. Men nu var Eventyrenes og Expeditionernes Tid forbi for ham, og han befandt sig — idetmindste efter det Ydre at dømme — paa det Stadium, hvor Mennesket sædvanligt ikke længer lader sig opmuntre, skuffe og daare af lyse Fremtidsforhaabninger, men hellere — om end med blandede Følelser — seer tilbage paa den rige, brogede, men, ak, forvirrede Livsdrøm, af hvilken han saa gjerne endnu vil fastholde nogle Skikkelser, opfriske nogle Minder. Denne Mand udgjorde imidlertid en Undtagelse fra den almindelige Regel: Han eiede — trods Alderens Vægt — endnu et lyst og straalende Haab i denne Verden, ja — hvad mere er — han saae fremad mod en snar og sandsynlig Opfyldelse, hvis glade Forudfølelse gav hans Physiognomie et livligt og opvakt Udtryk, hvorover man,

idet man betragtede ham, næsten glemte, at hans tynde, sølvhvide Haar dannede en besynderlig Contrast til hans mahognifarvede Teint, at hans Skikkelse, der engang i fordums Tid havde vakt Opsigt ved sin usædvanlige Høide, nu var bøiet og sammenfalden, hans Øine sunkne saa dybt, at man kun ved at komme dem meget nær kunde opdage den blaa Farve, der røbede hans nordiske Herkomst, og hans Pande og Kind mærket med dybe Furer, hvoraf nogle, i deres Lighed med halvudvoxede Ar, bare Vidne om, at Manden ikke i sin Tid havde skyet Slag og Kamp, men ved given Leilighed redelig havde været med, og brugt de Kræfter, som nu syntes udtømte.

Der var indtraadt en Pause, som det ikke lod til at nogen af de tilstedeværende Personer havde Lyst til at bryde. Vestindianeren tørrede sin Pande og grundede, som det syntes, paa at finde et kraftigere og mere overbevisende Argument; Retmand bladede i nogle ziirligt skrevne Acter, som laae foran ham paa Bordet, og den unge hvidklædte Pige, som sad paa Vestindianerens høire Side, sendte et spørgende, forundret Blik til Forfatteren af „min Søns Breve", der gjorde sit Bedste for at undgaae dette Blik, idet han reiste sig og begyndte, med feberagtig Uro og Hastværk, at gaae op og ned ad Gulvet. Men hendes Blik fulgte hans Bevægelser, og mens hun iagttog

disse, tilsloredes hendes deilige, mørke Øine af et sorgmodigt, taareblendet Udtryk.

„Naar min ærede Client", begyndte Retmand, der formodenlig kjedede sig ved den lange Taushed, „er tilfreds med disse aldeles umotiverede Udsagn og Forklaringer: saa har jeg ikke et Ord at sige. Som Jurist kan jeg ikke tage disse Forklaringer for gode Varer, og jeg tvivler om, at De, min Herre, vil finde nogen retskaffen Procurator i den hele Verden, som vilde raade Dem til at troe en saa usandsynlig Historie. Hvem omgaaes saaledes med Penge og Documenter? Man forvarer dem jo under Laas og Lukke og holder dem i Orden, og jeg veed sandelig ikke, om ikke Historien, hvis den kunde tænkes som sandfærdig, ikke gjorde Vedkommende endnu større, eller idetmindste lige saa megen, Skam som et Bedrageri .... Uorden med Papirer ..... Det er jo rædsomt og afskyeligt .... Jeg vilde saamænd ikke være i Deres Sted", tilføiede han, idet han henvendte sig til Ludvig, som standsede ved hans Tiltale, „ikke om jeg, ved at være det, kunde faae alle min Clients Penge og Eiendomme."

Ingen besvarede denne heftige Replik, og Retmand, som maaskee følte, at han havde forløbet sig, vedblev i en roligere Tone, til Vestindianeren:

„Forresten kunde min høitærede Client have sparet mig endeel Uleilighed og Brovl, hvis De strax havde sagt mig, at De, i den unge Dame, som jeg paa Deres Vegne har opsporet, og hvis Identitet med Pastor *s Pleiedatter jeg troer at have beviist tilstrækkeligt, søgte en Datter, og at al den øvrige Oplysning, Penge og Documenter vedkommende, kun kom i Betragtning som Hjælpemiddel til at finde Datteren, og siden var reent overflødig" ....

„Og nu er hun funden, sagde Vestindianeren, og alt det Øvrige er aldeles ligegyldigt. Jeg føler, at det er Hende, mit Barn, min Oiesteen, og at jeg nu er i Havn" ....

Men den unge Pige besvarede ikke hans venlige Yttring. Hun fjernede sig, lidt efter lidt, og undgik den Haand, der søgte hendes. Retmand vedblev:

„Jeg havde da brugt en anden Fremgangsmaade, og havde ikke plaget den unge Dame saameget, ikke talt om den Skygge, som Forkommelsen af de hende — efter al Sandsynlighed — betroede Papirer maatte kaste paa hendes Redelighed, om hvilken jeg forresten ikke har tvivlet et Dieblik . . . ."

„Det var dog meget, Hr. Procurator, jeg er Dem yderst forbunden derfor", udbrød Ludvig, med et haanligt og ironisk Udtryk.

„Skjøndt jeg ikke har kunnet, og endnu ikke kan bevise den", vedblev Retmand, der sjelden lod en Sætning ufuldendt, fordi han blev afbrudt. „Forresten vilde jeg raade Dem, min unge Herre, at passe Dem selv, og takke Gud, at min Client ingen videre Ophævelser gjør, thi Følgerne kunde sandelig blive alvorlige. Naar han vil tage Deres Udsagn og Deres dunkle og utydelige Barndomserindringer for et fuldgyldigt Vidnesbyrd om, at den unge, hertilstedeværende Dame er den Datter, han engang paa en Reise betroede til Deres Moder, og vil sætte sig ud over, at denne Datters Formue, som han ogsaa, uforsigtigt nok, betroede til Deres Moder, er forsvunden: saa er det hans egen Sag, og det kommer mig aldeles ikke ved .... Men jeg maa blive ved min Mening, at dette Vidnesbyrd er aldeles ugyldigt, at Skyggen lige fuldt er tilstede, og saa gjerne som jeg vilde lykønske Dem, min Frøken" ....

Disse sidste Ord bleve henvendte til Maria, der hidtil havde været aldeles taus.

„Gjør Dem ingen Uleilighed, Hr. Procurator", sagde den unge Pige, idet hun, med usigelig Ynde og Værdighed reiste sig, og henvendte sig til Retmand. „Jeg føler fuldtvel Skyggens Tilstedeværelse, jeg veed, at den ikke er klaret; veed, at den — ved et ubegribeligt Sammenstød af Omstændigheder — ikke kan

klares. Men den falder kun paa mig, kan ikke falde paa nogen Anden, thi min Pleiebroder var fraværende i hiin skjæbnesvangre Periode, og har tabt mere ved sin Fraværelse og ved disse Papirers ubegribelige Forsvinden, end hele den fabelagtige Formue, om hvis Tilværelse jeg aldrig har hørt, kunde erstatte ham, hvis den existerede, — og altsaa tilhørte ham."

(Dersom den unge Dame med denne Yttring sigtede til Værdien af Ludvigs — som hun troede — forkomne Manuskripter, maa hendes Beregning være udgaaet fra og begrundet i andre Regne-Principer end de hidtil i Forfatter- og Boghandler-Verdenen bekjendte. Men rimeligviis har hun kun tænkt paa Affectionsværdien, som jo er uberegnelig.)

Der indtraadte atter en kort Pause, og jeg vilde just benytte den, til ved min Indtræden at gjøre en Ende paa Sagen, da den unge Pige, henvendte sig til Vestindianeren, der ikke lod til at forstaae Synderligt af de foregaaende Yttringer, men hvis hele Væsen syntes opgaaet i den ene Tanke, at det yndige Barn, som stod hos ham, var hans Datter, hans Eiendom.

„Min Herre", sagde hun, med en let Bøining, jeg kan naturligviis ikke vide eller begribe, hvad der har kunnet bevæge Dem til at anvende saa megen Umage og saa megen Bekostning paa at lade alle mine tidligere Livsforhold undersøge" ....

„O jeg frygtede naturligviis for en mulig Feiltagelse, for at en Fremmed skulde faae min Datters Plads", afbrød Vestindianeren hende, idet han med et undskyldende Smiil saae paa Retmand. Den unge Pige vedblev uden at ændse Afbrydelsen:

„Jeg kan ikke begribe, hvorfor De saa gjerne har villet erfare det Navn, jeg aldrig selv har kjendt, thi jeg har aldrig kjendt mine egne Forældre, men saalænge mine Pleieforældre levede, førte jeg Deres, som jeg antog for at være mit eget, og da jeg senere med Smerte erfarede, at jeg ingen Ret havde til dette kjære Navn, valgte jeg selv et almindeligt, som bares af Mange, for dermed at indgaae i den tjenende Stilling, i hvilken jeg befinder mig" ....

„Tjenende Stilling!" udbrød Vestindianeren. „Min Datter, min eneste Arving!"

„De tager feil, min Herre", vedblev Maria, jeg veed, at jeg er et fattigt Barn; min Pleiebroders Moder, som har opdraget mig og taget sig af min Barndom, har selv sagt det til mig, og det er altsaa vist, at De tager feil, min Herre!"

„O hør op, Maria", udbrød Ludvig, som under denne Samtale havde staaet aldeles taus ved Vinduet. „Jeg kan ikke udholde at høre det... Vend Dig ikke bort fra denne Mand, men modtag hans Kjærlighed, hans Formue .... Du har Ret til begge Dele .... Jeg

veed det, skjondt jeg ikke kan bevise det .... Det er den Hemmelighed, jeg har villet betroe Dig, men ikke kunde .... Jeg antog den ogsaa, da vi sidst talte sammen, for unyttig .... Men nu, Maria ....“

Den unge Mand standsede, og betragtede sin smukke Legesøster med et blandet Udtryk af Smerte og Glæde ...

„Det er nogle nette Historier“, sagde Retmand, de blive værre og værre jo mere man hører af dem .... Dersom De, min unge Herre, er saa sikker i Deres Sag, hvad den unge Dames Herkomst angaaer, saa kan De maaskee ogsaa give Oplysning om hendes Formue .... Et Bedrag er der dog skeet, paa en eller anden Maade, især da Deres Pleiesøster ....

„O nei“, udbrød den unge Pige med nogen Heftighed, „den Skygge, jeg ikke kan klare, har ikke sin Grund i et Bedrag. Jeg gik her saa ene efter min Pleiemoders Død. Jeg havde ingen Vidner i Verden, da jeg indpakkede hendes Efterladenskaber, men jeg veed med mig selv, at intet Blad af hine Papirer, som tilhørte min Pleiebroder, ingen Gjenstand, hvor ringe og ubetydelig den end var, og hvor stort et Værd den end kunde have for mig, at ikke det Mindste manglede ....

„O Ludvig“, tilføiede hun idet hun nærmede sig til den unge Mand, om hvis Mening det aabenbar ene og

allene var hende at gjore, „kan Du begribe, kan Du forklare, hvorledes der kan være Tale, Tanke om, at jeg har villet bedrage ... Dig? ... Bedrage Nogen ....?

„Det er Nemesis“, stonnede Ludvig, uden at henvende sig til Maria, Nemesis gjennem hende, den Forurettede, seent, men sikkert!“

Den unge Pige, der misforstod hans Yttring, tilbagetrængte sine Taarer, og vedblev, just som jeg atter gjorde et Forsøg paa at træde over Dørtærskelen, paa hvilken jeg stod, i en blid og rolig Tone:

„Ak, heller ikke Du synes at troe mig! ... Husker Du den smukke Legende, Du engang, i fordums Dage, oversatte for mig? Husker Du den lille spanske Pige, hvis Udsagn Dommerne ikke vilde troe, thi Alle anklagede hende og Ingen optraadte til hendes Forsvar, og Dommerne spurgte hende, om hun da slet ingen Vidner havde .... Husker Du, hvorledes hun forlangte, at man skulde følge hende til Crucifixet, som stod i hendes Kammer, og hvorledes hun, da hun saae den Helliges Billede, udbrød: See der mit Vidne, det Eneste, jeg har; han veed, at jeg har talt Sandhed .... Og den Hellige boiede naadigt sit Øre til hendes Bøn og bevidnede hendes Uskyld .... og da tvivlede Ingen længer .... O, jeg veed, at det er Digt, at der ikke mere skee Mirakler!“

Og den Fatning, hun hidtil havde bevaret, forsagede hende pludseligt. Hun brast i Graad og støttede sit Hoved til sin Pleiebroders Skulder.

„Mirakler skee der vel ikke mere“, sagde jeg, idet jeg, til stor Forbauselse for alle Tilstedeværende, især for Retmand, traadte over Dørtærskelen, paa hvilken jeg, bunden og tvungen af en mig selv ubegribelig Magt, havde tøvet saa længe. Jeg gav ham ingen Tid til at være Ceremoniemester, men vedblev uophøldeligt, idet jeg henvendte mig til Maria:

„Da De, min Frøken, for fem Aar siden, stod hiinsides Søen, og stirrede efter Fragtvognen, som bortførte de synlige Tegn paa Deres Barndoms-Erindringer, da var der, foruden det store Vidne, som følger os paa alle vore Veie, endnu et lille, som Tilfældet, — saa syntes det idetmindste — havde ført i Deres Nærhed; et Vidne, som grebet ved Synet af Deres dybe, stille Sorg, fulgte enhver af Deres Bevægelser med Interesse, hørte de faa Ord, De udtalte, i Anledning af den sønderbrudte Kasse, som indesluttede et Portrait, og som De omviklede med Deres Sorgeschawl ....

„Dette Sorgeschawl .... Jeg har fundet det i Kjøbenhavn om en Trækasse ... o Maria ...!“

Jeg lod mig ikke forstyrre af Ludvigs Afbrydelse, men vedblev:

„Dette Vidne, som af Ærefrygt for Deres dybe Sorg, ikke vovede at tiltale Dem, reddede samme Dag, opfyldt af Tanken om Dem, nogle Papirer, der synes Ødelæggelsen meget nær, og først i disse Dage har dette Vidne, ledet af — som det atter syntes — aldeles tilfældige Omstændigheder, opdaget de Personer, som have Eiendomsret til disse Papirer. Her ere de" — og jeg lagde de forskjellige Pakker paa Bordet — „og med dem er her et Brev, som af Mangel paa Adresse ikke er blevet afsendt, men som" — og jeg bukkede for Ludvig, til hvem jeg rakte det — „vil forklare, og forhaabenlig undskylde, al Forsinkelse og tilsyneladende Ligegyldighed fra min Side."

Jeg standsede et Dieblik, men da Ingen lod til at ville benytte Pausen, vendte jeg mig endnu engang til Maria, og sagde med sagte Røst:

„Man vil sige, at det er Tilfældet, som har drevet sit Spil med disse Papirer, men jeg holder mere af ved deres Historie atter at erindres om de samme kjære, gamle Ord, der trøstende kom og besøgte Dem, min Frøken, da De for fem Aar siden, stod saa eensom og forladt, hiinsides Søen."

Og dermed bukkede jeg for det forsamlede Selskab, og forlod hurtigt baade Værelset og Huset. Jeg havde nemlig ingen Lyst til som Fremmed at være

Vidne til de af disse Papirers Undersøgen og Gjennemgaaen følgende Forklaringer, og jeg ønskede at lade som om jeg var uvidende om, at jeg, i over fem Aar havde havt liggende i min Reisekuffert, de vigtige, Marias Fødsel og Aflevering til Ludvigs Moder vedkommende Documenter, og den store Summa, som ganske rigtigt, tilligemed Tante Barbaras Testamente, fandtes indlagt i „Min Søns Breve", og hvis blotte Syn havde forfærdet mig ligesaa meget som Synet af hans Faders Aand forfærdede Hamlet.

Og let og glad tilmode, som Den, der er bleven befriet fra en trykkende Byrde, vandrede jeg nu ud til Esrom-Sø, og hengav mig med ublandet Glæde i dens skjønne Omgivelsers forfriskende Indtryk, medens Billedet af det blege, sortklædte Barn, som havde associeret sig med min Erindring om denne Egn, veg for den yndige jomfruelige Skikkelse, som — saa forestillede jeg mig det, paa min Vandring — nu hengav sig i den glade Given og Modtagen af de milde, kjærlige Følelser, som hun i saa lang en Tid havde maattet undvære.

Syttende Capitel.

. . . . Men det sande Udbytte, vi skulle have af vort Arbeide, det er den Næring, vi deraf skulle uddrage for vort indvortes Liv, den uforgængelige Føde, vi deraf skulle udvirke til vor Fremvæxt i det Liv, som er forborgent i Gud.

Martensen.

Det er bekjendt at vor Tilfredshed i denne Verden sædvanlig er af en meget forbigaaende Natur, og at Følelsen af Glæde over denne eller hiin Begivenhed, som oftest, hurtigt fordrives af Erindringen om noget Manglende, Ønsket, at dette Manglende maatte udfyldes eller tilføies, eller med andre Ord, af en lille Erklæring om, at man dog ikke er rigtig tilfreds, men at man, ifølge sin Naturs Unøisomhed og Skrøbelighed, den havte Glæde til Trods, atter begynder at blive utilfreds.

Jeg er — som Læseren længst har bemærket — hverken klogere eller bedre end de fleste andre Adams Børn, og skammer mig derfor ingenlunde ved at bekjende, at jeg ikke havde vandret længe ved Søen, førend jeg begyndte at raisonnere over, at det var kjedeligt, at jeg, som havde havt saa megen Uleilighed for de tidt nævnte Papirers Skyld, dog nu var — og maaskee bestandigt vilde forblive — uvidende om de Resultater, som deres Tilstedeværelse og de af sam-

me følgende Oplysninger, muligt kunde frembringe i Brevskriverens og i hans smukke Pleiesøsters Liv. Vel fandt jeg selv denne Nysgjerrighed taabelig og vilde slaae den af Marken med Erindringen om, at jeg, paa visse Pladser i det kongelige Theater, som jeg engang imellem for Curiositets og Menneskestudiums Skyld besøger, har bemærket tre staaende Spørgsmaal, som characterisere den saakaldte „Udannedes" Interesse for Handlingen i et Drama: „Faaer det en god Ende?" „Døer der Nogen"? „Faae De (nemlig Helt og Heltinde i Stykket) hinanden?" Men istedenfor at fordrive min Nysgjerrighed, kom jeg blot til det Resultat, at den i Grunden var meget naturlig, og til det Forsæt, at jeg aldrig herefterdags vilde trække paa Smilebaandet, naar jeg hørte en net Tjenestepige paa Galleriet sige til sin Nabo-Veninde: „Faae De hinanden?" Hvad troer Du?"

„Ja, hvad troer Du?" sagde jeg til mig selv. Den Handling, som paa Theatret, eller i den digtede Fortælling, sædvanligt afgjøres i en Haandevending, ofte aldeles uden foregaaende Motiver, med saa stor Lethed og Tankeløshed, at det slet ikke falder Tilskueren eller Læseren ind, at denne, de fleste Dramers og Fortællingers reglementerede Slutning, repræsenterer et for Livet afgjørende Skridt, og at det — saafremt noget Saadant falder ham ind — glæder ham, at

Tæppets sidste Falden eller Bogens sidste Side udelukker ham fra nærmere Bekjendtskab med det saaledes stiftede Ægteskab: Den samme Handling er i det virkelige Liv en yderst betænkelig og vanskelig Sag.... og saa... hvis denne unge Mand, som jeg forøvrigt synes meget godt om, virkelig er besat af Trolden Sensificus...saa...ja saa var det jo Synd at lade ham faae den nydelige Pige...men...

Jeg kom ikke videre i min Betragtning, thi jeg maatte gjøre Plads for Vestindianerens smukke Wienervogn, som rullede tæt forbi mig.

„Saa faaer jeg dog endnu et Blik paa disse Personer," tænkte jeg, men i det Samme standsede Vognen og Ludvig steg, efter at have henvendt nogle Ord, som jeg ikke kunde høre, til sit Selskab, ud af den og kom hen til mig.

„Hvor det glæder mig," sagde han, idet han rakte mig Haanden, „at jeg endnu træffer Dem her. Det gjorde mig saa ondt, at De var forsvunden, uden at have modtaget min Tak. O! De veed det ikke, De kan umuligt vide det, hvormeget jeg skylder Dem... Og just nu i dette Øieblik" — han kastede et langt Blik efter Vognen, der kjørte langsomt foran os — „kan jeg ikke omtale, ikke udtale det... Men jeg haaber paa et nærmere Bekjendtskab... og jeg beder Dem, hvis De ikke anseer mig uværdig til med Tiden at

vinde Deres Venskab, om at give mig Deres Adresse, at jeg kan vide, hvor jeg skal søge Dem, naar..." Han betænkte sig et Dieblik, og vedblev derpaa med en vis Grad af Undseelighed: „Naar denne Dags uventede Fortsættelse af Begivenheder, der selv i min Barndom syntes at tilhøre Drømmenes og Eventyrenes Verden, har klaret sig for mit Blik."

„Hvad Bekjendtskab og Venskab angaaer," svarede jeg, lidt kjed af at han ikke forklarede Barndomsbegivenhedernes Fortsættelse noget nøiere, „saa maa jeg strax bede Dem om at behandle mig som en gammel Bekjendt, ja, hvis De tillader mig Udtrykket, som en Ven, og at tale til mig som til en saadan... Med Adressen har det derimod nogle smaa Vanskeligheder. Jeg hører nemlig, ligesom De selv, til de Anonyme."

„Som jeg! De har altsaa læst mine Manuskripter... De har...?"

Han saae spørgende paa mig.

Det var ikke første Gang i mit Liv, at jeg stod ligeoverfor en ung, begyndende, aspirerende Forfatter, og jeg var mig altsaa fuldkommen vel bevidst, at jeg meget let kunde forspilde det Venskab, som Ludvig nu syntes saa ivrig for at tilbyde mig; thi det er Begynderen, der endnu ikke besidder en Støtte i et læsende Publicums velvillige Interesse, som er ømfindtlig, ængstelig og let bliver stødt, og mod hvilken man

altsaa — saafremt man nødig vil forknytte, støde eller bedrøve ham — maa tage en Mængde Hensyn, som siden, naar han har gjennemgaaet sin Banes første og vanskeligste Stadier, ere aldeles overflødige. Der bliver altsaa, i Forholdet til en saadan Begynder, Spørgsmaal om hans Talent, hans Flid og Udholdenhed ere af den Natur, at det er Umagen værd at genere sig selv med Hensyntagen: Et Spørgsmaal, hvis Svar sædvanligt indeholdes i den Maade, paa hvilken den unge Forfatter bærer fortjent eller ufortjent Dadel, velvillig eller uvelvillig Tilretteviisning, o. s. v. Man kan nemlig være temmelig sikker paa, at det kun er den tomme Skal, som knuses let, og at den, indenfor hvilken der findes en god og solid Kjærne, taaler endeel Tryk.

Da jeg nu virkelig havde nogle Grunde til at antage, at den unge Mand, som i dette Dieblik gik ved min Side, trods hans egne Bekjendelser om Trolden Sensificus, var i Besiddelse af en saadan Kjærne: svarede jeg muntert og uforbeholdent:

„Hvorledes skulde jeg ellers vove paa at kalde mig en gammel Bekjendt af Dem? Jeg har tilbragt et Par af de foregaaende Regndage med at læse endeel af de Manuskripter, som jeg nu har tilbageleveret. Jeg kan tilføie, at jeg har læst disse Deres første Ungdomsarbeider, med en vis — ikke ubetydelig Grad af

Interesse, mens jeg samtidigt maa erindre om, at denne Interesse i Forveien var vakt og næret ved Gjennemlæsningen af nogle af Deres Breve (i hvilke jeg forgjæves ledte om Deres Adresse), og ved et tilfældigt Sammenstød med Dem selv, paa det Besøg, som De, for nogle Dage siden, aflagde hos Deres Pleiesøster."

Disse Ord, som, hvis de havde været henvendte til en Dame, maaskee vare blevne meget vel optagne, behagede ham øiensynligt ikke, og det glædede mig, thi det er tilvisse et daarligt Standpunkt for en Forfatter, naar han hellere vil behage ved sin Personlighed end ved sine Productioner.

Han taug, og jeg vedblev:

„Men hvis De vil tillade mig en Bemærkning — hvorved jeg dog forud maa minde Dem om, at jeg ingen Kunstdommer er, og at De altsaa ikke bør lægge for megen Vægt paa min Mening — saa troer jeg, at De har begaaet en betydelig Feil ved at skrive saa meget, saa længe og i saa forskjellige Retninger, uden at forsøge paa at udgive Noget. Naar Alt kommer til Alt, er det dog kun Erfaring og Publicum, som i Forening opdrage Talentet, og De, som, efter Deres eget Udsagn, har studeret Gøthe saa flittigt, burde practisk have viist, at De anerkjender det Rigtige i hans Ord:

„Nur in der Schule selbst ist die eigentliche Vorschule."

Der gik et veemodigt Udtryk over den unge Mands opvakte Ansigt, i hvilket jeg alt troede at læse Tilstaaelsen af, at han havde gjort flere Forsøg, og at disse ikke havde bragt ham de forønskede Resultater. Efter hans Svar at dømme, tog jeg imidlertid feil.

„Den Sætning, De der citerer," sagde han efter en kort Betænkning — „kan vist forklares paa en anden Maade. Jeg indseer ikke, at Gøthe dermed har meent at opfordre Nogen til at gaae i Skole hos Publicum. I al Fald maa det da erindres, at den samme Digter, der saa uafladeligt raader til Virksomhed og til at gjøre Livet og dets Tilskikkelser til Evnernes og Kræfternes Prøvesteen, ogsaa siger:

„Wer dem Publicum dient ist ein armes Thier,
Er quält sich ab, Niemand bedankt sich dafür,"

og hvad mig angaaer, maa jeg tilstaae, at det aldrig er faldet mig ind, naar jeg skrev, eller for at tale mere correct, naar jeg digtede, at tænke paa et Publicum, og jeg er overbeviist om, at en saadan Tanke øieblikkeligt vilde have forstyrret den Lykke, af hvilken jeg engang var i Besiddelse, i saa fuldt et Maal, at det forekom mig formasteligt at hige eller tragte efter nogen anden Nydelse end den, der kom til mig

fra Inden, eller — som jeg holder mere af at udtrykke mig — fra Oven."

Jeg benyttede mig ikke af den Fordeel, som den smertelige Maade, paa hvilken han betonede Ordet „engang," gav mig, thi jeg vidste, at han dermed sigtede til de Skygger, som pludseligt havde kastet sig over hans private Forhold, og drevet ham fra en drømmende og digtende Tilværelses ætheriske Nydelser ud paa Livets stærkt bevægede og befarede Landevei. Jeg svarede altsaa, uden Hensyn til den Bekjendelse, som laae i dette „Engang":

„Paa det Standpunkt befandt De Dem for fem Aar siden, men der kan De umuligt forblive, thi — uden at tale om, at ingen begavet Aand, intet tænkende Menneske og ingen sand Christen i Længden kan nøies med en Lykke, som er af eensidig og egoistisk Natur — vil jeg blot gjøre Dem opmærksom paa det Allernærmeste: De kan ikke forblive der, fordi De som Menneske trænger til Menneskers Dom, Velvillie, Anerkjendelse, Roes..."

„For Himlens Skyld," udbrød han heftigt, „nævn ikke Ordet „Roes," det er det betydningsløseste og dog det farligste i hele Sproget..."

„Hvorefter Alle dog hige", sagde jeg med nogen Tørhed, thi jeg maa bekjende, at jeg er aldeles van-

tro, naar en ung Forfatter erklærer sig ligegyldig ved Roes og Dadel."

„Jeg kjender ikke Forholdene herhjemme," svarede han efter en Pause, og kan altsaa ikke bedømme dem, men jeg formoder, at det ikke er bedre her end andensteds, og jeg veed, at der ikke er mindste Overdrivelse i min, paa flere Aars uafbrudte Jagttagelse af Litteraturens Bevægelser, grundede Paastand, at det, i ni Tilfælde af de ti, er større Ære at blive dadlet end at blive roest, i de fleste betydelige og over hele Europa, bekjendte udenlandske Journaler. Dadelen tyder næsten altid paa, at den omhandlede Bog er bleven læst, at der er et Parti mod dens Forfatter, som agter det Umagen værd, at dadle hans Arbeide, hvorved det beviser sin Frygt for, at dette ikke — som det Meste af hvad der trykkes — vil falde af sig selv; men Roes — jeg mener naturligviis blot Anmeldelsesroes — er i Regelen enten en Partisag, som besørges af Forfatterens Venner, eller en Industrisag, som — efter Omstændighederne — besørges og betales af Forfatteren selv eller af hans Forlægger. Jeg har hørt erfarne Folk, som selv fordømte denne uærlige Fremgangsmaade, og som gjorde sig lystige over den, erklære den for et nødvendigt Onde, da Publicum engang for alle, ikke falder paa at læse en Bog, som ikke paanødes dets Opmærksomhed i en rosende An-

meldelse; jeg har hørt erfarne Folk bevise, at Publicum er i sin gode Ret, naar det ikke skjøtter om at stifte nærmere Bekjendtskab med en Forfatter, der er saa dum og afmægtig, at han ikke engang kan faae en Anbefalingsskrivelse til det istand; og fra Handelens Standpunkt kan der maaskee siges Noget til Forsvar for dette Uvæsen, efterdi det ikke formenes nogen Kjøbmand at rose sine Varer, i Haab om at faae dem afsatte.*) Forsaavidt som dette forholder sig saaledes, mener jeg, at al den Roes er betydningsløs, og forsaavidt som den kun er betydningsløs, kan man betragte den som en reen Bisag, og rolig lade Publicum tage Skade for Hjemgjæld, som det saa ofte har maattet gjøre. Men desværre, den er ikke blot betydningsløs, ikke blot en Bisag, men den er uhyre farlig — ikke for Publicum — men for Forfatterne, som paa en ubegribelig Maade, istedenfor at skamme sig over al Roes og Anerkjendelse, som er frembragt ved kunstige Midler, lægge en uhyre Vægt derpaa, støtte sig dertil, gjøre sig til deraf, og slutteligen ende med at troe paa Indholdet af den Anmeldelse, som er bleven fabrikeret ved deres egen eller ved deres Venners Hjælp."

---

*) De anerkjendt solide Handelshuse rose dog aldrig deres Varer i Avisen. Udg. Anm.

„De taler" — sagde jeg, som knap kunde undertrykke og tilbageholde min Latter over den Iver, hvormed han skildrede disse, ogsaa hos os, velbekjendte Forhold, som dog heldigviis aldrig har kuet eller vildledet noget virkeligt Talent, fordi dette i Regelen har Tid til at vente og Mod til ved egen Kraft at arbeide sig gjennem Litteraturens Forgaarde — „De taler om de daarlige Forfattere; de gode nedlade sig ikke til saadant Charlataneri, og trænge ikke heller dertil."

„Det er let sagt," svarede han med et halv undertrykt Suk, men jeg har seet saa sorgelige, saa fast utrolige Exempler paa min Skildrings Rigtighed, at den blotte Tanke om at udgive Noget, og derved at komme i Contact med Publicum, fylder mig med Rædsel."

„De frygter altsaa," spurgte jeg smilende, „at De, naar det kommer til Stykket, vil blive greben af den almindelige Forfattersvaghed."

„Det frygter jeg ikke," sagde han med stor Bestemthed, fordi jeg med mig selv veed, at jeg aldrig — hverken med min egen eller med Andres Pen — vil gjøre nogensomhelst Concession til Publicum, og altsaa kan jeg heller ikke frygte for Resultaterne af en saadan Concession..."

Han kastede et langt Blik efter Vognen, som kjorte

langsomt foran os, og vedblev derpaa i en noget mindre bestemt Tone:

„Jeg troer, at jeg er istand til at opoffre Meget, saare Meget, for at kunne vedblive at dyrke den Kunst, som jeg — det føler jeg — selv i dette Øieblik — elsker over Alt i Verden, men der er eet Offer, som jeg aldrig vil bringe den — som den, Himlen være lovet, heller aldrig vil fordre — jeg vil ikke for dens Skyld begaae aandeligt Selvmord — og et saadant begaaer den Forfatter, der skriver mod sin Overbeviisning."

„Men," sagde jeg, lidt tvivlraadig om hvorledes jeg skulde forstaae hans sidste Replik, „det er da ikke nødvendigt, at man skal skrive mod sin Overbeviisning, fordi man tager nogle Hensyn til det Publicum og den Tid, af hvilken man dog — hvorledes man dreier og vender det — er afhængig...."

„Kan De anføre mig et Exempel, blot et eneste Exempel paa, at der er bleven udrettet noget Blivende i Litteraturen, Noget, der gjorde Menneskene gladere, lykkeligere, bedre, og altsaa fik en virkelig Betydning for den Tid, i hviken det var skrevet, derved at Skribenten gjorde Concessioner til sin Tids, eller rettere, til sin Tids Publicums ephemere Luner?"

Der svævede nogle Navne paa mine Læber, men inden jeg fik dem udtalt, standsedes jeg af Frygt for

ikke at kunne bevise mine Exemplers Gyldighed, der idetmindste manglede Tidens Stadfæstelse.

„De kan det ikke," sagde han, efter en lille Pause. „De, der have udrettet Noget, have — idetmindste for en Tid — maattet gaae imod Strømmen."

„Eller," svarede jeg, der ingenlunde vilde indrømme at en Forfatterbane nødvendigt skulde bestaae i en Række Krigserklæringer til Publicum og dets Smag, „eller have svævet over Mængden, og lidt efter lidt draget Nogle, om end i Begyndelsen kun nogle ganske Faa, op til sig."

Der indtraadte igjen en Pause, som Ludvig, der formodenlig ikke følte sig kaldet til at gjendrive min sidste Yttring, afbrød, idet han med sagte Stemme, uden at henvende sig til mig, sagde:

„Jeg har tilvisse Timer, i hvilke jeg frygter, at jeg aldrig vil trænge igjennem, aldrig vil kunne udrette Noget...."

„Og i saadanne Timer har De maaskee tænkt paa, at opgive Kunsten, jeg mener naturligviis Digtekunsten?"

„Nei, Himlen være lovet," svarede han hurtigt, med hele sin forrige Livlighed, „det har jeg aldrig tænkt paa. Var end dens Vei titusinde Gange saa tornefuld som den er det: Jeg vilde dog ikke opgive den. Jeg vilde ikke, fordi jeg ikke kunde, jeg kunde ikke, fordi jeg ikke vilde, og hver Gang jeg ret levende

forestiller mig dens ydre og — af især — dens indre Vanskeligheder og Farer, maa jeg mindes Luthers Ord, da han, i fuld Overbeviisning om, at han drog ad den rette Vei, sagde: Og var der end ligesaamange Djævle i Worms, som Tagstene paa Husene, maatte jeg dog derhen."

„Men har De betænkt," sagde jeg, efter en lille Pause, „at De muligt (jeg nænte ikke at sige „sandsynligt") paa den Maade vil gaae til Grunde?"

„Hvad kalder De saaledes? Jeg vil strax indromme, at jeg — hvis vort Liv indskrænkede sig til denne korte, os bekjendte Tilværelse, handlede som en Daare, og fortjente at gaae til Grunde som en saadan. Men saavist som jeg troer paa en Fortsættelse og Fremadskriden af vort aandelige Væsen: saavist troer og haaber jeg ogsaa, at Enhver, der arbeider i Aand og Sandhed, og med en redelig Villie, ikke vil savne sin Løn, men at hans Arbeide aarle eller silde, vil blive velsignet. Og" — tilføiede han i en sagtere Tone og med et Udtryk, der forvissede mig om, at han havde tænkt over Muligheden af, at han ikke i denne Verden vilde komme saavidt — „det ydre, det haandgribelige Udbytte, er dog altid en meget usikker Sag, selv naar Alt gaaer paa det Bedste, men der er, Himlen være lovet! et andet Udbytte inden i os selv, som

kan opnaaes, som Ingen kan tage fra os, og for hvilket det nok er Umagen værd at kæmpe."

Attende Capitel.

Le monde peut en vain un temps les séparer,
Leur destin tôt ou tard est de se rencontrer.
Lamartine.

And if you have written your best — let it be ever so bad — what can any man of candour and integrity require more from you?
Bulwer. My Novel.

Solen gik ned i en glandsfuld Aftenrøde, medens Wienervognen langsomt nærmede sig Stranden. Efter en Pause, som jeg ingenlunde havde Lyst til at bryde, underrettede Ludvig mig om, at denne lille Excursion mod Nord gjaldt Tante Barbaras Grav, og at de nu snart vare ved deres Bestemmelsessted.

„Det gjør mig ondt," sagde jeg til Ludvig, „at vi nu maae skilles. Der er Meget, hvorom jeg — da De selv har tilladt mig at tale som en gammel Bekjendt — endnu kunde ønske at spørge Dem."

Mine Øine søgte, mens jeg udtalte de sidste Ord, Maria, der netop nu steg ud af Vognen.

„Og jeg maatte sandsynligviis henvise alle Deres, af en venlig Interesse dicterede Spørgsmaal til de Svar, som Tiden skal bringe."

Han saae ved disse sidste Ord med et ubeskriveligt Udtryk paa den unge Pige, hvis Øie mødte hans.

„Vi ville haabe, at disse Svar, som Tiden skal bringe Dem, maa blive lyse og glædelige, fremfor Alt, at de maa befordre den aandelige Fremadskriden, i hvilken De søger Deres Lykke," svarede jeg, idet jeg rakte ham Haanden til Afsked.

Han trykkede den taus, og gik hen til sit Selskab, som ventede paa ham.

Jeg tøvede endnu et Øieblik. Jeg saae de tre Personer, Vestindianeren, Maria og Ludvig gaae ind paa det ved Stranden indhegnede Gravsted. (Retmand var formodenlig alt taget til Kjøbenhavn, og jeg tvivler ikke om, at han paa Veien anstillede nogle meget opbyggelige Betragtninger over Forskjellen paa en fattig Pige og en rig Arving, i hvilke man maaskee, i de fleste Tilfælde, men bestemt ikke i det ene, som nærmest angik ham, kan give ham Ret). Jeg saae den gamle Mand at bøie sig over den hvide Marmorplade og læse dens Indskrift. Jeg saae, at han rakte Haanden, først til sin Datter, dernæst til Ludvig, og — skjøndt jeg ikke kunde høre de Ord, han henvendte til dem — var jeg dog, efter Udtrykket i hans Ansigt, sikker paa, at disse Ord omfattede begge de Unge, med een faderlig Kjærlighed.

Solen sank dybere, og Aftenrødens Glands, som

alt kastede sit Purpurslør over Kattegattets mørke Bølger, indhyllede ogsaa den lille Gruppe paa Gravstedet.

Da kastede jeg endnu et Blik paa den til Afsked, og dreiede derpaa hurtigt — som om jeg frygtede for at Glandsen skulde svinde, mens jeg betragtede den — om ad Skovveien tilvenstre, og mens jeg langsomt vandrede mod Syd, tænkte jeg paa Forfatteren til „Min Søns Breve," og paa de Svar, som Tiden skal bringe ham.

Ende.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PT
8100
A1M5

Min sons breve

UTL AT DOWNSVIEW

D	RANGE	BAY	SHLF	POS	ITEM	C
39	13	02	05	07	018	8